

Carpații

Depósito legal: M. 8.137-1958.

Director: Aron Cotrus + REVISTA DE CULTURA SI ACTIUNE ROMANEASCA IN EXIL Redactor: Traian Popescu

CHRISTOS A INVIAT!

Cu moartea pre moarte
cascand

Si celor din mormanturi viata
daruindu-le!

UN EXEMPLU PILDUIITOR

A 31 Martie 1979, din inițiativa unor Români inimoși și plini de dragoste de Neam, grupați în —Centrul Cultural "Independența"—, a avut loc în Köln (Germania) — Germania Federală, o impresionantă manifestare românească de solidarizare cu suferințele fraților noștri din Basarabia și de protest împotriva încorporării arbitrare, pentru a III-a oară în Imperiul Rusiei Sovietico-Comuniste, a acestei frânturi de pământ românesc de peste 20 de secole.

Se împliniseră cu câteva zile mai înainte, la 27 Martie 1979 — 61 de ani dela realipirea voluntară a Basarabiei la patria mamă — România — și 35 de ani dela cea de a III-a răpire la 23 August 1944, dată care pentru Neamul Românesc integral, reprezintă cea mai teribilă dramă din istoria lui milenară, iar pentru pământul moldovenesc al Basarabiei, genocidul organizat după conceptele mongolice ale Sovieticilor și martirizarea ei.

Peste o sută de participanți în persoană și alte zeci de prezenți prin adesiuni, au dovedit, odată mai mult, că exilul are resurse de energie inepuizabile, atunci când e vorba de a se manifesta contra nedreptății făcută Țării Românești și că pot forma un bloc într-adevar românesc, atunci când ambițiile personale sau partinice, sunt lasate la o parte, în interesul luptei de desrobire a României.

Deși aparțineau diverselor grupuri politice și comunități românești din exil, reprezentând refugiații vechi și noi din: Austria, Germania Federală, Franța, Spania și alte Țări, nota predominantă în discuțiile, conferințele și reuniunile care au avut loc, a fost frățietatea românească și înțelegerea deplină în problemele dezbătute.

O armonioasă unitate de vederi, de soluții și de rezoluții, care au transformat reuniunea într-un adevărat Congres care îndreptățește redactarea moțiunii finale, adresată marilor puteri tutelare ale Organizației Națiunilor Unite, și căpeteniilor lumii libere.

Sunt zeci de Asociații, grupuri, "folclorice, politice" sau comunități românești înființate dela 1944 și până astăzi, pe suprafața planetei, peste care exilul conștient, sau spiritul de aventură, a risipit fugarii Români după 23 August 1944. Puține sunt însă acelea care fac Istorie și vor fi trecute în Cartea de Aur a Nemului Românesc.

Între acestea va fi firește și Asociația Culturală "Independența" din Colonia, a cărei activitate, numai în ultimii trei ani, a înecustat pe răbojul acțiunilor românești în exil — 19 conferințe lămurire și protest asupra situației tragice din România, isbită deopotrivă de urgile naturii-inundații, cutremur de pământ, seceta ca și de urgia falsei democrații ruso-comuniste.

Zeci de apeluri, publicații, broșuri, articole manifeste, mesagii, au împânzit cancelariile occidentale făcând prezente nedreptatea și suferințele impuse arbitrar Poporului Român.

Chiar dacă deslegările favorabile întărate să vină, nici un efort, nici un sacrificiu nu e inutil, pentru a menține — cum spune Georgel Demetrescu — deschis dosarul Istoriei... căci Istoria nu și-a spus ultimul cuvânt în cazul României. Pentru aceasta exemplul Românilor din Colonia trebuie multiplicat și imitat.

Traian POPESCU

BASARABIA O PROBLEMA IN SUSPENSIE

de Alexandru SUGA

E baza principiilor de drept internațional, poporul român are dreptul să revendice Basarabia, Bucovina de nord și regiunea Herța provinci anexate de Uniunea Sovietică în Iunie 1940 și de atunci părți componente ale celui mai mare imperiu colonialist din lume. În virtutea art. 53 al Convenției de la Viena cu privire la dreptul tratatelor se poate citi: "Orice tratat internațional, care în momentul încheierii lui, este în conflict cu o normă imperativă a dreptului internațional este nul", și, pe baza acestui articol România poate cere anularea actelor pe baza cărora Uniunea Sovietică a încorporat aceste teritorii.

Uniunea Sovietică susține că are două titluri de drept internațional care legitimează încorporarea teritoriilor române în 1940, și anume: "Convenția de la 28 Iunie 1940 și Tratatul de pace de la Paris din 10.2.1947.

Ambele titluri de drept internațional sunt însă nule, fiindcă violează norme imperative ale dreptului internațional. Demonstrăm:

1. La 26 Iunie 1940, Uniunea Sovietică cere ultimativ României cedarea Basarabiei și a Bucovinei, amenințând cu războiul în cazul când România nu satisface cererile sovietice. O zi mai târziu, România răspunde printr-o notă diplomatică că "este dispusă să cerceteze cererile Uniunii Sovietice și roagă statul sovietic să numească delegați și să fixeze data și locul". Răspunsul guvernului român nu satisface guvernul sovietic, și în cursul aceluiași zi, adică la 27 Iunie, Uniunea Sovietică lansează un nou ultimativ și fixează un nou termen de 24 de ore. La 28 Iunie 1940, ambasadorul român la Moscova predă în scris răspunsul guvernului român, și care avea următorul conținut: "Pentru a evita deschiderea ostilităților în această parte a Europei, guvernul român se vede silit să accepte condițiile evacuării, care au fost impuse în răspunsul sovietic". Formal se poate ajunge la concluzia că la 28 Iunie 1940 între Uniunea Sovietică și România s'ar fi încheiat un tratat internațional.

România a acceptat "oferta" făcută de Uniunea Sovietică. În această privință nu se poate obiecta nimic. Pentru încheierea unui tratat internațional este suficient acceptarea ofertei. La fel, dacă nu se specifică, nici nu-l nevoie de ratificare.

Dar în nota de răspuns a guvernului român de la 28 Iunie 1940 se vorbește de "retragerea trupelor române din Basarabia", cu alte cuvinte România își retrage trupele și admite o "ocupare militară sovietică". Aici nu este vorba de o "cedare". Si fiindcă este vorba numai de o ocupare militară, Uniunea Sovietică nu era îndreptățită să încorporeze Basarabia, Bucovina de nord și regiunea Herța în componența statului sovietic. Ca putere ocupantă, Uniunea Sovietică nu avea dreptul să acorde cetățenia sovietică populației, nici să ceară satisfacerea serviciului militar și nici să introducă legile sovietice. Toate aceste operațiuni sunt contrare dreptului internațional.

Dar fiind faptul că în art. 1 alinlat 2 al Tratatului de pace de la Paris din 10.2.1947 se poate citi că: "Frontiera sovieto-română este astfel fixată în conformitate cu Acordul sovieto-român din 28 Iunie 1940", trebuie să pornim de la această constatare, și anume că "formal" s'a încheiat la acea dată un acord între România și Uniunea Sovietică. În acest caz acest tratat este nul, fiindcă este contrar principiilor de drept internațional general.

La acea vreme, Uniunea Sovietică amenințând cu "forța" ca să-și poată impune dorința a violat un principiu recunoscut și înscris într-o serie de tratate internaționale, semnate atât de Uniunea Sovietică cât și de România, și anume: a) Pactul Kellogg (Pactul Litvinov). b) Convenția pentru definirea agresorului de la 3-4 Iulie 1933 (semnată la Londra). Dar în Iunie 1940, Uniunea Sovietică le-a călcat, și ca atare a violat un principiu de drept internațional și ca urmare așa numitul "Acord sovieto-român" de la 28 Iunie 1940, este nul.

După 28 Iunie 1940, mulți oameni politici, printre care americanii și englezii au condamnat anexiunile sovietice.

Aceste proteste erau conforme cu Rezoluția Ligii Națiunilor din 11.3.1933 care obliga statele să nu recunoască nicio situație, tratat sau acord care a rezultat după întrebuintarea forței. Violând un principiu de drept internațional și propriile acorduri, conform art. 53 al Convenției de la Viena, așa numitul "Acord sovieto-român" de care vorbește Tratatul de pace de la Paris din 10.2.1947, este nul. Nulitatea lui trebuie să fie cerută de un guvern. Dar cum la ora actuală guvernul român de la București nu este emanția poporului român, ci unelța trupelor de ocupație sovietice, acest guvern nu poate intenta procedura de a fi declarat acest tratat nul. Trebuie așteptat momentul când poporul român va fi stăpân pe destinele sale și atunci va cere înlăturarea lor.

2. Statele participante la Conferința de pace de la Paris nu au fost inpuțernicite de nimeni și nici nu puteau să valideze un tratat nul. Ele nu aveau dreptul să "legitimeze" anexiunile sovietice făcute cu violarea dreptului internațional. Mai mult chiar, la Paris s'a mai violat și un alt principiu de drept internațional general: "dreptul la autodeterminare". Acesta fusese recunoscut ca principiu de drept internațional general. Mai mult chiar, pentru a fi luat în considerație, din inițiativa Statelor Unite, statele beligerante au fost obligate să nu facă anexări de teritorii, iar în caz de schimbări de teritorii, acest transfer trebuia făcut numai cu consimțământul populației. Aceste obligații au fost luate prin Charta Atlantică, iar după aceea, dreptul la autodeterminare a fost fixat și Charta Organizației Națiunilor Unite, și anume în art. 1, nr. 2, art. 53 și art. 78.

La Paris nu s'a ținut seamă de acest drept, ca atare Tratatul de pace de la Paris din 10.2.1947 violând un principiu de drept internațional general, poate fi considerat ca atare nul. Si de data aceasta, nulitatea poate fi cerută numai de un guvern român care să aibă mandat din partea poporului român. Actualul guvern nu reprezintă interesele poporului român, ci interese străine.

La ora actuală Uniunea Sovietică nu are un titlu valabil de drept internațional asupra teritoriilor încorporate la 28 Iunie 1940. Ea este numai o putere ocupantă și la timpul său România va fi repusă în situația avută anterior acelei date, adică să-și poată exercita suveranitatea asupra Basarabiei, Bucovinei de nord și a regiunii Herța.

Trecerea timpului nu joacă niciun rol, căci conform unui principiu de drept "o sută de ani de ilegalitate, nu înseamnă o zi de legalitate". Uniunea Sovietică este și va rămâne un posesor fără drepturi de suveranitate.

POEZII DIN INCHISORI

MAMA!!

Infloresc trandafirii și crinii,
Ard — alb —, sus în cerul grădinii.
Alintă căsuța din stele —
Și pașii măicuții, — picurați printre ele.

E plină grădina de-amurg-și dureri, —
Sunt în ochii ei calzi —, lăcrămand primăveri...!
In ce depărtări ca de vrajă — și când!?
A fost o măicuță cu aur în gând...!

Avu un copil în micul ei vis,
De lume și vremuri, — acum a ucis.
Pe ce cărărul un gând să reped...!
Deschide — te cer, — copilul să-mi vadă! —
Dă-l drumul stăpâne...!
Și arde plângând, măicuța bătrână,

In cer luminând,
S-aprind trandafirii durerii — și crini,
Suspiniul tăcerii, tresare-n grădini...!

ION PIN

LA PRAVOSLAVNICA Y DIALECTICA MORALIDAD DE LA POLITICA RUSA BASARABIA

por Ion TOLESCU

RENTE al avance de la ancestral barbarie, tomando cada siglo camaleónico semblante, frente al panslavismo, por esencia antinacional y anticristiano, se encontró el dacoromanismo, destino nacional-euménico del "desdichado Pueblo de los Carpatos".

Pedro el Grande no tenía siquiera como frontera el Nipiro, y la Moldavia rumana tuvo que sufrir la pérdida no solamente de sus territorios de entre Bug y Dniester, sino, con el tiempo, de su cuerpo mismo, hasta Pruth: "La Besarabia" y también la Bucovina del Norte, cuna de Esteban el Grande.

Este avance ruso hacia el Oeste había sido previsto por Esteban el Grande, y teniendo las pruebas del mal apoyo que se podría esperar de los pueblos "cristianos" en la lucha contra el Islam, en el lecho de su muerte dejaba como testamento a su hijo Bogdan III, el consejo de aceptar más bien voluntariamente la soberanía de los turcos, en contra de los cuales, el "Atleta de Cristo", había luchado toda su vida para detener su expansión y rechazarlos de las orillas del Mar Negro, de sus fortalezas de "Chilia" y "Cetatea Alba", que los sultanes le habían arrancado.

He aquí la convención entre Bogdan III y el Sultán Selim I, donde se ve que se está lejos de una anexión y que los derechos históricos del país rumano sobre sus territorios, que en aquel momento alcanzaba el Dniester, son indiscutibles.

La Moldavia era un país soberano, y por este hecho no se legitimaba la cesión de la Besarabia por los turcos en 1812 y tampoco los derechos de los rusos, que se apoyan únicamente en esta cesión.

El artículo primero del tratado de 1513 decía: "La Puerta reconoce la Moldavia como país libre e independiente".

El segundo artículo asegura la libertad de ejercitar el culto de la religión cristiana.

El tercer artículo es la garantía de la integridad territorial:

"La Sublime Puerta se obliga a defender la Moldavia en contra de toda agresión eventual, y mantenerla en el estado en que se encontraba anteriormente, sin que se le haga la menor injusticia y sin dejar que se le arranque la mínima parcela de su territorio".

Artículo cuarto: "La Moldavia será ordenada y gobernada por sus propias leyes, sin que la Sublime Puerta interponga de ninguna manera".

Artículo sexto: "El dominio de los principes se extenderá sobre todo el territorio moldavo".

Las mismas cláusulas se respetan en 1529, en el tratado firmado con el "Domnitor" Petru Rareș (N. Iorga, Comeno: ob. cit., pag. 13, 14 y 15-A. D. Xenopol).

En lo que se refiere a la dominación turca, los principados rumanos, como la mayoría de los pueblos cristianos invadidos por el Islam, han sido sometidos a pesados impuestos; pero ellos, más que cualquier otro pueblo cristiano en lucha contra el Imperio Otomano, han conservado su autonomía (como se ve en los mapas del tiempo, nitidamente, separado de aquel Imperio).

Ellos han guardado hasta el siglo XIX, cuando se independizaron para siempre, su Derecho escrito (el Derecho musulmán era aplicado solamente en las "raias", las guar-niciones turcas). Guardaron las aduanas y todos los atributos de su fe cristiana, de su soberanía de Estados ligados a la Puerta Otomana, tan sólo por un vasallaje esencialmente tributario.

¿Cómo se explica entonces la "cesión" del territorio moldavo por los turcos al Imperio ruso en 1812?

¿Qué conciencia humana podría admitirlo?

Los rusos han llamado a este territorio de entre Pruth y Dniester "Basarabia", para ocultar el nombre "moldavo" para siempre. (Ellos han reactualizado el nombre de "moldavo" solamente en 1924, cuando fundaron la República Soviética Moldava, y eso seguramente con el fin de integrar a esta mitad de la Moldavia robada la otra mitad, o sea, toda la tierra rumana hasta los Cárpatos.)

La Besarabia es un ejemplo típico de un problema de conciencia, para toda la humanidad, pues los rusos hacen política expansionista con este territorio rumano: es una calamidad histórica de la idea bárbara del "derecho del más fuerte"; una página negra de la vida del mundo entero, este mundo asolado por la más deprimente falta de ideal y por el egoísmo y la competición de sus imperios.

Se sabe la lucha encarnizada de las tres potencias históricas de Europa para la posesión y control del Delta danubiano: Turquía, Austria y Rusia. Pues la Besarabia rumana no es sino el Delta danubiano. Ello domina el Mar Negro; y quien quiere tener el Mar Negro tiene que ocupar Besarabia.

De ellos, la primera a dominarla fue Turquía, y desde el enflaquecimiento del Islam, la aspiración de Rusia, aun del tiempo de Pedro el Grande, de convertirse en un país marítimo, se caracteriza por la política de conquista de las costas del Mar Negro y Báltico. La conquista del Mar Negro supone las dos cuestiones esenciales de la política rusa: los Estrechos Bosphorus-Dardanelles y el Delta del Danubio. La toma de Azov, el alcance de la desembocadura del Dniester, el Delta, son puntos, en esta línea de la orientación política hacia los Estrechos, Constantinopla y el Mediterráneo.

Para llegar a este fin todos los medios fueron buenos: La mistificación de la fe cristiana, arrogando a sus agresiones guerreras, una especie de "protección" de los pueblos cristianos dominados por los turcos.

La lucha contra el Islam. Y el Panslavismo, para los pueblos de origen eslavo de la Europa Central.

Así, pues, el zarismo se aprovechó de todos los momentos favorables para invadir Besarabia y llegar a su objetivo político que le garantizaba después su avance hacia el Bósforo, la Adriática y los Alpes.

Y eso, a pesar de todas sus garantías (en 1711: "La Moldavia obtendría sus antiguas fronteras hasta el Dniester y no pagaría ningún tributo", decía el tratado de Pedro el Grande y Dimitrie Cantemir, en 1711. "El Imperio ruso restituye al Imperio Otomano toda la Besarabia con las ciudades de Akerman, Kilia e Ismail, con sus villas y fortalezas y todo lo que esta provincia contiene", decía el tratado de Koutchouk Kalnadjí, en 1774 precisaba, pues, lo mismo que estaba escrito en el Tratado de Belgrado de 1738).

Pero estalló la guerra ruso-turca de 1806-1812, y por el tratado de Bucaresti, el Imperio Otomano cometió el atentado contra el pueblo rumano, cediendo arbitrariamente a Rusia la Besarabia rumana por la fuerza, sin ningún derecho absolutamente y porque entonces el Principado de Moldavia era incapaz oponerse en armas contra el desmembramiento de su territorio.

He aquí las circunstancias históricas del año 1812. La Puerta Otomana, para una explotación mayor de los Principados Rumanos, multiplicó el cambio de Principes, imponiendo a desprecio de los más legítimos derechos e intereses de los Principados, un régimen de fanariotas, es decir, de griegos del Fanar de Constantinopla, nombrándolos principes gobernadores y limitando el gobierno de éstos a un período de siete años.

Era un abuso que no justificaba la tesis rusa de que los Principados habían perdido su identidad y se habrían convertido en provincias turcas, y entonces con eso la cesión de la Besarabia "provincia turca" era legítima.

Eso era en contra de todos los documentos históricos

que prueban que en aquella época los Principados existían como Estados y que el Estado de Moldavia se extendía desde siglos hasta el Dniéster.

La prueba de que los turcos no ejercitaban más que un protectorado sobre los Principados es que, en el momento que este Protectorado llegó a ser abusivo, los rumanos hicieron protestas, cada vez más eficaces contra el ejercicio abusivo de esta soberanía turca, y después de estas protestas vehementes, la Puerta se había obligado a fijar el período de siete años para el gobierno de los Principes, lo que antes se cambiaba cada vez que se ofrecía una cantidad mayor de dinero por los candidatos fanariotas.

Esta prueba la da hasta Rusia misma, obrando como protectora de los Principados, pues el sultán no podría tomar medidas en contra de los principes rumanos, más que en el momento en que "el enviado de Rusia, residente cerca de la Puerta, fuera advertido y persuadido" (Xenopol: Historia de los rumanos, t. II, pp. 260-1).

Así, pues, ¿cómo podía Rusia erigirse en protectora en un "territorio turco"?

Lo absurdo de esta tesis rusa de que la Besarabia no pertenecía al Estado Moldavo, sino al Imperio Otomano, resulta una monstruosidad mezclándose aún con la hipocresía de la mistificación del ideal cristiano.

Rusia, en su calidad de protectora de los Pueblos cristianos invadidos por el Islam, declaraba la guerra a los turcos, precisamente para sancionar los abusos que la Puerta cometió en los Principados Rumanos.

La Puerta, sin tener en cuenta las obligaciones que habían contraído en 1802, destruyó a los dos Principes fanariotas: Constantin Ipsilanti y Alexandro Moruzzi, y los ejércitos rusos pasaron el Dniéster y entregaron el poder a los dos Principes destituidos. Estos ejércitos "libertadores" ocuparon, por la capitulación de la Puerta, todo el territorio de los dos Principados y se instalaron en Bucarest.

En este momento no se habló más de la "religión", del "ideal cristiano", de la "liberación de un Pueblo cristiano bajo el yugo musulmán", sino de la política: y no de la política de un pueblo vencedor que hubiera querido sustituir a los turcos en el problema de un protectorado sobre una infeliz nación pequeña sin defensa, sino que se trataba de la política del más atroz sistema de desnacionalización. Rusia no era una nación, sino un conglomerado étnico sin conciencia y con una sola aspiración que se ponía ahora de manifiesto: la destrucción de los pueblos que tenían una conciencia. El valor moral de esta política no es más que una consecuencia lógica.

La ocasión que se ofrecía a la política rusa de conquista era verdaderamente única para no olvidarse del móvil inicial de la liberación de los Principados Rumanos por el cual Rusia había comenzado la guerra.

Los rusos impusieron en Occidente el punto de su política de anexión de la Moldavia y de la Valaquia al Imperio Ruso (el tratado secreto de Erfurth "reconoce la dicha anexión y los límites rusos llevados hasta el Danubio").

La suerte de los rumanos fue el conflicto entre Napoleón y el Tsar. En vista de la guerra napoleónica, los rusos se ofrecieron para abandonar los Principados, y este "favor" que hicieron a la Puerta Otomana vencida tuvo como precio, que pidieron en cambio, a la precipitada firma del tratado ruso-turco de Bucarest, la Besarabia, el 28 de mayo de 1812.

Así se consumió el primer rapto frauduloso de la tierra rumana por los rusos.

El artículo cuarto decía:

"... La Sublime Puerta Otomana renuncia en favor de Rusia a las tierras situadas en la orilla izquierda del Pruth, a todas las fortalezas, ciudades y habitantes que se encuentran allí, así como a la mitad del río Pruth, que forma el límite entre los dos Imperios".

Apenas firmado el tratado, la noticia de la guerra napoleónica le llega al Sultán, e hizo cortar la cabeza de los negociantes turcos del tratado; pero era demasiado tarde. La tierra rumana estaba ahora bajo la ocupación rusa.

Y he aquí la suerte de los moldavos en la descripción de un escritor contemporáneo, E. Draghici:

"Acercándose el día fatal de la ejecución del tratado y debiendo vivir cada uno en adelante allí donde la suerte le había echado, estas horas amargas hicieron caer muchas lágrimas, pues este pueblo, reuniéndose, iba y venía a las orillas del Pruth, y como un rebaño pasaba de una aldea a otra.

Durante semanas enteras, todos hicieron sus despedidas, dando el adiós a sus padres, hermanos y parientes, a aquellos con quienes se habían criado y con quienes habían vivido hasta el momento, cuando tenían que separarse quizá para siempre" (citado por Xenopol: Historia de los rumanos, t. II, p. 275).

Treinta mil moldavos habrían pasado el Pruth en el momento de la ocupación rusa de las 96.526 familias (censa-

das por la primera estadística rusa del año 1816, es decir: el 86 por 100 son registrados como rumanos) (Diccionario estadístico de Besarabia, cap. IV, II).

Como consecuencia de la guerra de Crimea en 1854 se restituyó a la Moldavia rumana casi la mitad de estas tierras, los tres departamentos del sur de Besarabia: Cahul, Bolgrad e Ismail.

Pero después de la derrota de los turcos en 1877 los ejércitos del zar en el territorio rumano impusieron al reino rumano, aliado suyo, por acto de increíble falta de honestidad política, el nuevo rapto de estos tres departamentos.

La justificación de este vergonzoso rapto de 1877 era, se entiende, "una cuestión de dignidad nacional" para los rusos, es decir, digna de su tradicional y pravoslávica concepción política del respeto de los tratados.

El embajador rumano, general Ghica, de San Petersburgo, en 26 de enero escribía: "... Los argumentos en apoyo son que este territorio ha sido cedido a la Moldavia y no a la Rumania; que ha sido arrancado por un tratado del que, pues, no queda nada; que no es justo entonces que Rusia solamente lo respete en su detrimento y que esta reivindicación es para ellos una cuestión de honor y de dignidad nacional" (Correspondencia diplomática, número 563, pág. 255). Así, pues, Moldavia si se había integrado a la Rumania por su unión con Valaquia no existía más.

Estamos aquí a un nivel de inmoralidad política que queda sin comentario. Pues no se trata aún del absurdo. Lo absurdo pertenece también a la lógica, pues lo decretamos en virtud del criterio de la verdad; y aquí estamos fuera de todo criterio, en la "nada", o sea en la "digna" política nacional rusa, que al mismo tiempo "es" y "no es". Así, pues, se entiende como Moldavia "es" y "no es"; y que no es su sustancia quien determina su ser, sino sus accidentes; que está bajo el imperio turco o dentro de Rumania como provincia unida a otro país rumano.

He aquí una lógica, que por demasiado sostenible, los rusos le buscan un apoyo en la ética, pues se trata además de "una cuestión de honor y dignidad nacional".

Pero el único correspondiente moral de esta lógica lo decimos nosotros aquí por su verdadero nombre: no es más que el cinismo.

Rumania ha sido siempre víctima de este cinismo de la política del más fuerte. Sus territorios fueron "cedidos" por los que no les pertenecían, a despecho del más simple sentido de honradez. No hablemos de los principios jurídicos. Sus habitantes sometidos a los más perversos métodos de anonadamiento, aun por parte de una nación que se decía "cristiana", y olvidados por toda conciencia humana.

Sólo un instante los ojos del mundo miraron hacia este país infeliz, colocado en el campo de los implacables imperialismos.

La guerra mundial estalla. Los rumanos luchan al lado de los aliados y en noviembre de 1917, los rusos en plena revolución, "Statul Tarii" (el Consejo de la Nación) en Besarabia, elegido por el 72.2 por 100 de la población, ratifica el acto de unión de Besarabia con Rumania.

Después de un siglo de vida bajo el yugo de un imperio monstruoso, pues unia su sacrilegia al nombre de Cristo, se hizo justicia a Besarabia en el espíritu del generoso principio de las nacionalidades. Es una página luminosa en la historia de aquellas naciones que dieron su asentimiento al documento pesado de los derechos históricos de los rumanos.

He aquí las estipulaciones principales del Tratado de París del 28 de octubre de 1920:

"Art. 1. Las Altas Partes contratantes (Francia, Inglaterra, Canadá, Japón, Italia, India, Australia, Nueva Zelanda, Unión Sudafricana) declaran reconocer la soberanía de Rumania sobre el territorio de la Besarabia comprendido entre la actual frontera de Rumania, el mar Negro, el curso del Dniéster desde su desembocadura hasta el punto donde es cortado por el antiguo límite entre la Bucovina y Besarabia y este antiguo límite.

Art. 3. Rumania se obliga a observar con rigor en el territorio de la Besarabia del artículo primero las estipulaciones del tratado de París firmado el 8 de diciembre de 1919 por las principales Potencias Aliadas y asociados y por Rumania, precisamente, de asegurar a los habitantes sin distinción de raza, lengua o religión las mismas garantías de libertad y justicia como a los otros habitantes de todos los otros territorios que forman parte del reino de Rumania.

Art. 9. Las Altas Partes contratantes invitarán a Rusia a adherirse al presente Tratado desde el momento en que existiere un gobierno reconocido por ellas.

Elas se reservarán el derecho de someter al arbitraje

del Consejo de la Sociedad de Naciones todas las cuestiones que podrían ser presentadas por el Gobierno ruso en lo que se refiere a los detalles de este Tratado, siendo bien entendido que las fronteras definidas en el present Tratado, así como la soberanía de Rumania sobre los territorios en él comprendidos, no serán puestas en discusión" ("La Roumanie devant le Congrès de la Paix").

Lo que sucedió ya estuvo delante de nuestros ojos, la generación de la segunda guerra mundial. El 27 de junio de 1940 Rusia Soviética dirige a Rumania un ultimátum y ocupa Besarabia, ni siquiera por la fuerza, sino por la traición del tirano rey Carol II, a quien "le bastaba —dijo— el palacio real de Bucarest", a encontraban los rusos su digno colaborador que dio su asentimiento a aquella tradicional política y moralidad, de esta vez dialéctica.

Y no sólo ocupan Besarabia, sino también Bucovina del Norte. Después fueron como consecuencia de la guerra, Y una vez más invadidos bajo el signo del indigno así llamado "armisticio" del 23 de agosto de 1944, que dejó el ejército rumano en el mismo estado de abandono en un frente sin órdenes para que luchara y fuera cercado por el enemigo y poblar los campos de concentración siberianos.

Este triste destino histórico les llama hoy a los rumanos; la tierra donde ya no encuentran reposo los héroes;

la tierra profanada hoy por los rusos, por los bolcheviques. Resuena en el alma rumana de hoy la voz de Mihail Eminescu:

"Desde el Dniéster hasta la Tisza
Se queja todo rumano
Que no puede abrir camino.

Desde el mar hasta Hotin
Vienen rusos a caballo.
¡Ay del pobre pueblo rumano!
Con su marcha hacia atrás
Pues que nada le anima.
Su otoño no es otoño
Su verano no es verano
Extraño en su propio país
¡Oh tú, Esteban el Grande!
En Putna no quedas más
Levántate del sepulcro
En clamores de trompetas
Llevando Moldavia en lucha
Si sonarás una vez
Unirás toda Moldavia
Si sonarás dos, vendrán
En tu ayuda las selvas".

THE PEACE THAT MANKIND WANTS AND ITS WORLD SECURITY ORGANIZATION

by col. Dan D. IVANOVICI

After the first World War and the signature of the treaty of Versailles during June 1919, President Wilson cherished the hope that a "League of Nations" in itself would prevent future wars, with nothing else but international law and public opinion enforcing peace.

The League of Nations which held its first meeting at Geneva, Switzerland in January 1920, and whose Charter was never ratified by the United States, was dissolved in January 1946.

The League did not have the means to carry out its decisions and a result of the powerless and unrealistic organization, the World was plunged into World War II.

With the end of World War II, the organization we know today as the "UNITED NATIONS" was founded when 51 nations signed its charter in June 26, 1945 at San Francisco, California. The purpose of this organization was to settle the differences between nations and insure that bloodshed, invasion or war would not occur again. Although the idea of such an organization was acclaimed by the majority of mankind, in practice the United Nations prove to be a dismal failure, since year after year World events caused periods of tension, uneasiness and anxiety.

So, the year 1948 saw the Berlin blockade, the division of Germany and the Communist take over of Czechoslovakia. In 1950 followed the Korea war. In 1953, there were workers' demonstrations in Berlin. In 1956, there was the Hungarian revolt and Israel's invasion of Egypt. In 1958, it was the Iraqi revolt. In 1961, the Americans attempted to invade Cuba while the German Democratic Republic closed the frontier with West Germany. In 1967, Israel attacked Egypt and seized large portions of Egypt. Syria and Jordan. In 1968, Czechoslovakia was invaded by Soviet, East Germany, Polish, Hungarian and Bulgarian forces. In 1969, the Americans fought in Vietnam. In 1973, the Arabs attacked Israel. In 1975 in Lebanon, the Christians fought the Moslems while in Africa, Angola was taken by Communists aided by the Soviet. In 1977, Vietnam attacked Cambodia. In March 1978, Israel invaded Lebanon and on May 13, 1978 the Katanga rebels invaded Zaïre's Shaba Province from bases in Angola. More than nine hundred innocent people were massacred. And now, at the beginning of 1979, the Vietnam invaded again Cambodia.

All of these bloodsheds, revolts have not stopped. Every day, the international press informs us that in one part or another of the Earth, the killing of men continues no matter in what form.

All of these revolts, invasions and wars took the lives of millions of innocent people. To support the operations of these unnecessary wars and to pay for their destructive results, billions, thousands of billions dollars have been spent, money which could be used in other very useful and productive ways for mankind.

Every day, international newspapers inform us of new arms which are capable of killing hundreds of thousands of people. These arms cost millions, even billions of dollars — money taken from the mouths of the people. A single Trident submarine costs approximately 17 million dollars. More than 400 billions of dollars are spent every year for arms, yet more than one and one half billion human beings live in poverty, with hunger, disease and fear of the real possibility of nuclear war.

Do the people want to kill themselves? Surely not. They want to live in peace, to cherish the splendor of nature, to admire the discoveries of talented men, to apply their talents to the benefit of men, to have something to eat, to be in good health, and to have a decent life. This is what mankind wants — not to see men filled like ferocious animals.

All these actions of force could have been resolved peacefully through understanding if there had existed an adequate organization, which was not only able to forbid all kind of actions of force, but also to stimulate the cooperation and help the development of all countries in the fields of economy, science and culture.

Now after 33 years of its existence the present organization of the United Nations, due to its deficiencies such as the lack of the means to carry out its decisions and the possession of the "veto" by the big powers — a weapon which prevents solutions to problems which are in the general interest but opposed to the interest of one of them — has allowed the division of mankind into groups

of hostile nations, a situation which now imperils the peace of the world.

The present international situation, due to the hatred between nations and the continuous increase of their armed forces, has deteriorated to such a point that a new war with unimaginable consequences for mankind could break at any time.

All the sacrifices produced by the innumerable wars during the history of mankind have not been able to teach or help to instill in the founders of this organization the determination to create a realistic institution which could guarantee peace. The present organization of the United Nations is unrealistic. It cannot stop wars and is unable in guaranteeing the peace.

After so many experiences, it is high time to put an end to all these sad and useless sacrifices. The World must have now, with no further delay, a better organization with full power and sufficient means to be able to accomplish and fulfill the decisions of the General Assembly.

To create this organization, which could have the name: "THE WORLD SECURITY ORGANIZATION", "THE WORLD SUPREME ORGANIZATION" or any other name, and to give it the powers to fulfill its decisions, it is absolutely necessary that the big powers, before anything else, agree to work for the realization of the crucial problem of "GENERAL DISARMAMENT". This is the first condition and the only possibility of realizing and guaranteeing peace on Earth.

To attain this objective, all countries must destroy their weapons, absolutely all the arms under the control of the new organization. For internal security, every state should only have a police force in proportion to its population. Common sense, the horror of killing and the wisdom of men would be able to resolve all kinds of divergences that could arise in the greater society of mankind. Science offers us all kinds of communication and rapid transportation. It is so advanced that mankind could be led by this new organization as easily as a president could lead his company. From New York to Tokyo or to Peking, we can communicate by telephone in less than two minutes and a group of people can arrive there in 5 to 7 hours, tomorrow perhaps in 3 to 4 hours, in order to study a divergence or an important problem on the spot.

What kind of composition should this "World's Security Organization" have?

Here are some general and specific ideas. Once full disarmament is realized, the new organization would include representatives of all countries, each of them having one permanent member. This member would have the right to cast one vote only. The right of "veto" would not exist.

For the implementation of decisions concerning peace, decisions taken by the General Assembly, this organization would have 20 Security Bases of armed forces, each provided with specialized troops and both transportation and fighter aircraft. Each Security Base will have an effective force of 12 to 15,000 men. These armed forces could be distributed geographically that each group base force could be able to intervene in its zone in the shortest time possible.

The locations of these World Security Bases could be the following: South America 2; North America 2; Africa 2; Great Britain 1; France 1; Middle East 1; URSS 3; India 3; China 3; Philippines 1; Australia.

The World Security Organization would be in session all the time in order to be able to take necessary decisions immediately.

Notwithstanding the difficulties which could arise, this new and realistic organization is nevertheless possible. It depends on the wisdom of leaders of the big powers, if not those of today, perhaps those in the near future, if it is not too late.

The benefits for mankind from the creation and functioning of such an organization could be the following:

— The peace between men and all nations could become a reality;

— Human rights, which today are respected by at least 17 to 20 nations of the 205 independent states of the world, could become a worldwide reality in a much shorter time;

— The improvement of the material life of mankind and the increase of its spirituality;

(Follow up page 13.)

ISTORIA NU IARTA de Petre BRATAN

REȘELILE umane, de toate zilele, nu sunt tot una cu greșelile istorice. Pentru greșelile laice se mai poate cere îndurare; istoria însă nu iartă. Cum s'ar putea orienta existența umană dacă ar refuza analiza faptelor istorice? Orice s'ar face, oricum s'ar încerca să se cărmăască, să justifice, sau să se acopere, 23 August 1944 rămâne, va continua să rămână și neagră pentru neamul românesc, un șir de acuzații cu gravul apel al tuturor catastrofelor.

23 August a debutat cu un delir maxim de falsuri, s'a sărbătorit peste ani printre jaloanele dopurilor dela sticlele de șampania omagială, iar acum se încearcă pavarea infernului cu nisipul aruncat de circumstanță în ochii marginalilor creduli: "s'a salvat ceiaze s'a mai putut salva"! Politică, cu implicațiile ei imediate sau în timp, are și ea, mai de vreme sau mai târziu, vrând nevrând, să dea socoteală, să i se facă un cont, să i se încheie un bilanț. Responsabilitățile politice nu pot fi declinate și nici doșite; ele sunt acolo, neîndurător de prezente, împietrite pe o foaie de calendar cu neputință de mototolit și de aruncat în vânt, spre a dispărea. Sunt de față martore, caierele românești, care impun să nu se uite. Ele sunt legate de evenimente, de oameni, de practici politice determinate, care, pe parcurs, au dus România din impas, ciclic, la o irezistibilă prăpastie. 23 August nu apare izolat și întâmplător; se alinază tragic de firesc ciclurilor nefaste, ajunse la maximala lor concluzie catastrofală. Nu se poate uita: climatul a fost pregătit și calea a fost netesită de Carol al II-lea, sursa și furnizorul integral al tuturor războaielor de descompunere, până la sfârșitul în debandadă a partidelor noastre politice. Marea majoritate a oamenilor noștri politici, devenite așchii rupte din inconsistența partidelor îmbătrânite, au devenit unelele de lăgăre manevre cu care Carol-Lupeasca au fost spijiniți să extermină generația prevazatorilor de atunci, atât de necesară azi.

Nu! 23 August nu este așa: salvator, "la ceiaze se mai putea salva"! Are un trecut materializarea acestora are un trecut al descompunerii, de care se lipește placa consecințelor, cu urmare. Orice s'ar face, din memoria istoriei, 23 August nu poate fi ștears și nu i se poate nega implicațiile. Cu cât timpul trece, cu atât noile documente, care nu încetează să se adauge, continuă demistificarea unor fapte politice și să le fixeze monstruoasă lor realitate. S'a masacrat un crez și o generație, ca să i se facă loc necondiționatului 23 August apoi.

Cu regele Ferdinand I, dinastia regală din România încetează. Pe tron e urcat un asasin; patronul asasinilor. Iar partidele politice își anulează meritul de a fi realizat printro superbă mobilizare România visului milenar. Niemi, niciodată, nu va nega mărețelor realizări ale partidelor noastre politice până la instituționalizarea crimei. Nu din carile lor se vor alege călăii execuțiilor programate? Nu condițiile acelea negre au dus, din doliu în doliu,

la mutilarea frontierelor? Nu dela crime, prin conspirație, s'a ajuns la 23 August în continuarea lanțului de crime? Carol al II-lea a făcut ca instituțiile românești să stagneze sau să agonizeze; după 23 August instituțiile create până atunci sunt predate în mâinile acelor care le lichidează. Cel o amestecat miele de halogeni cu autohtoni, fără istorie, nu puteau tolera istoria care-i nega. E aici, umbră prin Paris, și domnul Nicolae Penescu are ocazia s'o spună răspicat: cât a fost Ministru de Interne, ce pepineră a văzut leșind la suprafață din fundul tenebrelor? Dar s'o spună drept, la ora supremă a adevărului, ca o descărcare în agonie, când nici moartea nu mai poate fi mințită. Nu pe sub bagheta cu care diria afacerile interne ale țării s'au năpustit, aproape simultane, cu hoardele stepelor, și unitățile mobile ale "brigazilor internaționale" care urmau să sporească blata fărămă a partidului format din desertori, din spioni, din delatori și din profesioniști ai oportunității? Cine a spus ce-a spus: "de nu există partid comunist în România, faceți unul urgent"? Și cum s'a făcut, domnul Penescu gîte mai bine ca oricare. Ar fi de necrezut ca Ministrul de Interne să n'o fi știut cum a pătruns în țară coloana peștrită a activiștilor internaționali. Câți din "brigăzile roșii", să zicem, au descins din Franța în România? Domnul Penescu îl cunoaște, și tace. Ce l-a amuțit? A uitat că și răngile lor au ajutat la răsturnarea scaunului său? Și, după răsturnarea pionilor și a ultimilor vestigi cu care s'a realizat crepusculul dela 23 August, nu tot el, cel din agentura comunistă, au procedat urgent pe etape, la ștergerea din ISTORIA a tuturor vestigiilor trecutului? Pe timpul că domnul Penescu a funcționat ca ministrul Interelor, erarhizarea falsurilor a devenit principii. False alegeri "democratice", false "slogane patriotice", cadre false înlocuiesc adevăratele cadre ale armatei, falsii "români" înlocuiesc pe românii din toate instituțiile țării.

Să nu fi trecut domnul Penescu prin Cîșmigiu și să nu fi văzut cum inofensivile busturi ale elitelor românești: Eminescu, Cobuc, Goga, Rebreanu, etc., fuseseră cu cruzime mutilate cu pietre? Cine mai putea opri și celelalte mutilări, până la desfigurarea flinței românești?

Și pentru că veni vorba, să-i mai dăm domnului Penescu un mic, un foarte mic exemplu, numai o fărămă din starea la care a fost adus omul român. Poate domnul Penescu nu a privit și nici nu a fost informat de conținutul "documentarului" prezentat pe canalul 2 al televiziunii franceze, la 6 Februarie, de Lella și soțul său Jean-Pierre Lazar, fiul cunoscutelor sale, Margot Lazar, fiolată în România pe vremea când domnul Penescu mai era încă "tovarăș de drum" cu acei "proletari din toată lumea uniți-vă". Soții Lazar au prezentat, fără să vrea, țărănul din Oltenia, fără mască și fără fard cinematografic, adică așa cum arată astăzi toți țărânii din România, pentru care domnul Penescu s'a bătut cu atâta patimă în piept. Iată-l: să le plăngi de milă! Spectre agonice, epave consumându-și ultima picătură de energie! Pe el, "talpa țării", cine l-a trădat? Căci, mai ales, frădărea, Istoria n'o iartă...

CANTEC HAIDUCESC - 23 AUGUST 1944

de Ion TOLESCU

Codrule cu foaie verde
pașil'n umbra ta mi-l pierde,
pe pământul meu că vine
rusu'n goană după mine...

Vine-așa, că stă pe loc
doar cât ca să-mi pule foc,
foc la tîrguri și la sate,
foc la câmpul de bucate,

foc la crâng, foc la păduri,
foc la case'n bățătură...
După stîna mila Ta,
Doamne, țâle-mi inima!

Sărăcana noastră vatră,
nici tu ochi de lumânare...
N'a rămas piatră pe piatră,
n'a rămas bărna'n coșare!

El că vita și-o dășgănt,
vai de brazda de pământ,
unde-am pus lăcaș de rugă,
vai de crucea pe mormânt!

Vai de deal și vai de vale,
vai de pulberea din cale!
Al! cu — atât amar de chin,
ce păcate-oi fi plătit?

Foaie verde'nrouată,
foaie verde din Carpați,
c'am ramas și făr'de fată,
c'am ramas și făr de frați!

Rămăsei fără de mumă,
rămăsei făr'de surori...
și mai am doar pușca'n umăr
și doar plumbi la cîngători!

EPISTOLE FANTASTICE SI FANTEZII EPISTOLARE

de E. LOZOVAN

FERAM că terminasem cu di Penescu și mania D-ei sale de a-l "organiza" pe Români. După calculele mele provizorii, până acum l-au părăsit vreo 15 "personalități". În bloc, i-a scăpat din mâini Biblioteca din Freiburg, anexată cu japa la strategia sa planetară. A rămas în țețe-tete cu câteva gospodine și câțiva Legionari de obediență singulară, hotărâți năpăstian să se "democratizeze".

Posed un teanc de scrisori elocvente. Unele sunt rezultatul unor indiscreții. Așa e riscul progresului: scapi două secunde o hârtie de sub ochi și o cunoaște tot globul prin eficacitatea xerox-ului.

N'am de gând să fac o publicare integrală științifică, cu rânduri numerotate, cu paranteze pătrate în care să introduc dublile, cu litere punctate dedesubt, semn că și acolo e o îndolală de lectură. Treaba viitorului. Aici, vreau să reproduc niște repete și excerpte comentate. Mai întâi, iată lista cronologică a "manuscriselor":

1. *Compromis istoric între guvernul de la București sub președintele Domnului Corneliu Mănescu și orând ca președinte a (sic) Republicii pe Domnul Nicolae Ceaușescu și Mișcarea Legionară*, 4 p. în-4, bătută la mașină la un rând, semnate cu o parafă episcopală: Mircea Iverniceanu, Legionar din F.D.C. Madrid, 1 sept. 1976. NB. Prin ML se înțelege în acest text viitorul grup colaborator al d-lui Penescu, sub șefia la umbră a d-lui C. Papanacu.

2. *Scrisoare a d-lui Demostene Nacu către di Penescu*, 4 p. de mână, Paris, 26 oct. 1976. Semnătură de tip imperial, cu N napoleonic, ascendentă, megalomană, agresivă.

3. *Scrisoare a d-lui H. Comănișcu către subsemnatul*, o pagină și un sfert de pagină, la un rând. Semnătură modestă, blajină, în concordanță cu conținutul: duhul blândetei în fațura de miere. Mündelshelm, 19 Iulie 1978.

4. *Scrisoare a d-lui Adrian Chintescu către di Penescu*, 3 pagini de mână la un rând și jumătate, spunând cu zămbet lucruri grave. Semnătură energică, abruptă, dovădind pe omul care știe să "taie macaroana" preopinativului. Paris, 27 Iulie 1978.

5. *Scrisoare, răspuns la n. 4, a d-lui Penescu*, 8 pagini în manuscris. O comoră pentru orice grafolog. Caracterul autorului apare clar. Semnătură energică, studiată, sigură, a unui om calculat. Trouville, unde își "lua apele" 7 Aug. 1978.

6. *Scrisoare a d-lui Oct. Roșu către di Faust Brădescu*, 4 pagini de mână la un rând. Semnătură oarecum deprătată, în concordanță cu faptele dezastruoase relateate. Fernale, Mich. 14 Oct. 1978.

***

Desigur, viitorul va pune la dispoziția cercetătorilor tone de dosare. Pentru noi, scrisorile de mai sus ajung. Eu unul, discipol al marilor maeștri ai Sorbonei, îmi amintesc totdeauna principiile metodologice. Nu uit, mai ales, corolarul unuia dintre cei mai respectați, H.-I. Marrou: "En histoire, la précision augmente au dépens de la certitude" (în istorie, precizia crește în dauna certitudinii). Deci, dacă mi s'ar oferi încă 2000 de "documente" privind chestiunea ce trazez aici, as refuza să le parcurg. Materialul enumerat ajunge. Nu fac parte din categoria istoricilor bolnavi de documentalism "exhaustiv" — care este o imposibilitate. N'am fost niciodată impresionat de Barbu Theodorescu și de alți hagiografi ai lui Iorga care, în genunchi, recită litania: 25.000 de articole, 1.250 de cărți, mii de conferințe, piese de teatru și aforisme scrise în "Orient-Express". Rece răspund: mai bine ar fi scris 500 de pagini bune și cinstite, și-i trimit la opera relativ "mică" dar nepieritoare a lui V. Părvan.

Dar să revenim la epistolele citate și la problemele extrem de bizare ce le ridică.

1. În ce-i privește pe di Iverniceanu, voi începe cu semnătura: "Legionar din F.D.C." este o categorie inexistentă. A face parte din *Frățiile de cruce* pregătește pe

cineva a deveni Legionar, dar nu-i conferă acest titlu prin alunecarea sensului.

Restul compoziției e demențial. Aparent însă "proiectul" e sistematizat în a) obiective apropiate și b) obiective departate. Adică: politică MARE, pe etape.

Prima concesie: "ML face posibilul să uite suferințele poporului român de la Pitești, Aiud-Zerca, Gherla, Canal și alte locuri de osândă prin care a trecut neaoșul tineret român cu scopul ca guvernul de la București să se compromită la cele ce în urmăre se vor examina". Remarcă lingvistică: "sa se compromită" nu are aici sensul uzual românesc "a se face de rău". Este un spaniolism și vrea să zică "a accepta" comprometerse.

Nu e nevoie ca cineva să fie Legionar pentru a nu putea oricât de tare i-ar fi credința creștină, să uite suferințele apocaliptice... și încă pentru un foarte ipotetic aranjament politic! Există o memorie colectivă a neamurilor care ne trascende și care la noi nu va îngădui în VECI uitarea răspunderilor. Restul "strategiei" e o copilărie: se propune din neantului exilului în care ne aflăm celor care stau în șea uitarea în schimbul tranzacțiilor! Vânt pentru bani peșin. Te întrebi dacă autorul l-a văzut pe comunistii în carne și-oase, mai ales în dialectica tratativelor. Să-l întrebe pe "istorici", care după zeci de memorii la "allați" sau ales cu strapontinul lui Mihail Romniceanu în guvernul Groza.

Și ajungem la terminusul unde va prelua ștafeta di Penescu: crearea unui comisiu pe bază de partide, care va obține, după concepția di Iverniceanu (punctul 6): "guvernul de la București va desființa Securitatea, Miliția ori alte organizații politicești de care ar dispune și introducerea lor cu cetățeni apolitici". Ca'n basme!

Acest "document" a fost trimis la zece persoane care nu au reacționat: probabil și-au dat seama că autorul nu e în toate mințile. Ori, mai bine zis: a fost un precursor prematur. Cred că azi mulți l-ar lua în serios.

2. Di Demostene Nacu nu ne lasă să scăpăm nici acum de protecțele sale muzicale (o fi făcut conservatorul?). Afăm deci de gestația unora: *Manifestul Român al Simfoniei*, *Manifestul Simfoniei Românești*, *Europa Simfonică*, *Manifestul Simfonic al tuturor neamurilor*. Toată aceasta deralare melodică are la bază un gresim banal: "a fi în simfonie cu cineva" înseamnă simplu a fi de acord: *symphonie*. Îi semnalez că în limba lui patristic *symphonie* înseamnă "tovarăș"!

Mă îndolosec de cultura clasică a d-lui Nacu, dar îl asigur că a întrecut pe "prețioșele" secolului XVII francez. Câtă greacă dimotivă și mai tragic, chiar unui partid comunist în exil! Rușine, uluială, deralare mintală? — toate la un loc.

În ghiveciul care urmează sunt băgați unul peste altul: Brătlenii, Codreanu, Moța, Mihalache, Titel-Petrescu, Pătrășcanu: "unitate deschisă și mai tragic, chiar unui partid comunist în exil". Rușine, uluială, deralare mintală? — toate la un loc.

Nu suntem departe de "compromisul" lui Iverniceanu și ne găsim mai aproape decât oricând de Visolani. Di Nacu oscilează turburat între FOR și FAR! Senator ori *kybernetic*? În orice caz "personalitate" cum singur se definește modest.

3. D-lui H. Comănișcu l-am răspuns indirect în articolul din STINDARDUL n. 133. Nu pot să fiu brutal pentru că așa cum scrie "am trăit totdeauna în armonie" — încă din vremea departată de la Strasbourg, când eu eram un tânăr student în care — sper că n'a uitat — de multe ori a găsit singurul prieten, într'un grup visolanișt dirijat de Preda Bunescu, intrat în 1949 în loja "Marele Orient" din rue Cadet. Pricepeți acum lacrimile lui Noel Bercovic în foala lui "Terunca".

Îmi mai spune printre altele: "În luptele cu comunistii s'a tras în domnul Penescu și în cei ce-l însoțeau cu armele. Unii cu mureș și ei a scăpat doar cu picioarele frânate". Regret dar trebuie să răspund imposibil: figuri de stil! Cu armele s'a tras în Mărcășul Antonescu, arestat în timpul ministeriatului d-lui Penescu. Maria Antonescu

— ale cărei suferințe le-am descris doar în parte — și-a început calvarul tot în "era Penescu".

Indirect d-sa poartă răspunderea asasinării lui Camil Mărculescu, nepotul Mărcășului și a altora, căci în zilele de glorie politică la Interne ale d-lui Penescu a fost instalat aparatul represiv, cu Eugen Christescu recuperat. Generalul Pantazi, bolnav de rinichi, a fost ucis de un feler incompetent în timpul unui interogator. Capul generalului Emil Pălănganu, care a crecut zece de generații de "solmi la Dealu" a fost strivit de bocancul unui Tigan la Canal.

Ați uitat, domnule Comănișcu, până și primele pagini din "pentru Legionari", în care Corneliu Codreanu îl amintește pe colonelul de atunci Emil Pălănganu, care l-a format caracterul? Atât de mult v'ați departat de convingerile tineretii dv.?

***

N'am chef să povestesc acum de noaptea de pomină de pe aeroportul Tămădău din vara 1947, care a declanșat procesul Maniu. În fotografiile de presă, Lily Carandino apărea intruplă, înfășurată în vizon și tulpi; din sacoași îl curgeau bluturile și valuta. Mai la dreapta sta poeză Mihalache, întrebându-se ce căuta acolo și de ce nu se retrăsese la timp la Topoloveni. Versurile oficiale PNT-iste: a fost o provocare, înfruntare comunistă. Să fim drepti: niciuna nicășta. În ajunul piecării s'a dat "cocktail d'adieu" și tot Bucureștiul știa că Maniu își trimite emisarii în străinătate. Despre "turnătorii" de la proces vom reveni și atunci vom vedea pe unde va scoate cămasa di Penescu. Mă chinule totuși o întrebare: de ce un om extrem de inteligent, atât de abil dar atât de compromis, n'a stat de-o parte să se bucură de oțum? Singurul răspuns: a fost rău informat asupra supraviețuitorilor și n-a crezut proști și lipsiți de curaj și, mai ales, ușor de manevrat. Felul cum a căzut grupul Legionarilor centrifugi este de necrezut: oameni cu vechi tradiție de luptă.

Mai departe: "Di Penescu e singurul om politic democat din exil ce a reușit să facă acceptată participarea naționalistilor pe plan de egalitate". Așa să fie? Mă întorc la celebra circulară din 3 Iunie 1978 și număr vreo 13 persoane cu trecut învâlmășit, alinate oțova. Oricum, aceștia să reprezinte întreg naționalismul românesc, cu trecut pașoptist, consolidat de Al. I. Cuza, Conta, Hasdeu, Eminescu?

Mă întreb cum arătau la Paris "naționalistii" duri și puri când au acceptat "drepturile omului" făcute de masonică revoluție franceză — cea cu "cultul ființei supreme" prin care s'a desacralizat catedrala Notre-Dame, guilottina (încă în funcțiune), asasinarea lui Ludovic al XVI-lea cu majoritatea unui singur vot (fratricid al lui Philippe-Egalité? Apoi punerea la chin a descendentului lui St. Louis, în ghiarele cizmarului jidan Simon, pângăritura în cinstea ei de mamă a Mariel-Antoaneta. Acestea sunt "principiile democrației fundamentale"? Ce e aia "democrație occidentală"? Orbila măcelărire din 1793, reacția thermidoriană, Jacobinismul — crime întrecute doar de bolșevici? Apoi — anglicanism insular extrem de specific, amestec de Magna Charta și tradiție orală anglo-saxonă (mai vezi și Irlanda de Nord și admiră, Valahule). Elveția cantoneilor unde femeile nu aveau drept de vot până deunăzi; Italia brigărilor roșii; Germania federală, traumatizată ca o pituie care n'a "prins"; socialism scandinav ne-marxist, cu fond medieval viking...

Să ni se arate altimesa unul numitor comun al ficțiunilor de "democrație occidentală". La ce dracu' au aderat velleitarii "naționalisti" care și-au pierdut identitatea — bună reia își făceau treaba cu ea. Acum nu sunt nimic: în spate corăbii arse, în față o nebuloașă, din care, cum spun astronomii se va concretiza ceva poate după ani-lumină. Unul din aderentii de frunte se exprima totuși lucid: când ai gustat din... bălegă, trebuie să mănânci în întregime.

În încheiere, di Comănișcu îmi spune un lucru rezonabil: "Bătrânețea nu trebuie aruncată la coș, ci ușor ascultată". Așa e, noi, mediteraneeni îi ascultăm pe bătrânii înțelepți, noi scuturăm din pomi ca triburile polinezienilor. Dar există și bătrâni nebuni; să-i ascultăm și pe aceia? Di Comănișcu trebuie să știe că un astfel de smintit a fost

N. Iorga, care a acoperit cu numele și prestigiul său cășă-pirea unei generații, care ajunsă la maturitate ar fi realizat poate țara solară mult visată.

4. Din scrisoarea d-lui Chintescu rețin un principiu cardinal: "Numai asociațiile și instituțiile de cultură românești din refugiu trebuiau consultate și numai după aceea, cu acordul lor, să se caute soluții de reprezentare și de luptă unită în vederea eliberării țării. Soarta partidelor politice nu poate fi decădă decât în țară, după ce se va analiza ideologia, programul și meritul lor istoric".

Mai clar nu se poate formula. Altfel, deschizând zăgăsurile "reprezentării" retrospective ne putem distra chemând la viață "Liga Vlad Tepeș" partidul averescan, cel agrarian al lui Argenteanu, disidența d-lui Lupu. Ce pacat că a murit D. Xeni, care putea să-l reprezinte pe Take Ionescu. Cu reînvierea lui Al. Marghiloman nu e nicio speranță, afară îl fuzionam pe conservatori (mai sunt?) cu liberalii, reîntregind "familia". Dar apoi o desfaceam căci intrăm în conflict cu cele două disidențe. Georgiștii și Tătărescanii, plus "grupul H". Inextricabilă situație.

5. Alung la scrisoarea d-lui Penescu. Analiza grafologică o las pentru altă ocazie; deocamdată jubilei solitari de a fi în stare să văd clar lucruri disimulate. Conținutul este neinteresant, are însă meritul de a repeta placa în întregime. Pentru a rumega "doctrina" d-lui Penescu nu mai am nevoie să-l caut declarațiile în publicația înfăcșată a lui de la Paris — singura care l-a pus la dispoziție coloanele. Apoi, compromițându-se progresiv, i le-a deschis și "Cuvântul românesc".

Citez câteva rânduri caracteristice: "În acel apel s'a făcut implicit o discriminare: «Nu puteau participa la compunerea Consiliului și a Comitetului Național, Românii condamnați în România până la 23 August 1944 pentru crime politice, pentru instigare la crimă, pentru trădare de țară sau colaborare cu comunistii». Buuun! Trădare e totdeauna chestie de dată. E clar: cine a colaborat cu comunistii după 23 August, ca di Penescu, este eligibil. Dar la 23 August e vorba de ore. Când, în ce minut, în după amiaza zilei colaborarea încetează a fi blamabilă devenind virtute? Și apoi, contactul cu Bodnăraș se stabilește cu mult înainte, la fel și dezorganizarea frontului din Moldova. Cronologie exactă, d-le Penescu, nu retorici! Mar interesă enorm să aflu cu vorbele precise ale d-lui Penescu definirea "trădării de țară" (formula aprobată de "partidele istorice" — pe baza căreia au fost condamnați Mărcășul și Generalii era "criminal de război și vinovat de dezastrul țării"). Spre exemplu, unde îi plasează d-sa pe Mihai Racoviță, pe Beza ori pe... d-na Veturia Goga? (Despre ultima Egerie voi reveni cu documente absolut noi. Așteți puțină răbdare.)

Apoi citesc un bob de pravilă: "Am crezut și credem că, în fața primejdiiilor ce amenință țara noastră, trebuie realizată pacea între principalele curente politice care s'a manifestat în viața publică românească între cele două războaie".

Pentru lămurirea curioșilor, țin să precizez că — născut în 1929 — logic și statutar nu am putut fi membru al Mișcării Legionare. Ceea ce nu înseamnă că atunci când am văzut-o lovită pe nedrept nu l-am luat apărarea în lumina adevărului. Mărturisesc că de odăsoasă politică a partidelor n'am avut de suferit deloc. N'am fost persecutat de PNT și cu atât mai puțin de PNL, având chiar legături de familie cu unii membri conducători ai acestora. PSD-ul l-am considerat totdeauna drept o bufonerie de salon. "Cuzismul" meu — lăsat recent — se reduce la faptul că în clasele primare am fost coleg de bancă cu flica adoptivă a lui Goga și la camaraderia de luptă timp de 25 de ani cu I. V. Emilian.

În schimb a intervenit altceva: adolescentul ce am fost s'a dedicat ordinărilor trup și suflet Mărcășului, generalilor care l-au stat alături și armatei eroice ce a furiat epopea luptei noastre anti-ruse. Poate din nostalgia că nu eram în vârsta de a purta armele. Visam și mă vedeam asvărându-mi peste Prut pentru desrobirea Losoviei. Îmbătrânindu-mi bunicii pe care n'avem să-l mai revăd...

Eu unul, nu voi accepta niciodată "pacea" cu autorii

marelă trădări. Da! această declarație a grațuită, dar cel avertizat știu că există astfel de gesturi care rămân, fire măcar pentru definirea unui caracter și cinstea unui nume.

Di Penescu termină romantic asemenea lui Chateaubriand, cu pletele fluturate de vânturi aprige: "Acel care vor împiedica realizarea unei cămări mari unități de acțiune a Românilor din diaspora occidentală, pentru a se crea un organism reprezentativ purtător de cuvânt al națiunii noastre vor purta o mare răspundere în fața istoriei!"

Ohi! Ia! Ia! Bububioare clausule parlamentare. Mă simt în dealul Patriarhiei. Ce este istoria? — scrisul învingătorului. Sunt epoci în care glasul opoziției a fost sufocat: sub Cezari, sub Cortes în Mexic, sub Pizzaro în Perù, în milenul iobăgăriei în trista noastră Transilvanie. Nu e vorba numai de voiața noastră, tradusă în agitație și de destin și circumstanțe, ori cum sicea Blaga — de ură.

6. Scrisoarea d-lui Oct. Roșu e un strigăt de alarmă, relatând amănunțit vizita conspirativă a lui Goma în America, care echivalează cu o infiltrare. Agadar, marea descoperire a lui "Ierunca" și a lui Herșcovici-Pariut a fost invitat de onoare la "congresul limbii române" de la Montreal. Aceasta prezență ar fi fost justificată numai în situația în care acest "congres" ar fi manifestat subit interesul față de limbajul golănesc al borfașilor și suitorilor, de care de altfel s'a ocupat, cu milicioasă limitate Al. Graur (Braur). Trece peste detaliile misterioase și subterane ale vizitei pentru a releva un lucru fără echivoc: managerul acestei misiuni nu este altul decât di Ioan Halmaghi. Dumnezeu! a fost mulți ani bănuți a fi oarecum moștenitorul spiritual al lui V. Potruță, deși degringolada periodicului "Drum" ajuns la dimensiunile unui bilet de papagal îl puneau în lumină lipsa capacităților editoriale, care nu exclud pe cele mintale ori caracteriale.

Di Halmaghi a fost pus în cauza în presa românească din Occident pe ceaia unui interview luat unui om pe măsură — Ion Rațiu, care e bine clasat în "categoria Bera" adică a agenților "aliști" care sabotau ceea ce va rămâne în eternitate memoria noastră ridicare în picioare pentru supraviețuirea ca neam. Impotrivă acestui croniceșc "ridicându-l sau Tăra" di Rațiu s'a opus de la Radio Londra, aruncându-ne în ochi praful unei înrudiri cu un autor al Memorandului, care în situația dată nu-l putea onora. E o veche constatare că ticăloșirea noastră n'o pot salva strămoșii, oricât de iluștri au fost. Unul dintre ultimii Mușatini direcți s'a tureit. Filosofii ai istoriei ca Neagu Djuvara au ajuns chiar la un corolar iluzor: eu cât avem mai mulți strămoși celebri cu atât sansele noastre de a "reuși" sunt mai mici. Combinarea cromosomilor e capricioasă, iar genealogia ne învață în primul rând modestie.

Mai aflăm tot din scrisoarea d-lui Roșu că încă de acum doi ani di Halmaghi — convergent cu alte "doctrini" în aer — opina pentru constituirea unui "consiliu super-representativ al exilului care să trateze direct cu Ceaușescu, dialog cu țara la cel mai înalt nivel [care ar] elimina și neutraliza pe toți miiștii și agenții intermediari de calibru minor". Vedeti cum di Halmaghi se situează sus de tot, astral, deasupra noastră, niște amărâte falene de o clipă.

Firele expunerii încep să se adune din toate direcțiile, așa cum au fost urdite: Iverniceanu, Nacu, Penescu & Co. Ltd. și acum la urmă, dar printre precursori — di Ioan Halmaghi.

Puteam oare trage o concluzie generală pe marginea acestor fapte care toate gravitează în jurul "cazului Penescu"? Premisele false de la care au plecat agitatorii, responsabili de a ne fi făcut să pierdem un timp prețios care ar fi putut fi folosit altfel decât la demontarea acestor construcții pe nisip, apar clar. Recent sosiții în străinătate s'au pus să împingă stânca asiatică a "organizării". Ceea ce denotă în primul rând ignoranța totală a legilor unui exil prelungit, răspândit pe întreg globul, separat de opțiuni politice — unele defuncte — și mai ales de atâtea prapăstii care au despărțit vreo cinci generații de Români. A încerca să aduni împreună pe criminalii dintr-o și cu victimele lor din ajun, deveniți martirii altor moștenitori veseli, plus pe puterici după poamele primei trădări, transformați în suferinți penultima, când ultimii căderiseră au venit la putere până la alta prapăstie, s.m.d. e ca și cum ai voi să lipești la loc, fără clei, feliele unui salam tăiat în bucăți.

Ei bine, acesta este adevărul gol și tragic: "Unitate bazată pe partide" între Maniu și Pașea n'o poate face decât Cel Atotputernic. Și chiar în fața lui, în ziua înfricoșătorului Județ, unul dintre noi vor putea spune: Doamne, pedepsește-mă pentru păcatele mele, dar pe călăii neamului nostru nu-i pot lerta.

Unor "uneri lupi" avizi de putere și de "titluri de exil" cresându-le valabile în fața Țării de mâine ce să le spun? Il las să rățacească însetați după Fata Morgana până când se vor trezi singuri din tranșă, poate în fața unor conducători pe care Tăra va și să-i odărească la momentul oportun, fără să-i aștepte pe cei cu "legitimitatea" din 1937 ori 1944.

În praful eternității, la 31 Mai 1946, Ion Antonescu a intuit această reînnoire. Sunt convins că aceste cuvinte ale unui mare luptător, prin suferința căruia dașgaur a trecut în ultimele clipe florul gregilor omenești, vor deveni într-o zi un frontispiciu al românismului: "Eu am căsăt, dar Tăra merge înainte. O energie, o voință și un suflet curat se ating. Altele mult mai mari, mult mai puternice, mult mai numeroase se vor naște. Ele vor fi invincibile".

În aceasta sumbră afacere, cazul cel mai intristător este însă cel al unor oameni ai căror trecut de luptă românească — e drept amestecat cu unele "alunecări" — și pe care nimeni nu-l neagă, s'au lăsat înșelați de papagalul paria mental al d-lui Penescu. Aveau să s'a făcut meseria ireproșabilă, din punctul de vedere al Țării de ieri: a promisă ficăruia separat ceea ce a ghielt cu perspicacitate că visează, iar pe toți i-a "unit" sub tolgaul lui de arhi-păstor. Am impresia că a invitat cutare cîine: "noi nu mai suntem noi, căci dacă am fi noi n'am mai fi noi".

Le rămâne să trimită mesaje pentru a dovedi lorși că sunt. Mai bine urmau vechea tradiție pariziană de a se întâlni Dumineca, după slujba din rue Jean de Beaulieu, în piața din fața. Acolo cel puțin se pune universal la cale în mod liber, fără statute, prepedinți, ifose și probleme tabu — adică "democratic" ca în agoraua Cetății Antice.

CAZUL PAUL GOMA

de N. S. GOVORA

N cazul Goma, de la început, revista noastră a adoptat o atitudine de expectativă binevoitoare. În no. 5-6 al revistei noastre, s'a reproduș un articol despre Goma, publicat în gazeta madrilenă ABC, de compatriotul nostru Vintilă Horia. Dar aveam o rețineră, și această rețineră își avea originea în grupul suspect care-l luase în brațe: grup în care se situau Virgil Ierunca și distinsa lui soție Monica Lovinescu. Despre trecutul politic al Dnei Ierunca, nu aveam nici o dată, despre al soțului aveam date ultrasuficiente: fost la "Timpul", la "Ecoul", fost director al "Scântei Tineretului", trimis cu burșă la Paris, etc.

Cu cele câteva fraze din "fascinantul" lui Jurnal, în care se arăta nemulțumit de atitudinea scriitorilor stângiști din Occident, pe care în mod voalat îl amenința cu "alunecarea" spre dreapta, și tot cu voalate autocondamnări a atitudinii sale vechi de "turbat de stânga", di Ierunca nu ne-a convins. Și nu ne-a convins pentru că niciodată nu și-a precizat în mod clar actuala atitudine. Pentru noi, el rămâne tot un om de stânga, tot marxist, pe care a evitat să-l condamne cu hotărâre. Un marxist nemulțumit poate de rezultatele practice ale teoriilor lui Marx, dar un adept nemărturisit al unui comunism cu față umană.

Lor, adică Ieruncilor, li se asociase un alt farscur cu-noscut al exilului românesc: Brutus Coste. Totuși, am așteptat să vedem ce se mai întâmplă. Și atitudinea noastră era sinceră. Celor ce ne întrebau de ce nu intrăm și noi să jucăm "sărba" gomistă, le răspundeam fără ascunșuri că nu vedem lucrurile clar, că așteptăm să vedem urmarea. Dacă acest Paul Goma reprezintă ceva pozitiv, îl vom da tot aprinșul ce stă în puterile noastre. Celor care ne puneau întrebarea inversă, le dam aceeași răspuns: să așteptăm. Așa se explică că articolul despre conferința de presă la Paris a lui Paul Goma, trimis de colaboratorul nostru Ionel Nițescu, a fost ținut în sertare câteva luni.

La fel, numărul 24-25 din "Limite", pe care di Virgil Ierunca îl înclinase "eutremurului" Goma, ni se păruse deosebit de confuz. Faptul că soția lui Paul Goma e evreică, nu ne spunea nimic, dar ne puneau întrebări faptul că soțul lui Goma, fusese, sau mai era încă, unul din corifeii partidului. Pe șase pagini, cu titlul "Cronica Evenimentelor", di Virgil Ierunca ne povestea ce se s'a întâmplat cu Goma, între 26 Ianuarie și sfârșitul lui Mai 1977. Ni se reproduce pasagi din Jurnalul lui Paul Goma — di Ierunca are pasiunea Jurnalului —, pasagi și mai confuze. Astfel, Paul Goma își avea casa asediată de polițiști și securiști, totuși, la el puteau intra și ieși cei ce veneau să semneze incendiara scrisoare, redactată — s'a văzut mai târziu —, nu de Goma, ci de Sergiu Manoliu. E drept că Goma scrie în Jurnalul lui că cel ce legea de la el, după ce-și depuneau semnătura, erau arestați și bătuți. Întrebarea logică care se pune este aceasta: de ce acești securiști nu arestau pe vizitatorii înainte de a intra și semna, și o făceau, după? Goma mai spune că telefonul îi era tăiat, totuși, cu intermitențe, putând avea convorbiri cu prietenii din București și chiar cu străinătatea. Cu farscurul Brutus a avut chiar o convorbire telefonică kilometrice. S'ar putea răspunde că lui Ceaușescu îi era frică de presiunile externe și că ar fi putut pierde dolarii cu prietenii din București și chiar cu străinătatea. Cu farscurul Brutus a avut chiar o convorbire telefonică kilometrice. S'ar putea răspunde că lui Ceaușescu îi era frică de presiunile externe și că ar fi putut pierde dolarii cu prietenii din București și chiar cu străinătatea.

În Jurnalul lui Goma, publicat în "Limite", acesta ne spune că el nu a fost bătut în timpul asediului, ci numai cel ce legea de la el. Dar a fost în cele din urmă arestat, timp în care di Ierunca nu știe ce i s'a întâmplat lui Goma. Ne lămură însă distindental Goma, în conferința de presă ținută la Paris, după ce a ieșit din Tăra, cu pasaport și cu toată familia. Ori reserșiții sunt deosebi de sgarciți în acordarea pasapoartelor. O dovadă e soția mea care așteaptă de mai bine de un an un pasaport și o viză pen-

tru Spania. E drept că pe soțul meu nu îl chema Năvodaru ci... Antonescu. Astfel, Goma ne spune că arestat la 1 Aprilie 1977, a fost bătut de ministrul adjunct la Interne, Pleșniță, care, printre altele, i-a smuls și fire din barbă. Evident nu vom afirma că e plăcut să iei câțiva pumni și să îți se smuie fire din barbă, chiar de un ministru, dar oricum, între acești pumni și chinurile de infern povestite de Cărbă, Bacu, Urwich, Gr. Dumitrescu și Michel Solomon, este o mică diferență. Care e cauza acestei mici diferențe și a confuziilor semnalate de noi mai sus? Teama lui Ceaușescu de presiunile străinătății sau presiunile făcute de soțul lui Goma și a prietenilor lui? O simplă întrebare, care oricum, e logică.

Din Jurnalul lui Goma reiese că cel ce legeau din casa lui, erau bătuți ceva mai consistent, adică conform procedurilor comuniste. Și atunci vine din nou răspunsul logic: pentru ei nu intervenea soțul lui Goma, adică Năvodaru. Dar și mai straniu ni se pare faptul că Goma a afirmat la conferința de presă, că după acești pumni și smulgere de fire din barbă, a devenit prieten și se totula cu ministrul Pleșniță, adică cu însuși bătașul. Reiese dar că reserșiții pot fi și oameni de treabă, mai ales când sunt ministri!!!

Avem impresia că e vorba de un adevărat circ. Cuvântul "circ" nu ne aparține. L-a pronunțat Goma, în conferința de presă. "Căzrul meu e mai mult circ, decât tragedie" ("Buletinul Israelitilor de Rit Elen", no. 667, p. 10).

Se pare că celace a fost la acea conferință de presă, a fost un circ, în care Goma a jucat rolul polaiet. Nu vom face apel la articolul trimis și publicat de noi al colaboratorului nostru di Ionel Nițescu, pentru a nu fi acuzați de părtinire, ci la relațiile dinl Renē Theodosiadis, în "Buletinul Israelitilor de Rit Elen", no. 667, buletin care, după cum se știe, "e cea mai răspândită, cea mai serioasă și cea mai imparțială, dintre foile ce apar în străinătate, în limba română". Și după relațiile dinl Theodosiadis, conferința de presă a fost un adevărat circ. Răspunsurile pe care le dădea Paul Goma întrebărilor puse de gazetari străini, stărneau nu numai nedumerirea, ci și râsul. Reiese din răspunsurile lui Goma că el nu este contra comunismului românesc, ci numai contra actualilor lui divergenți. Și nici măcar contra tuturor divergenților, ci numai contra cuplului Ceaușescu. În special pe soția lui Ceaușescu n'o poate digera și-o împodobește cu fel de fel de epitețe, spunându-i chiar "clumă". Nu, pe noi nu ne supără acest epitet, dar ne întrebăm dacă un asemenea epitet poate fi utilizat într-o conferință de presă? A făcut Goma cu acest epitet o bună impresie gazetarilor străini care asistau? Au tras concluzia acești gazetari străini că se află în fața unui om cu un înalt nivel cultural?

Dacă se schimbă cuplul Ceaușescu, a spus Goma, se întoarce în Tăra. E deci anticomunist, antimarxist, Paul Goma? Întrebat de un gazetar dacă mai este comunist, a răspuns "că nu știe ce este" ("B. I. R. E.", num. cit.). La întrebarea unui alt gazetar "dacă a schimbat atitudinea față de regimul dela București, întrucât prima dată a fost opozant, apoi dizident", da spune că nu știe dacă este opozant sau dizident ("B. I. R. E.", num. cit.). Și mai grav: "Dizident, după el, este Ceaușescu față de poporul român" ("B. I. R. E.", num. cit.). După noi, aceasta este afirmația cea mai gravă pe care a făcut-o Goma în seara aceia. Deci, au fost și sunt comuniști, amândoi, și Goma și Ceaușescu, dar Ceaușescu e dizident, adică a călcat principiile marxismului: adevărul, dreptatea, puritatea, esența partidului e el, cu Goma. Ne găsim în fața eternelor probleme a dizidentelor: părăsind marea, susțin dizidentul, au luat cu el adevărul, dreptatea, puritatea, esența partidului: cei ce au rămas, sunt niște impostori.

În schimb dsa n'a precizat clar care e poziția sa față de ideologia marxist-leninistă, scurându-se că nu are "structură de teoretician și nu se grăbește să tragă concluzii". Cu alte cuvinte n'a fost pe lungimea de undă a unui Soljenitsin (n'are stofa unui Soljenitsin, am spune noi), în care a condamnat fără apel marxism-leninismul ("B. I. R. E.", num. cit.). "Întrebat dacă marxismul este mort în țările din Est, Goma sice: "Răspunsul meu nu va fi precis. N'am structură de teoretician. Nu mă grăbesc să trag concluzii" ("B. I. R. E.", num. citat). Deci "nu știe ce este", "nu știe dacă e dizident sau opo-

POEZII DIN INCHISOARE

MORMINTE DRAGI

Morminte dragi —, lumină vie,
Sporite n-truna an de an...
Noi v-auzim curgând sub glie,
Ca un șuvoi subpământean!

Ascunse-n lut ca o comoară, —
Morminte vechi, morminte noi, —
De vi s-ar pierde urma-n țară,
Vă regăsim mereu în noi.

De vi s-au smuls și flori și cruce, —
Și dacă locul nu vi-l știm...

Tot gândul nostru-n el v-aduce,
Ingenuncheri de heruvimi.

Sfinți — morți în temniți și prigoane,
Căsuți în luptă și furtuni...
Noi ne-am făcut din voi icoane —
Și vă purtăm pe frunți cununi.

Nu plângem lacrimă de sânge!
Noi ne mândrim cu — atâți eroi...
Nu... legiunea nu vă plânge, —
Ci se cuminecă prin voli...

RADU GIR

zant", "nu ştie dacă marxismul e mort în ţările din Est", căci "n-are structură de teoretician". Atunci, ce este şi ce ştie? Pentru că s'a făcut atâtă agomă în folie exilului cu "cutremurul Goma", la radio Bercevic-Ierunca, în ziarele străine? Pentru o palat? Căci din răspunsurile date gazetelor străine la conferinţa de presă de la Paris, a reieşit că Goma este doar o palat, un clown.

Care este explicaţia că Ceauşescu i-a dat totuşi drumul să plece din Tară? Sunt patru răspunsuri care, din nefericire, nu sunt satisfăcătoare.

1) Lui Ceauşescu şi regimului le-a fost frică de preluarea externă şi, în special, de dolarii pe care-l aştepta dela capitalişti cu vederea scurtă. Răspunsul nu poate satisface, pentru că atunci încoace a izbucnit un scandal şi mai grav—Peacea—şi totuşi Ceauşescu primeşte banii promisi, ba face vizite protocolare la preşedinţi de State, la regi şi chiar la regine. Înseamnă—logic—că aceste lucruri s'ar fi întâmpinat chiar dacă nu i s'ar fi dat paşaportul lui Goma.

2) L-a considerat pe Goma o simplă palat şi Ceauşescu şi-a dat seama că îl face mai mult rău înăundu-l sechestrat, decât lăsându-l să ia drumul Occidentului, pentru că Occidentalii înşişi s'ar fi dea seama de calitatea inferioară a lui Goma. Acest răspuns pare satisfăcător numai în parte. Într'adevăr, fapta întretinut de cei interesaţi s'a stins repede şi, în special, în Europa. Presa europeană şi-a dat seama de calitatea stofei gomiste şi l-a abandonat. Impresarii i-au trecut oceanul, dar şi acolo palele aprinse sunt aproape de consumare.

3) E un pericol agent, trimis special de Ceauşescu în Occident, scenele cu asediu, tălătură intermitent al telefonului şi smulgerea firelor de barbă, fiind o dibace putere în acţiune. Nu mişcăm absolut deloc de acord cu această părere. Comunistii trimişi ca agenţi oameni de prima calitate şi nu de stofa lui Paul Goma, care nu a putut plăti nici pe agamăntii de la B. I. R. E.

4) E probabil că Goma a fost trimis de Ceauşescu să producă zădărnice în exilul românesc. Şi nu cu ştirea acestuia. Din contra, fără ştirea lui Goma. Dacă ar fi ştiut Goma, ar fi stricat toată piesa. E cazul bunilor povestitori care lasă lumea cu gura căscată cu talentul lor de a povesti. Dacă unul asemenea povestitor i s'ar pune un aparat de înregistrat şi el ar şti această, s'a stricat totul, povestitorul începe să se bâlbâie, tot farmecul povestirii lui dispăre. Pentru a se face o bună înregistrare, trebuie să se pună aparatul fără ştirea povestitorului. Aşa a procedat Ceauşescu, l-a trimis pe Goma în Occident ca să bage zădărnica între exilaţi, i s'a pus şi aparatul de înregistrat, dar fără ştirea lui. Dacă ar fi ştiut, Goma ar fi făcut lucrurile pe dos. Dar asupra acestui punct vom mai reveni.

***

După conferinţa de presă, s'a ivit alt impresar. În persoana dlui Iancu Raţiu, de la Londra. După cum se ştie, dl Raţiu are veleităţi de a deveni şeful exilului românesc. Cu surle şi trompete, a convocat pe Români la Londra, pentru a constitui un comitet naţional, al cărui şef-normal-voia să fie el. El se declara şeful partidului naţional-ţărănesc, declara că tot ce face şi a făcut, are aprobarea partidului din Tară! Deci—logica o spune—îl declara pe Penescu, *disident*. Dar, tot după cum se ştie, înscărcarea e suat lamentabilă. Numai că dl Iancu Raţiu nu e un om care să se dea cu uşurinţă bătut. În apariţia lui Goma în Occident, dl Raţiu a văzut o afacere rentabilă. Cu Goma şi cu cele 500 de semnături care adunase în Tară înainte de obţinerea paşaportului—asta afirma "Limite"—, succumul era asigurat. L-a invitat deci pe Goma la Londra. Intre timp Goma cu aceleşi prieteli de palat, asistase la un congres al trotzkistilor, la Bordeaux. Deci o altă *disident*, aceasta nu numai rusă, ci internaţională. Această participare a lui Goma la Bordeaux, a pus în incercare pe impresarii. Explicaţia dată de Goma acestei participări a fost deosebit de blăgă, cum bleagă a fost şi încercarea de explicaţie dată de Ierunca Impresariile. Totuşi, invitaţia făcută nu a fost retrasă şi Paul Goma a participat—ca în invitat de onoare, se înţelege—la sărbătorirea la Londra a lui 24 Ianuarie. Iancu Raţiu l-a freca mâinile de satisfacţie, dar rezultatul a fost tot lamentabil. Membrii Asociaţiei Românilor din Londra se aşteptau să vadă dacă nu un *teoretician*, cel puţin un *om politic* de talie. Şi a vorbit Paul Goma. Despre ce? Despre armele şi mititel.

Totuşi, Iancu Raţiu mai avea unele speranţe. Dacă Goma nu e un om politic de talie, cel puţin să fie o marionetă, un clown, o palat, pe care să-l conducă el din umbră. Problema spinosă a exilului e de ordin financiar: lipsa de bani. Acuma, prin căsătorie, Raţiu e bogat, dar aceasta nu înseamnă că-i dispus să-şi cheilăsească banii proprii: din contra. Sacrificii, jertfa, lăi au loc în alte părţi şi

nu în primul naţional-ţărănesc, nici în cel legal, nici în cel *disident*. Desigur, poziţia lui Goma, îl deranja un pic: Goma se declara şi el *disident*—suntem în zodia *disidenţelor*—, şi încă, *disident-comunist*. Pilula era amară pentru Iancu Raţiu. El voia să-l convingă pe Goma să vină de partea lui, în partidul naţional-ţărănesc *legal*, condus de dsa, dar nu e nimic de făcut cu Goma; acesta, după ce în conferinţa de presă de la Paris spusese că nu ştie dacă e *disident* sau *opozant*, se pare că, după matură gândire, şi-a ales calea: e *disident*, *disident-comunist*, se înţelege. Iancu Raţiu a chibzuit mult şi pe urmă s'a decis să dea lovitură: să obţină bani, graţie lui Goma. Dacă sunt bani, treaba va merge strună. Va face din partidul naţional-ţărănesc *legal* condus de el, şi din comunistii *disidenţi*, condusi de Goma, un comitet naţional. În fond, diferenţa n'ar fi mare. Penescu, un *disident* n'a făcut şi el un consiliu naţional—deocamdată numai consiliu—, cu *disidenţi* legionari?

Şi l-a împins pe Goma să trimită o scrisoare, în care să ceară bani. Cui? Nici mai mult nici mai puţin decât lui Jimmy Carter, preşedintele Statelor Unite. Scrisoarea—cel puţin în părţile esenţiale, vorba lui Caragiale—, e opera lui Iancu Raţiu. Şi Goma, plus 16 comişti, cer bani, bani, bani... vorba lui Napoleon Bonaparte. N'am avea nimic de ris. A existat un exil care n'a cerut nimic, sau mai bine zis o parte din exil, căci altă parte, în cap cu Visolvanu şi Creţeanu a cerut şi încă, a şi obţinut. Numai că aceşti bani au fost *bun de consum*. Dar, cum spuneam, a existat o parte a exilului care nu a cerut nimic, sau a realizat multe, multe lucruri. Dar, repetăm, nu avem nimic în contra, dacă, obţinând bani, gomistii ar face ceva folositor.

Dar scrisoarea publicată de Raţiu şi reproducă de noi, este un monument de ineptie politică. Atunci, când am reproduc această scrisoare, promiteam că vom reveni în numărul următor. Nu am făcut-o, dar cauza nu trebuie căutăta în lipsa de timp, ci în acea poziţie de expectativă de care vorbeam la început.

"Noi *disidenţi* politici, nu suntem *aventurieri*. Nu am venit pe meleaguri străine atraşi de mirajul unei vieţi de huzur, de perspectivă de a deveni milionari". S'ar putea face unele obiecţii acestei prime fraze a scrisorii trimise de Goma lui Jimmy Carter. Şi anume, scrisoarea spune că el, *disidentul*, nu au venit în străinătate pentru a deveni milionari. S'ar subînţelege—logic—, că numai el, *disidentul*, au venit în exil în urmărirea unui ideal şi că ceilalţi au venit atraşi "de mirajul unei vieţi de huzur", celace este o insultă gratuită adusa celorlalţi, care din diferite motive nu găsesc că e cazul să se înscrie pe listele lui Goma.

"Noi nu ne-am părăsit patria pentru că în România n'am fi avut ce mânca. Cu toţi am avut în Tară o situaţie materială decentă, o poziţie socială demnă. Se cuvine deci de a se face o diferenţiere cât se poate de netă între noi *disidenţi* şi celelalte categorii de *refugiaţi*", continuă scrisoarea. Aici situaţia se agravează. *Disidenţii* au avut deci o poziţie socială demnă. Nu am făcut parte dintre cei care acum 30 de ani, în fog aramate, aruncau anatema asupra celor ce aveau în România o situaţie demnă, adică o funcţie dată de partid. Am considerat că Românii rămaşi în Tară, trebuiau să continue să trăiască, mai ales că nu ei purtau vina deschiderii stăvilarelor ce se opuneau înaintării bezbojnicilor. Dacă X era procuror, conform tuturor legiurilor din toate ţările lumii, trebuia să susţină acuzarea şi să ceară condamnarea acuzatului. Şi aceasta, conform legii. Dacă de exemplu, pentru cântarea lui "Treii culori cunosc pe lume", legea prevedea o pedeapsă de 5-10 ani de închisoare, procurorul nu putea să ceară numai trei sau patru ani, şi nici decum achitarea. Aceasta trebuia să o ceară apărarea. Deci unul procuror care, pentru acest "delict", cerea condamnarea la 5-7 sau chiar 10 ani de închisoare, nu i se poate reproşa nimic. I se poate reproşa doar celui care în funcţia ce deţine, facea exces de zel, adică unui procuror care nu numai că *totdeauna* cerea maximum de pedeapsă prevăzută de cod, dar mai scria şi cărţi xise juridice, în care *condamna* legiurile din Occident şi *lăuda* pe cele din Tară. În acest caz ne găsim în faţa unui exces de zel şi desigur exilul are dreptul să ridice obiecţiuni. Numai că exilul nu ştie sau se desinteresează de aceste cazuri. Astfel a venit "pe meleaguri străine" un fost procuror care pe lângă că cerea *totdeauna* pedeapsă maximă, a scris şi o carte "Juridică" în care *condamna* legiurile din ţările "încă libere" şi *lăuda* pe cele din Tară de la Dunăre. Crede oare cineva că exilul—de exemplu consiliul naţional—, a protestat? Doamne feroşte. Respectivul procuror e la Radio Bercevic-Ierunca.

Nu avem deci nimic de zis contra gomistilor care au avut în Tară ce mânca şi o poziţie socială demnă. Dar ce ne facem cu cei ce n'au avut ce mânca şi n'au avut o poziţie socială demnă? Adică cu cei ce nu au devenit într-o bună zi *disidenţi* ci au fost *totdeauna* contra comunismu-

lui? Ca să punem punctul pe i, e vorba de cei care au fost în închisoare pentru că au cântat "Treii culori cunosc pe lume". Cunosce pe cineva care a stat 6 ani în puşcărie pentru acest "grav delict". Ce facem cu aceştia? Pe ei li îndepărtăm de la tainul pe care eventual l-ar obţine gomistii de la unchiul Sam?

E drept că Paul Goma, dirijat desigur de Jurisconsultul Iancu Raţiu, a prevăzut aceste obiecţii, şi scrie: "Nu este acelaşi lucru dacă în Tară te-ai ocupat de scandaluri, furturi şi alte *delicte* de drept comun, ori dacă ai luptat pentru o *idee nobilă*, pentru *convingerile tale politice*". Deci gomistii exclud de la început de la tain pe *delictevenii* de drept comun. Foarte laudabil, dar îl întrebăm pe procurorul de la Radio Bercevic-Ierunca, dacă pe vremea lui, cântarea lui "Treii culori cunosc pe lume" era considerat delict politic sau de drept comun? Şi apoi cum pot fi descoperiţi printre cei ce vin zilnic cel "sau făcut scandaluri, au furat sau au comis delicte de drept comun", de cei ce "au luptat pentru o idee nobilă, pentru convingerile lor politice"? Creдем că la această înfrăcare răspunsul e uşor de dat şi desigur dirijorul lui Goma l-a descoperit demult: cei ce vin, dacă se înscriu pe lista lui Goma, sunt *disidenţi*, oameni care au luptat pentru o *idee nobilă*, etc. Iar ceilalţi sunt declaraţi în bloc *delicteveni* de drept comun. Se va vedea cum lista lui Goma va trece de la 200 la 200.000, căci vor veni să se înscrie ca *disidenţi* şi cei ce au plecat din România acum 70 de ani. Grăunţele atrag ca un magnet.

Dar care este acea idee nobilă şi care-s convingerile politice pentru care au luptat *disidenţii* politici gomisti? Şeful lor, Paul Goma, în conferinţa de presă de la Paris a spus clar că ideea nobilă şi convingerile lor politice sunt lupta contra cupiului Ceauşescu şi că nu au nimic contra celorlalţi, adică contra lui Verdet (pe acesta l-a şi numit), şi Cia.

Şi către sfârşitul scrisorii adresate lui Jimmy Carter, *disidenţii* cer:

—Acordarea unor garanţii de Stat (credite rambursabile), pentru *disidenţii politici semnatori ai scrisorii*. Deci se pune punctul pe i. *Disidenţii* cer bani, dar li cer numai pentru ei, pentru gomisti. Pentru ceilalţi loc. Şi nu aruncăm cu piatra în aceşti gomisti veniţi cu paşaport şi cu avionul, dar ne întrebăm ce facem cu ceilalţi ce au venit altfel, adică clandestin, prin muni şi păduri? Pe ei li excludem de la tain?

Şi ce vor să facă gomistii cu tainul? Scrisoarea e nebulosă. Cer credite *rambursabile*, adică bani pe care li vor da într-o zi înapoi. Dar pentru a putea da înapoi aceşti bani, gomistii trebuie să-l investească în afaceri productive, în comerţ sau industrie. Dar în acest caz, gomistii au venit "atraşi de huzurul societăţii capitaliste", societăţii de consum, cum li se spune în ultimul timp. Niste întârzieri acesti cetăteni care au descoperit aşa de târziu acest termen: Visolvanu-Creţeanu îl cunoşteau de mai bine de 30 de ani!

Sau gomistii vor bani pentru a continua lupta contra cupiului Ceauşescu? Cum? Prin scrisori, broşuri, manifestaţii, etc. Dar în acest caz nu vor putea face faţă obligaţiei de a da înapoi banii. Ori cer credite pe care le vor plăti când se vor întoarce în Tară—din banii Tară, bineînţeles—, când vor fi alungaţi pe Ceauşescu şi se vor fi aranjat cu Verdet?

Şeful gomistilor, dl Paul Goma, nu se arată prea larg de mână, ci, din contra. După cum scrie "Buletinul Israelilor de Rit Eien", în numărul citat de noi, când a sosit la Paris, pe Goma îl aşteptau mai mult de 40.000 de dolari bani pregătiţi de Radio Bercevic-Ierunca. De atunci a fost la *Bordeaux*, la München, la Londra, etc. Nu credem că ne înşelăm afirmând că în aceste deplasări—invitat desigur—nu a cheltuit nici un cent din cei 40.000 de dolari.

Am fost recent la Paris şi am văzut trel *Români*, rezemaţi trişti de gardul bisericii. Sosiseră cu o zi înainte, prin muni şi păduri. Un Român care se cheamă Şerban-fost în Legiunea străină franceză, a venit şi el prin muni şi păduri, poate pentru că cânta "Treii culori cunosc pe lume" sau poate, şi mai grav, a fost în armata naţională de la Viena-umbria cu o hartă în mână, pentru a strânge câţiva bănuşi pentru aceşti *Români, nedizidenţi*, pentru a avea undă dormi în seara aceluia şi a mânca o supă. "Măine, vom mai vedea", spunea filosofic acest Român, Şerban.

Mi s'a spus că zăsesse zilnic 3-4 *Români, nedizidenţi*, prin muni şi prin păduri.

Paul Goma câştigă mult. Poate el afirma că din aceste câştiguri a dat un *franc*, repetăm, un *franc*, pentru aceşti nefericiţi?

O spunem cu toată convingerea: scrisoarea publicată de organul dlui Iancu Raţiu, ne arată că ne găsim în faţa unei palat şi impresarii vor pierde sigur speranţele şi banii investiţi.

THE PEACE...

—The creation of useful institutions for the underdeveloped countries;

—Mankind could have more money to fight the illnesses;

—The life of the poor could become a little more enjoyable by gradually suppressing the state of present starvation, and by decreasing the big mortality rate caused by worldwide diseases;

—Reducing expenditures on military concerns, Mankind could free countless billions of dollars to explore the mystery of space.

At the same time, the "World Security Organization" could handle redistribution of products such as: oil, uranium, chromium, titanium and other which are too abundant in some countries while rare in others a situation which today has created monopolies to the detriment of the majority of nations.

In addition to the above significant advantages, this organization could be assigned the mission of insuring the functioning of the Panama Canal, the Suez-Canal and other objectives which could better help Mankind.

With the billions of dollars which have been spent in the past and are being spent today for weapons, Mankind could make tremendous progress for a better life on earth.

These propositions, made by a soldier, three times wounded in the two World Wars, look at a first glance like a revolution and impossible to achieve. They appear to be an impossibility compared with all that we have today. It is true that the situation appears like that but we have to look to our future, to our children and a better life on this earth, we have to protect ourselves, we have to finish our life in a more beautiful environment and not with pollution, massacres and killing, which create indescribable suffering.

I am convinced that a lot of people, especially the industrialists, the tycoons and the biggest profiteers in selling all kinds of war's products will do all that is in their power to undermine the realization of disarmament and the formation of this new organization. There are other people who believe that this concept could not be achieved today because of a rampant nationalism fostered by the economics in the sale and possession of armaments and natural resources, plus the inherent fears and distrust among nations, barriers which will not overcome in the foreseeable future. There are others, especially between the leaders and chiefs of states who hate the real democracy, leaders who consider their armed forces, big or small, to be a tool for their maintenance in power, and who will say that these theoretical ideas could not be realized. Finally there must be others who will agree to renounce their armed forces which they want to use to conquer the World.

We have to understand the opposition of all these leaders, sustained by armies who do not want to give up their ambition to stay in power all their lives. But what about the majority of Mankind? Must we continue to wait, to suffer, and to be killed by these fools?

Against all these people who will try to undermine the realization of peace on earth, we have to unite ourselves and fight for the realization of "DISARMAMENT" and the creation of this organization. We have to convince the people, to force the press and all other possibilities of communication, TV, Radio, etc., to spread these ideas and determine all nations to fight for this goal, the real peace on earth.

All these propositions could easily become a reality of the leaders or the Big Powers could rise above all human passions and set aside the manifestation of human criminality in war and the "Killing and Destruction of Man", the noblest creature in nature.

If these general and specific ideas, concerning this new organization do not become the leading objective of the major leaders of today, it is sur that mankind will continue to have more revolts, invasions and wars which will take the lives of more millions, even hundreds of millions of people and see the destruction of all that men have created from the foggy period of early history to the present time.

Colonel Dan D. IVANOVICI

form. general staff officer
form. professor at the Royal Rom. War College
form. diplomat
veteran of the two World Wars
political analyst and writer
editor and publisher

MAXIME SICUGETARI

IN ROMANESE de Nicolae NOVAC

49

Fiuturii vor continua să zboare peste câmpii și stropii de rouă să strălucească în iarba când Piramidele Egiptului vor fi una cu pământul și când Sgările-Norii New-Yorkului nu vor mai fi.

50

Omul cel mai bun este acela care roșește când îl lauzi și rămâne tăcut atunci când îl batjocorești.

51

Cerem libertatea cuvântului și libertatea presei, cu toate că n'avem nimic vrednic de spus și nimic vrednic de tipărit.

52

Misiunea filozofiei este de a găsi drumul cel mai scurt între două puncte.

53

Dragostea și vidul, în noi, sunt precum fluxul și refluxul mării.

54

Când am scris pe ușa mea:

«Lăsați-vă afară tradițiile
Înainte de a intra»,
Nimeni n'a mai îndrăznit
Să mă viziteze sau să-mi deschidă ușa.

55

Dumnezeu a pus în fiecare suflet un Apostol care să ne conducă, pe drumul luminii. Dar mulți caută viața de dinafară, înconștienți că ea este înăuntrul lor.

56

Învătura nu seamănă semințe în tine, ci face ca semințele tale să crească.

57

Noi ne schimbăm cu anotimpurile, dar anotimpurile nu ne schimbă.

58

Cel drept, este aproape de inimile oamenilor; dar cel iertător este aproape de inima lui Dumnezeu.

59

Se spune că cel ce se cunoaște pe sine însuși, cunoaște oamenii. Dar eu vă spun: când cineva iubește oamenii, învață ceva despre ei însuși.

60

Optimistul vede trandafirul dar nu și spinii; pesimistul se holbează la spinii, nevăzând trandafirul.

61

Ferește-mă Doamne de limba viperei, și de acela care nu reușește să obțină faima după care tânjește.

62

Cea mai solidă piatră dintr-o clădire este piatra de temelie a fundației.

63

N'ar fi oare mai ieftin pentru guverne să zidească aziluri pentru cei sănătoși în loc de a le zidi pentru nebuni?

64

Poate oare acela să cânte, a cărui gură e plină de murdărie?

65

Civilizația a început când omul pentru întâia dată a săpat pământul și a semănat semințe în el.

66

Lumina stelelor ce-au murit de milenii, ajunge încă până la noi. Tot la fel este și cu oamenii mari care au murit de secole, dar ajung încă până la noi cu radiația personalității lor.

67

Cât de departe sunt de oameni când sunt cu ei, și cât de aproape când ei sunt departe de mine.

68

Dumnezeu ne-a făcut trupurile temple ale sufletelor și ele trebuiesc ținute tari și curate pentru a fi vrednice de dumnezeirea care le ocupă.

69

Ce-aș putea spune despre acela care împrumută dela mine bani pentru a cumpăra o sabie cu care să mă atace?

70

Iubirea, ca și moartea, schimbă totul.

71

Suntem atât de ocupați examinând scoicile mării, ca și când ele ar fi tot ceea ce marea vieții aruncă pe limanul zilei și nopții.

72

Tremuraturile oamenilor scuturați de furtuna vieții îi face să apară vii. Dar, în realitate, ei sunt morți încă din ziua nașterii lor și zac îngropați, iar puțtoarea descompunerii duhnește din trupurile lor.

73

Sufletele unor oameni sunt asemenea unei table negre de școală pe care Timpul scrie semne, reguli și exemple ce sunt imediat șterse cu un burete ud.

74

Adevărul este vrerea și scopul lui Dumnezeu în Om.

75

Dumnezeu a pus o făclie în inima voastră care strălucește cu înțelepciune și frumusețe; este păcat să stingeți acea făclie și s-o îngropați în cenușă.

76

Adevărul este rîca inspirației; analiza și discuția tine însă pe om departe de Adevăr.

77

Unde anume aș putea găsi un om condus de rațiune, în loc de obiceiuri și dorinți.

78

Cât de grea este viața aceluia care cere dragoste și primește în schimb suferință!

79

Unii cred că le fac cu ochiul când îmi închid pleoapele pentru a nu-i vedea.

80

Va veni o vreme când oamenii vor nega orice înrudire cu noi, așa cum noi negăm acum orice înrudire cu maimuțele.

81

Dacă vrei să vezi valen, urcă-te în vârful muntelui; dacă dorești să vezi vârful muntelui, ridică-te în nori; dar, de cauți să înțelegi norul închide ochii și gândește.

82

Sărăcia este o greșală temporală, dar bogăția este o boală fără de sfârșit.

83

Nimeni nu-l crede pe cel sincer, în afară de cel onest.

84

Cel mai de preț dintre oameni, este acela care stă departe de oameni.

85

Am să-mi arunc giuvaerurile la porci, că să le înghită și să moară, fie de grăsime, fie de indigestie.

86

Sufletele, sunt focuri a căror cenușă sunt trupurile.

RELATIILE ROMANO-RUSE

DE LA REVOLUTIA DIN 1848 LA UNIREA PRINCIPATELOR

VII

de N. S. GOVORA

OMNII mei, puneti șele pe cal. A fost proclamată republica în Franța. Același Grimm, secretarul țarinei, în momentul în care un curier i-a adus știrea căderii lui Louis Philippe. Era în timpul unui bal. Fraza, pompoasă, pare proprie stilului fanfaron al țarului rus. Dar Grunwald, în "La vie de Nicolas I-er", pag. 246, o pune la îndoielă și aduce o serie de argumente. În primul rând, Nicolae se bucura de căderea regelui francez, rege constituțional, a cărui recunoaștere o acceptase târziu și contra voinței lui. În al doilea rând, își avea necazurile lui proprii, cauzate mai întâi de propriii lui supti, și apoi de polonezi, vechiă sabie a lui Dămoșie asupra capului lui. Și apoi, Franța era departe!

În Rusia, Nicolae I. introdusese o aspră cenzură care mergea până și la introducerea unor note muzicale, de teamă de a nu se ascunde în ele, cine știe ce mesaj cifrat și chiar la interzicerea unor texte bisericesti, pe care le considera subversive. Șeful cenzurii era comandantul jandarmeriei, generalul Benckendorf. Cu Puskin, pe care după revolta decabristilor îl adusese în stare de arest, ajunsese la o înțelegere. Acesta, ne spune unul dintre biografi lui, Henry Troyat, scria versuri antițariste veninoase, dar nu mergea mai departe. Deceia, cum am mai spus, nici unul dintre prietenii lui decabristi nu-l propusese și nici nu l-a propus să intre în conspirație. De la împărat ieșise liber și cu frumoase propuneri, pe care Puskin le-a acceptat, cu toate că prietenii lui decabristi erau condamnați și executați unii, trimiși în Siberia alții. Ca o favoare specială, cenzor al operii lui avea să fie însuși țarul, care-l dădea și o rentă anuală, rentă care avea să urce cu timpul, mai ales după ce acesta s'a căsătorit cu o femeie frivolă. Dar aceasta nu însemna că cenzura directă a țarului avea să fie mai binevoitoare. Nicolae I. plătea rente și altor scriitori de Curte, adulatori, dar plătea și lui Gogol de exemplu, care nu era unul dintre aceștia. Până la un anumit punct, deci, Nicolae I. ar putea fi considerat ca un fel de Mecena. Cu Puskin, s'ar putea spune, țarul a avut o comportare corectă și chiar binevoitoare. După uciderea poetului în duel, țarul a luat sub ocrotirea lui pe fiul acestuia. Unii afirmă că această bunăvoință s'ar fi datorat faptului că Nicolae I. ar fi avut relații amoroase cu frivola soție a poetului, dar adevărul pare a fi de partea celor ce susțin că a fost vorba numai de o idilă nevinovată, care s'a redus la dansuri și conversații la balurile de la Curte, sau la faptul că împăratul trecea prea des călare pe sub ferestrele "iubitei", ca un sublocotenent îndrăgostit.

Ceilalți scriitori neconformiști, erau tratați cu brutalitate. Unii erau trimiși în garnizoanele de la marginea imperiului ca Lermontov, alții trimiși ca simpli soldați în aceleași gen de garnizoane, ba încă cu pedeapsa de a nu avea voie nici să scrie, nici să deseneze, ca scriitorul Taras Șevcenko. Nicolae I. a inventat metoda, la modă azi în Rusia și în România comunistă, acela a internării în spitale psihiatrice a celor ce i se opuneau. După cât se vede, celebrul Nicolae Ceaușescu, n'a inventat nimic. Ba s'a mers până acolo că s'a interzis și reeditarea unor opere scotite clasice, ca acele ale lui Antioh Cantemir. Pe cererea ce i se înaintase pentru reeditarea acestor lucrări, Nicolae I. scrisese: "Ele (operele lui Cantemir), n'au decît să se acopere de praf și să mușesească în ultimele rafturi ale bibliotecilor, unde ocupă un loc inutil".

Această frază ar putea răni amorul nostru propriu și mai ales al lui Nicolae Iorga, dacă ar mai trăi, care scriese că operele lui Antioh Cantemir erau importante și că însuși rușii apreciau această importanță. S'ar putea spune că fraza lui Nicolae I. nu poate fi scotită lignitoare, ea fiind scrisă de un om care nu se pricepea, etc. etc. Iată însă că Grunwald, op. cit., p. 262, scrie: "Trebuie să recunoaștem că din punct de vedere estetic, Nicolae I. nu greșea prea mult!"

Iată că se descoperise și o mișcare... nihilistă. Șeful unui

grup de 33 de persoane, era un funcționar de la Ministerul de externe, numit Petrasevski. Din acest grup făceau parte, amestecați, ofițeri ai gărzii, gentilioni de la Curte, profesori și studenți. Ei se inspirau din scrierile socialistice ale lui Proudhon, Fourier și Saint Simon. Idealismul moralizant al decabristilor era înlocuit cu o mentalitate nouă, așa numită nihilism. Tipul clasic al revoluționarului rus, așa cum se va perpetua până în zilele noastre, își face apariția în timpul lui Nicolae I., cu mișcarea dirijată de Petrasevski. Membrii acestui grup au împărțit tracte litografiate, cu caracter subversiv, în cursul reuniunilor anuale a nobilei din Petersburg. Din grup făcea parte și Fedor Dostoevski, marele scriitor de mai târziu. Conspiratorii au fost condamnați la moarte. Au fost duși într-o piață, li s'a citit sentința, li s'a dat să sarute crucea, li s'au rupt săbiile deasupra capetelor, au fost îmbrăcați în cămașă albă a morților, după care au fost legați la stâlpi. În grupuri de douăzeci și două retrăgerea; au fost deslegați și li s'a anunțat că țarul le-a comutat pedeapsa capitală în alta de ocnă. Pedeapsa varia de la caz la caz, lui Dostoevski dându-l-se o pedeapsă relativ blândă: patru ani de ocnă. Scena a fost descrisă de însuși Dostoevski.

Deci Nicolae I. își avea necazurile lui și nu putea să-i permită așa fanfaronadă, "Domnii mei, puneti șele pe cal", frază care ar fi însemnat nici mai mult nici mai puțin de cât o declarație de război. Totuși, lui Nicolae I. îi plăcea să braveze Europa, să zdrângane sabie și pinteții, să amenințe. Deci fraza citată de Grimm ar fi putut foarte bine să fie pronunțată, Grimm neavând nici un interes să o inventeze, pe când Grunwald era tot interesul s'o negre, el fiind un pangierist al lui Nicolae I.

Dar necazurile cele mai mari le produceau polonezii. Aceștia, împăstrați în toată Europa, nu-l dădeau țarului rus nici un moment de liniște, cu agitațiile lui. Cum am arătat în capitolul anterior, ei câștigaseră în special simpatia francezilor, dar reușiseră să o câștige în mai mică măsură și pe a englezilor. Am arătat cum cu ocazia unei vizite la Londra, la o reprezentație teatrală, de frica pistolarilor polonezi, regina Victoria îi cedase în mod grațios rusalul, primul plan în lojă. Cu o zi înainte, poliția engleză descoperise că un grup de polonezi încercase să pătrundă în apartamentele țarului, cu evidenta intenție de a face altceva și nu să-l spună Bună seara.

Dar necazul cel mai mare, îndelung și rușinos, i l-au făcut polonezii în cazul Oly. Acest caz Oly ar merita să fie povestit mai pe larg, căci i-a produs țarului celace pe românește se spune "peri albi", dar și de data aceasta spațiul se opune. Se pare că Dumnezeu vrea ca muritorii ce suntem, să nu avem o fericire deplină. În cele mai mari fericiri pământești, Dumnezeu pune un motiv de nefericire. Nicolae I. avea două fete, dintre care una se numea Olga (Oly). În marea lui strălucire, Nicolae I. și-a găsit și el grăuntele de nisip care să turture fericitul tablou: nu-și putea mărita fata. Și Oly, fiica a marelui Nicolae I., a bogatului, puternicului, temutului etc., țar, era de o frumusețe ce lezea din comun, inteligență etc., și în plus, adora de tatăl ei. Și, de nefericire, Nicolae I. nu-i plăcea mărita fata favorită. Câtiva ani, toți miniștrii — în special cei de externe, Nesselrode —, ambasadorii, curtea și chiar poporul întreg, au avut această preocupare, pe care, în fond, am putea-o considera comică: frumoașă, inteligentă, bogată, etc. Oly, nu-și găsea un bărbat.

Sau făcut câteva încercări, s'a consultat almanahul Gotha, Nesselrode și toți diplomații și-au stors creierii, dar zadarnic. Curțile europene radeau cu lacrimi, se creau anecdote, lucruri pe care țarul le știa, celace-l marea și mai mult necazul. Ultimul candidat potrivit-e greșit spus candidat, căci nu acesta a cerut țarului mâna fetei lui ci țarul i-a propus-o, celace marea răni curților europene, fusese ales un prinț austriac. Și atunci curților europene, Nicolae I. comise imprudența de a lua drastic măsuri anticatolice, cu scopul de a grăbi rușificarea polonezilor și aceasta a dat prilej exilaților acestui neam să intervină cu succes la toate curțile catolice europene și la Papa. Și atunci, toți aceștia s'au pus de acord: nu se va permite prințului catolic să se însoare cu Oly. Când la un moment

dat s'a răspândit zvonul că Papa ar fi înclinat să cedeze, polonezii au bătut tobele: ne facem protestanți. Acest lucru a înspăimântat pe toți catolicii și desigur, în primul rând, pe Papă. Trebuie să se recunoască fără îndoială că sprijinul cel mare l-au găsit polonezii în catolicism. De aceasta își dădeau seama nu numai exilații, nu numai "intelligenția" poloneză, ci și ultimul țaran polonez. Într-adevăr și țararii polonezi se ghemuiau ca în dosul unui scut în spatele catolicismului. Când funcționarii ruși întrebau pe un țaran polonez ce este, acesta, în loc să răspundă că e polonez, răspundea: eu sunt catolic.

Deci, în fața dorinței țarului de a-și mărita fata cu un prinț austriac, catolicii au făcut un zid. Și fanfaronul țar a trebuit să facă intervenții diplomatice, să se roage, să facă el însuși vizite împăraților și regilor, să amenințe, să promită, etc. Și a ajuns și la umilințe. Neavând încotro, a trebuit să suporte și marea umilință: să facă o vizită Papei. Această vizită a produs stupeoare în toate curțile europene. În fața Papei a trebuit să revocare multe din măsurile anticatolice din Polonia, dar ele au fost considerate insuficiente și Oly rămănea tot nemăritată, spre disperarea țarului rus. Și până la urmă, se produce nevrozismul. În Italia unde se găsea țarina Alexandra cu fiica ei Oly, s'a prezentat într-o zi un prinț german, cerând mana marelui ducesse Olga. Desigur frumoasa rusoaică n'a mai făcut năzuri și căsătoria s'a făcut rapid. Numai că acest prinț s'a dovedit a fi un rău soț, care nu numai că se îmbăta în fiecare zi, dar tot în fiecare zi bătea pe fata țarului, puternicului țar rus, celace a făcut ca numai după câțiva ani, frumoasa Oly să se transforme într-o femeie îmbătrânită, urâtă și acrită. Tot acrit a devenit și Nicolae I., mai ales că vinovații cazului Oly erau polonezii.

Dar revoluția începută în Franța s'a întins în Germania, Italia și Austria, adică pornită în îndepărtată Franța, revoluția se apropia de hotarele Rusiei și aici, din nou, se profila tendința amenințării poloneze. Și pericolul se apropia și la alt hotar al imperiului țarist: la noi, adică în Principatele dunărene. Căci revoluția a ajuns și la noi și l-a silit pe țar să intervină. A fost o intervenție cu caracter pur local, spune Grunwald. Trupele ruse au pătruns în Principate în Iulie 1848, în urma turburărilor ce lunduau în creștere unii Stat daco-romani, scrie același istoric. "Nicolae nu dorea niciodată această regiune: amintim că el refuzase net să încorporeze Principatele în îndepărtată Franța, când ele fuseseră ocupate de trupele sale. Dar nu-l convenea Rusiei să vadă apărând la Gurile Dunării un nou Stat care, livrat anarhiei, ar fi prea slab ca să se poată susține prin propriile lui forte și care ar cădea în mod inevitabil prin influența sau dominația altor puteri". Această frază atât de grăitoare pe care Nesselrode o trimisese agenților lui nota circulară pe 19 Iulie 1848, cu scopul evident de a justifica intervenția armată în Principate, în fața curților pe lângă care erau acreditati. Această circulară își avea desigur rostul ei în acele timpuri-circulară carea desigur Curțile europene nu-l dăduseră nici o crezare dar Grunwald o reproduce în opera citată la pp. 286-67, carte apărută în 1906 la Paris, vrând prin aceasta să facă pe cititor să creadă în puritatea ei. Și aceasta, bineînțeles, fără să reșesească. Natural, aceasta nu intră în obiectul rusesc. Nicolae I. nu dorea niciodată această regiune, scrie Grunwald și criticii noștri au văzut cu toată redactarea telegrafică-cum au stat lucrurile.

"Ordinea a fost restabilită printr-o acțiune rapidă a generalului Duhamel: tratatul de la Balta Liman, impus Porții și semnat la 1 Mai 1849, institua un nou regim, care ridica Moldovei și Valahiei dreptul de a mai avea Adunări legitime din alegeri și opăd pe deplin, interesele rusești". Grunwald, op. cit., p. 267. Alături binevoitoare "istoricul" Grunwald să acorde revoluției noastre din 1848. Istoria Milhoukov și mai sgărcită. Și au deprețate, din punctul lor de vedere, căci revoluția de la 1848 a fost îndreptată împotriva Matuskăi Rossia.

Așa cum am arătat în capitolul anterior, Xenopol insistă că revoluția din 1848 în Principate, era, principal, îndreptată împotriva Rusiei. În Moldova ea era îndreptată și împotriva domnitorului Mihail Sturdza, dar nici decum contra lui Bibescu în Muntenia, pe care deasfiet revoluționarii au voit să-l pună în fruntea lor. E clar că, în special revoluția din Muntenia, a avut și un element social, dar acesta era secundar, principalul era ura contra Rusiei și e normal ca istoricii ruși cități, să evite să vorbească.

"Importanța mișcării revoluționare care a avut loc în Moldova și, mai ales în Muntenia, consistă în mod principal în felul îndrăzneț pe care îl urmărea: emanciparea poporului român de tutela opresivă sub care era finit de puterea care se dădea drept protectoare e intereselor sale. Ca și Românii din Țara de peste Carpați, care se ridicaseră contra tiraniei Maghiarilor, cei din Principate se revoltau contra protectoratului Rusiei și contra Regulamentului organic, mijloc prin care se exercita această tiranie". A. D. Xenopol, Istoria Romanilor din Dacia Traiană, Ed. Carpații, IV, p. 202. Dar, cum spune Xenopol, această revoluție era o adevărată nebunie. "Figurii români trebuiau să lupte cu colosul moscovit, dublat în caz de nevoie, de puterea turcească. Sângele omului chiar cel mai curajos, putea să înghețe la singurul gând al îndrăzneției fără seamăn a unei asemenea întreprinderi. Și totuși, ea a fost încercată, căci era singurul mijloc de a salva existența unui popor". A. D. Xenopol, op. cit., IV, p. 203.

De îndată ce revoluția a izbucnit în Occident, Rusia, ea totdeauna grăjule, a oferit imediat sprijinul trupelor sale. Acest "sprijin" al trupelor rusești însemna "ocupatie" și deaceia ambii domnitori au declinat generoasa ofertă. Celor doi domnitori le erau desigur prospere în minte celelalte ocupații și în special, amestecul consilierilor ruși în exercitarea funcției lor.

Revoluția din Moldova a fost repede înăbușită. Motivul acestei repede suferințe este, după părerea lui A. D. Xenopol, faptul că ea s'a ridicat contra abuzurilor domnitorului Sturdza, și contra nerespectării unor articole ale Regulamentului organic și nu contra Regulamentului organic însuși și a protectoratului rusesc. Bineînțeles că istoria Roler nu spune nici un cuvânt contra Regulamentului organic și contra Rusiei și atunci când nu poate ocoli adevărurile evidente vorbește, ca de obicei, de țarism, de armata contra revoluționară țaristă, etc.

În Moldova exista o partidă națională din care făceau parte Al. Ion Cuza, Vasile Alecsandri, Costache Negri, etc. La 27 Martie aceștia au convocat o adunare, la hotelul Petersburg, din Iași, la care au participat circa 1000 de oameni. Mihail Sturdza a trimis pe ministrul său de interne, ca observator, Participau și emigranți polonezi, spune istoria Roler. În această adunare care a fost prezidată de Gr. Cuza, s'a atacat regimul existent în Moldova, cerându-se măsuri de îndreptare. Se cerea deci îndreptarea răului și nu înăbușirea lui. Ministrul de interne s'a prefăcut că acceptă cererile Adunării și s'a dus la domnitor. S'a hotărât totuși să se facă o comisie de 16 persoane, care să redacteze o petiție către domnitor. A doua zi mulțimea s'a adunat din nou pe stradă, în fața caselor lui C. Sturdza și A. Mavrocordat. Și a venit răspunsul domnitorului: petiția era respinsă, Mulțimea adunată l-au vorbit Al. I. Cuza, Vasile Ghica și C. Racă. S'a hotărât ca la 30 Martie mulțimea să meargă asupra "balonetei țarului".

Mihail Sturdza a luat măsuri aspre. S'au făcut peste 300 de arestări, dintre care unii au fost surghinuiți la mănăstiri și moși la 13 dintre capii mișcării au fost porniți spre Galați, de unde urmau să fie expulzați în Turcia. Printre acești 13 se aflau Al. I. Cuza, A. Moruzi, V. Canta, etc. În drumul dintre Galați și Brăila, 6 dintre arestați au reușit să fugă și să ajungă în Transilvania iar de acolo în Bucovina, unde au fost găduți la moșia boierului Hurmuzachi. De acolo, unii dintre ei, printre care Cuza, au participat la Adunarea de pe Câmpia Libertății de la Blaj.

Mihail Coșăbiceanu nu a putut să participe la revoluție. El se găsea surghinuit la o mănăstire din Moldova, din cauza unui conflict anterior cu un fiu al domnitorului.

Oheorghiu-Dej care a participat la lovitura de la 23 August 1944, uşurând acţiunea duşmanului de moarte, implacabilului dughan, care este Rusia?

Şi acum să trecem la Bălcescu însuşi. El era un cap aprins care voia regatul dac, luptând contra a trei imperii, deci şi al celui rusesc. S'a dus în Transilvania în mai multe rânduri, propunându-i lui Kossuth să se impace cu Avram Iancu şi să facă o legiune de români care să lupte alături de unguri. A fost şi în Munţii Apuseni. În reidul lui Avram Iancu. Contra cui voia Bălcescu o alianţă cu ungurii? Contra grofilor unguri-deci o revoluţie socială-sau contra Austriei şi, în special a Rusiei, deci o revoluţie naţională? Ba, în Ardeal, Bălcescu a luat contact şi a tratat şi cu generalul polones Bem, şeful armatei ungureşti. Dar în armata ungară, pe lângă Bem, luptau şi câteva mii de polonezi. Luptau Bem şi polonezii contra grofilor unguri, era o deci o luptă cu caracter social sau luptau contra austrieşilor şi ruşilor, care le sfâşiaseră ţara, fiind deci vorba de o luptă categoric naţională? L-ar fi primit Bem pe Bălcescu, aşa cum l-a primit, dacă acesta ar fi venit să-l propună o luptă contra grofilor unguri? Bem fusese general în armata ţării lui.

Dar mai există o latură a lui Nicolae Bălcescu, pe care nu ne este deloc teamă s'o abordăm: profărănsimul lui Bălcescu şi cu aceasta, latura socială a revoluţiei dela 1848. Revoluţia dela 1848 a fost o revoluţie a burgheziei româneşti căreia i s'au alăturat mulţime de ţărani graţie accentului ce-l pune pe lupta contra legiilor ruseşti — Regulamentul organic — şi contra Rusiei însăşi.

Prinde burghezi revoluţionari erau desigur şi oameni cu ideal generos, adică cu dragoste pentru oropeli. Ori oropelii acelor vremuri şi chiar ale celor de mai târziu, erau ţăranii. Bălcescu le-a luat partea. Dar numai el? Nu au fost şi alţii şi încă, printre ei şi boieri, cum era de exemplu Costache Negri care încă de la Paris hotărâse să-şi împartă pământurile ţăranilor, sau Alexandru Ion Cuza care devenit mai târziu domn, a arătat neajmurnă dragoste ţăranilor, dragoste pentru care avea să-şi piardă şi tronul? În revoluţia de la 1848 este adevărat că cei care a fost mai învergunat apărător al ţăranilor a fost Nicolae Bălcescu. El era pentru o revoluţie totală, aşa cum am arătat. Celalţi, moderaţi, unii lăeau pe plan secundar chestiunea ţărănească, pentru a nu nemulţumi pe boieri ce se alăturaseră revoluţiei şi deci a rupe unitatea, iar alţii, trebie s'o recunoaştem, nu erau atât de interesaţi de această problemă, pentru că o cunoşteau: nu era problema lor. Articolul 13 din constituţie care trata emanciparea ţăranilor a fost înserat în proiect la instanţele îndărătnice ale lui Bălcescu.

Cruda realitate însă este că la 1848, burghezi revoluţionari tratau problema cu destul desinteres. Chestiunea emancipării ţăranilor nu era o problema burgheză. Mai târziu, ajuns la putere, burghezi au arătat aceiaşi lipsă de interes faţă de ţărănime. Partidul liberal, partidul burgheziei s'a interesat numai de problemele lor: înfiinţarea unui partid puternic, care să nu stea prea mult în opoziţie ca să nu se destrame, înfiinţarea de Bănel, etc., şi îndestularea partizanilor ca să nu părăsească partidul. În 1866, liberalii-burghezi s'au unit să lăgonească de pe tron pe Al. I. Cuza, cu conservatorii partid ce reprezenta marea proprietate, făcând celea s'a numit monstruoasă coaliţie. Dar despre aceasta, mai pe larg vom vorbi în capitoli următor.

Încontestabil, cel mai înfocat apărător al ţăranilor la 1848, a fost Nicolae Bălcescu. Dar, după cum am arătat, au fost şi alţii. Aceşti alţii, ca şi Bălcescu, au fost precursorii comuniştilor? A fost Bălcescu precursor al comuniştilor, când a fost cel mai activ dintre toţi, cel mai neastâmpărat, căutând alianţe şi forte prietene cu care să combată Rusia, dughana Ţării noastre? Toţi capii sau aproape toţi capii revoluţiei din 1848 au sesizat pericolul rusesc, deci nu pot fi consideraţi precursori al comunismului, când comunismul a fost anexat de Rusia pentru a-şi ajunge — graţie lui — scopurile imperialiste şi cu atât mai puțin Bălcescu, care a fost în revoluţia de la 1848 adversarul cel mai învergunat al Rusiei.

Într'un singur punct suntem de acord cu Roller: în devaluirea mărasivei boierilor. Admitem ca posibile afirmaţiile lui Roller că boierii trimiteau oameni la ruşi, ca să intervină şi să distrugă revoluţia. În orice caz, când au sosit ruşii la Bucureşti, boierii i-au primit exact ca şi comuniştii români în 1944, adică cu flori. Karl Marx ne spune la pag. 67, op. cit.: "În timp ce ţăranii erau crunt biciuiţi, înalta societate de la Bucureşti, dădea băuturi eliberatoare. Prostituaţia boieroleilor cu ruşii şi cu turcii!!! Asta spune Karl Marx. Ne pare rău că nu avem argumente, pentru a-l combate.

***

În fond, mişcările revoluţionare din Principate nu constituiau o ameninţare gravă pentru Nicolae I. Cel mult

revoluţionarii români puteau fi consideraţi nişte microbi: nu prea virulenţi microbi. Mai ales că banula că intervenţia lui va fi o treabă uşoară, cum a şi fost în realitate. Cu lui va fi o treabă uşoară, cum a şi fost în realitate. Cu lui va fi o treabă uşoară, cum a şi fost în realitate. Cu lui va fi o treabă uşoară, cum a şi fost în realitate.

Când armatele austriece au suferit înfrângere după înfrângere, tânărul împărat Franz Josef, a făcut apel la ţării Rusiei. Dar acesta se lăsa greu. O făcea din două motive: unul era din răsunare şi al doilea, pentru a câştiga mai multe puncte de recunoştinţă, din partea împăratului austriac. Răzbunarea provenea din nefericitul caz Oly, când întreaga curte austriacă se opusese cu dăruşie planului rus. Şi Nicolae I nu putea uita cu uşurinţă cazul Oly.

Dar ameninţarea poloneză lua proporţii. La Vilna, 400 de polonezi încearcă să pună mâna pe arsenal. Luarea comandamentului armatei ungureşti de către un general polonez, Bem, făcuse să treacă un fior prin întreaga Polonia. Câteva mii de polonezi se înrolaseră în armata ungară iar în Galizia, polonezii aşteptau sosirea lui Bem, pentru a se răscula. Chestiunea devenea serioasă. Presat de evenimente, la mijlocul lui Aprilie 1849, Franz Josef i-a trimis ţării un scrisoare, în care-l expunea în termeni patetici pericolul comun pe care l-ar reprezenta o victorie a revoluţionarii unguri. La 21 Mai Franz Josef a venit la Varghova pentru a-şi pleda în persoană cauza, în faţa ţării. La această întrevvedere s'a ajuns la un acord ce a fost consacrat în cursul lunii Iunie, printr-o convenţie între cele două cabinete. Trupele ruse intră în Ungaria din două părţi, din Sud trupele ce se găseau în Muntenia, sub comanda generalului Lüdres, din Nord 150.000 de oameni, sub comanda generalului Paşkevici. În faţa acestei avalanşe, trupele ungureşti sunt repede învinse şi la 13 August, Paşkevici poate să repete fanfaronada din 1831: Ungaria este la picioarele Majestăţii Voastre.

Istoria românească-burgheză, cu o nume comuniştă-l interpretat just istoria, dând toată dreptatea acţiunii proaustriece a Românilor din Transilvania, sub conducerea lui Avram Iancu. Comuniştii a condamnat viguros şi în special Pentru Groza, într-o carte publicată în Franţa şi intitulată "L'Ecole du pouvoir". Acest personagiu care nu-şi poate găsi un corespondent decât în ridicolul Nicu Metz, atinge culmile prostiei. După comuniştii, Avram Iancu e vinovat de a fi luptat contra Ungurilor. Comuniştii noştri falsifică istoria, făcând din revoluţia românilor din Transilvania, ca şi din revoluţiile din Principate, o revoluţie socială, când ea a fost în primul rând o revoluţie naţională. Faşeta principală a acestor revoluţii, a fost naţională. Faşeta socială era secundară. Este adevărat că unul din punctele revoluţiei din Transilvania era desfiinţarea iobăgiei şi că dintr-o adunare la care participau şi unguri şi Români, Avram Iancu a plecat pentru că ungurii nu admiteau desfiinţarea iobăgiei, dar obiectivele revoluţiei erau cu totul altele: egalitatea cu celelalte naţionalităţi din Ungaria, fiind punctul principal, cu alte cuvinte, scuturarea jugului unguresc. În Principate şi, în special în Muntenia, punctul principal era asemănător: scuturarea jugului rusesc. Inamicul principal al Principatelor erau ruşii, al Românilor din Transilvania erau ungurii. De acela, când armatele generalului Paşkevici au pătruns în Ungaria, Avram Iancu a devenit, fără să vrea, aliatul Rusiei.

Vinovăţii celor ce s'au întâmplat nu sunt Români, ci ungurii. Aceştia au avut atunci privirea scurtă, cum o au şi azi. Revoluţia lui Kossuth avea exact aciaşi fizionomie, ca şi cele din Principate: faşeta principală era naţională, cea secundară era socială. Punctul principal al revoluţiei lui Kossuth era eliberarea Ungariei de sub jugul austriac. Nenorocirea a fost că ungurii voiau libertatea numai pentru ei, dar nu şi pentru naţiunile conlocuitoare.

Comuniştii români vor să ne facă să credem — repetăm falsificând istoria —, că revoluţiile din Principate şi cea din Ungaria, aveau un ţel comun: luptau contra feudalismului: cel din Principate contra boierilor şi cel din Ungaria contra "grofilor" unguri şi austriaci. Deci Avram Iancu a greşit, luând partea "grofilor".

Ori adevărul istoric e altul: atât revoluţiile din Principate ca şi cea a lui Kossuth şi a lui Avram Iancu, au fost revoluţii naţionale. Aşa au înţeles-o şi cei din Principate şi numai acesta poate fi sensul participării lui Al. I. Cuza şi a altora la Adunarea de pe Câmpia Libertăţii de la Blaj. Şi Bălcescu? Comuniştii români vor să ne facă să credem că Bălcescu s'a dus de câteva ori în Transilvania, luând contact cu Ungurii, cu Bem şi cu Avram Iancu, încercând să-i impace, pentru a lupta contra grofilor

unguri şi austriaci. Ori Bălcescu s'a dus cu scopuri exact contrarii: a încercat să-i impace, arătându-le pericolul comun ce-l aştepta: ruşii. Căci Bălcescu sesizase pericolul rusesc şi intuia că el vor veni în ajutorul Austriei. Dar Bem? Se găsea el în faţa armatelor ungureşti şi cu mii de voluntari polonezi pentru a lupta contra grofilor sau contra împăratului austriac şi ţării lui, pentru libertatea Poloniei? Bem îşi dădea seama nu de inutilitatea luptei dintre Români şi Unguri ci de pericolul pe care această luptă îl constituia, făcând jocul marilor duşmani. Deaceia Bem a încercat în diferite rânduri să impace pe Kossuth cu Iancu dar nu a reuşit decât atunci, când era prea târziu. Care ar fi fost rezultatul dacă Bem ar fi reuşit să-i impace pe Români cu unguri în timpul util? Poate acelaşi, dar poate şi altul. Ungurii au trebuit să lina o bună parte din armata lor concentrată contra Românilor, armată care le-ar fi fost necesară în lupta cu austriacii, iar în clocirile dintre unguri şi Români, pierderile lor au fost foarte mari. Dacă pe lângă armatele ce au trebuit să facă faţă Românilor, Bem ar fi avut la dispoziţie şi fortele lui Avram Iancu, rezultat ar fi putut fi altul. Înainte de intervenţia rusească. Dar probabilă falşoşi maghiare. I s'au adăugat succesele militare iniţiale contra austrieşilor, şi atunci probabilă falşoşenie înăscută, a luat proporţii fantastice şi intervenţiile lui Bem sau Bălcescu nu au avut succes. Aportul nefericit dintr'un punct de vedere, adus de Avram Iancu cauzei ruseşti e departe de a fi neglijabil.

Karl Marx ne spune că Români au ţinut mobilizaţi 20.000 de oameni, care l-ar fi prins bine generalului Bem dacă l-ar fi avut alături în lupta cu ruşii. Marx nu mai pune la socoteală aportul pe care l-ar fi adus Români lui Avram Iancu, dacă ar fi fost şi el la dispoziţia generalului polonez. Dar Marx ne spune că generalul rus Lüdres a mărşărit mai târziu unui diplomat francez, că fără Români din Transilvania, comandanţi de Avram Iancu, ruşii nu ar fi fost în stare "să se măsoare" cu Bem. Karl Marx, op. cit., p. 69. Contra falşoşeniei ungare, Marx are o fraza lapidară şi contundentă: "Iancu bătu zdrăvan pe Unguri".

Bălcescu, prin intervenţiile sale, a reuşit să provoace un desghet în relaţiile dintre Kossuth şi Avram Iancu, numai atunci când nu mai era nimic de făcut. S'a aprobat până la formarea unei legiuni româneşti care să lupte alături de unguri, legiune care nu a mai avut timpul să fie formată. "Bălcescu era nespun de fericit că va lua şi el parte la campania aceasta de eliberare; voia să formeze, având ca centru Munţii Transilvaniei, un bastion al luptei antifariste. Bem a şi pătruns cu trupele sale în Moldova şi a dat o proclamaţie la Târgu Ocna; situaţia din Transilvania şi Ungaria l-a silit însă să se retragă". Roller, op. cit., IV, p. 166. "Bem voise să răscălele poporul român din Moldova şi Ţara Românească, unind în armata sa, după planul lui Bălcescu şi Kossuth, şi trupele lui Avram Iancu". Roller, op. cit., IV, p. 166.

Deci Roller spune că Bălcescu era nespun de fericit că va lua şi el parte la campania aceasta de eliberare. Dar de ce campanie de eliberare era vorba? De eliberarea boierilor din Moldova şi Muntenia — Indiscutabil. În majoritatea lor, odişii — sau eliberarea de Ruşi, ţelul principal al revoluţiei din 1848? Şi mai spune Roller că Bălcescu voia să formeze, având ca centru Munţii Transilvaniei, un bastion al luptei antifariste. Roller spune antifariste ca deobicei, şi nu antifregeşti. Dar oricum ar fi, prin aceste fraze, Roller distruge celea s'a chinut să demonstreze în zeci de pagini, că ţelul revoluţiei era social şi nu naţional, că Români se răscăleaseră în primul rând contra feudalilor şi nu a ruşilor, chiar când le spune tarişti şi nu ruşi, ruşii de totdeauna. Istoria nu poate fi falsificată chiar aşa de uşor cum şi-a închipuit fiul rabinului din Buhusi, căci iată, o frasă ce desigur a scăpat vigilenţei doctrinare, strică totul.

Dar mai este un punct de discutat: generalul Bem, intrând în Moldova, a dat o proclamaţie. Care o fi textul acestei proclamaţii? Faptul că Roller nu-l reproduce, indică, logic, că proclamaţia se găseşte pe linia celor sustinute de noi: adică, încerca să ridice pe Români contra ruşilor. Oare deose intelectualii români din exil — istoricii de meserie —, mai ales cei cu posibilităţi materiale, nu caută prin bibliotecile din Paris, München, Roma, în cazul de faţă, din Viena şi poate şi chiar din alte oraşe austriece, acest document, ca şi altele, necesare nu numai luptei pentru existenţa Neamului nostru în aceste vremuri vitrege, ci şi pentru existenţa lui viitoare?

Se înroşesc energiile, se concentrează cohorte de pene, se folosesc în mod inutil posturile de radio din lumea liberă, pentru a aduce la cunoştinţa Neamului cotorpit, extraordinarele succese ale lui X de exemplu, pentru că rezolvat în mod definitiv problema miturilor şi a gamanismului. Ba în ultimul timp l-au şi ureat în stele pe acest domn X, nedându-şi seama că-l fac un prost serviciu, căci bietul domn X, răstăcind prin aştii, cu toată lăudabilitatea lui intenţie

de a veghea de acolo asupra noastră, riscă să se întâlnească cu Nicolae Ceauşescu pe care, alte pene, tot atât de servile, îl pîmbă şi pe el prin stele. Oci inamicul nostru de moarte, inamicul nostru implacabil — Rusia — se află pe pământ şi nu în spaţi siderale.

***

Idela constantă a moscovitilor de a alunge la Constantinopol — natural prin înghiţirea noastră — a fost contestată de mulţi istorici, în special ruşi, iar de alţii trecută sub tăcere sau învaluită în umbre, cum e cazul istoricului Milloukov. Un arşator avocat al acestei teze a fost — cum am arătat — marele nostru istoric N. Iorga. Motivele acestei de neînţeles atitudine? Nu cunoaştem, dar e de la sine înţeles că admiratorii marelui istoric, au câmp liber de a o explica. În celea ne priveşte, nu avem nimic să ne reopăm, afirmaţiile noastre s'au sprilinit şi se sprilina pe texte ce nu pot fi contestate.

Exact ca şi Milloukov, istoricul rus Grunwald evită, ju-necă alături, caută să disimuleze sau să învaluită în umbră această tendinţă imperialistă a Moscovitilor. Şi spre surprinderea noastră, şi desigur şi a cititorilor, istoricul Grunwald, probabil fără să vrea, are câteva pasagi care, prin brutalitatea lor, atacă bastioanele apărute de N. Iorga şi de toţi ceilalţi de aceeaşi părere cu el. Iată-le:

"Ca orice mare ţară, Rusia posedă o veche tradiţie diplomatică, dictată de situaţia ei în lume şi perpetrată dealungul generaţiilor. Dacă "testamentul lui Petru cel Mare" nu este decât un mit legitim din fecunda imaginaţie a cavalerului d'Éon, există totuşi un oarecare fond de idei generale, de principii şi de direcţie (neavând de altminteri decât un raport foarte îndepărtat cu acele ale printrului testament), care a inspirat timp de secole politica externă a Rusiei. În afara de câteva scurte perioade de abdicăune, toţi conducătorii ei i-au rămas credincioşi, pioşii tari moscovici şi cei sefi ieşii din revoluţie, boierii cu haine lungi şi călcii rotunde, ca şi curtesanii imopopolizaţi cu rubane al Căterinel şi fruşii comisari al poporului, contemporanii noştri!!! În timp ce poporul rus continua înaintarea sa spre imensităţile asiatică, diplomaţii din Moscova şi Petersburg s'au învergunat fără răgaz, de la Ordine Nastokin (cancelar al ţării lui Alexe şi precursor al lui Petru cel Mare). În executarea unui program european, ei vor să obţină acces la marile căi maritime, prin Marea Baltică şi cea Neagră, ei aspiră să intre în strâns contact, prin frontiere comune, cu ţările Europei centrale.

Această politică de esenţă imperialistă, neta şi precisă, este totuşi în mod periodic contraracată sau completată, de o altă linie de conduită, care îşi trage inspiraţia din consideratii dogmatice, dintr'un mesianism naţional; ieri mistica Sîntei Alianţe sau a ideei slave, astăzi mistica proletariului internaţional. Toată istoria diplomatică a Rusiei în cursul timpurilor moderne se rezumă, în definitiv, la alternanţa dintre aceste două sisteme" (Grunwald, op. cit., pp. 191-192).

Vedem cum Grunwald, ca un rus ce se respectă, respinge în parte printrul testament al lui Petru cel Mare. Astfel, el spune că Rusia voia să aibă frontiere comune cu ţările din Europa centrală, şi aceasta, prin Mările Baltică şi Neagră. Ori Marea Neagră nu-l ducea la nict una dintre ţările Europei centrale, afara de cazul că Grunwald socoteşte Bulgaria, de exemplu, ca făcând parte din Europa centrală şi, mai ales, auritul Targrad, via nict astăzi implinit. Dar aceasta desigur rămâne pentru turul următor. Dar chiar cu această lacună, Grunwald spune adevăruri dure, brutale, care contrazic părerile marelui nostru istoric Iorga.

Rusia a fost totdeauna, nu imperialistă, ci ultraimperialistă, iar apărarea creştinilor asupriţi, panavismul sau proletariatul, au constituit totdeauna piese ale aceleiaşi arme. Nu ştim ce ar răspunde N. Iorga acestor adevăruri brutale ale unui rus, dar noi, fără reticente, spunem: N. Iorga n'a sesizat pericolul rus.

Nicolae I a fost un încăpăţinat agent al acestui imperialism rusesc. Am văzut că după amarele experienţe militare — războiul din 1828-29 cu turcii şi lupta cu învergunăţii polonezi — Nicolae I a recurs la alte mijloace pe care le-am numit diabolice: alungarea scopului pe căi diplomatice. Încercările din Principate le-am descris şi am văzut şi rezultatele, adică eşecul.

Venirea la putere a lui Louis Philippe în 1830, îl indignăază profund, la măsuri antifranceze, dar în faţa impasibilităţii celorlalte puteri, este în cele din urmă nevoit să-l recunoască pe "urşator", "contra convingerile sale şi nu fără tristă şi iritaţie profundă", cum notează generalul Benckendorf.

În 1830, când a izbucnit revolta Belgiei contra Olandei, Nicolae I se gândeste să mobilizeze armata, dar este din nou nevoit să renunţe la planurile lui războinice. În aceea-

— 25

PAMFIL SEICARU

ROLUL CULTURAL AL SAPUNULUI

Fragment din "Însemnări de bord ale unui navigator orb"

de Gabriel BALANESCU

N luna Aprilie, din acest an, decenul presei românești, atât de vremuri din țară, cât și acum din EXIL, anume, Dl. Pamfil Seicaru, a împlinit frumoasa vârstă de 85 de ani. Dar, cu toată vârsta înaintată, Pamfil Seicaru se află încă pe baricadele luptei ce-a dus întreaga viață împotriva celor "fără de țară și fără Dumnezeu", prin ziarul "CURENTUL", pe care-l scoate acum, peste hotarele Patriei.

În timp ce unii ziariști, scriitori și scriitorăși de ieri din țară, făceau coadă la bișniț de linte al defunctului Comitet Național Român, Pamfil Seicaru și-a păstrat demnitatea de Român și ziarist, ridicându-se împotriva imposturii și impostorilor celui 23 August 1944. Fapt pentru care, este știut, a fost criticat și batjocorit. Dar, aceasta nu l-a clătina poziția, dovedindu-se în anii mai recentți, când, pe baza unor documente diplomatice străine, s'a făcut în sfârșit lumină în acest caz, ca el a avut dreptate. Cum, iarăși, a avut dreptate și în articolele sale din CURENTUL anului 1944, în care atrăgea atenția democrațiilor vestice, asupra holocaustului ce va urma, dacă Rusia va ieși biruitoare din cel de al doilea război mondial.

În exil, Pamfil Seicaru n'a tăcut, cum au tăcut alții, ci a continuat să-și spună răscăpat cuvântul în anumite probleme de interes național.

Pentru aceste considerente, cu toate că nu l-am împărțit întotdeauna părerile exprimate, nici în țară, când anume, într'un editorial al său, pe care credem cu sinceritate că-l regretă, sugera guvernului dela putere să-l trimită pe legionari pe Insula Serpilor, ca apoi, în exil, să-și găsească cel mai bun și sincer prieten, tocmai dintre legionari, și nici altele, semnate în exil; am considerat că, pentru dârza lui luptă de lămurire a opiniei publice românești și mondiale, merită din partea noastră a celor mai tineri, acest omagiu sârbătoresc.

Într'o scrisoare recentă, Pamfil Seicaru ne împărțea credința că va trăi ziua când se va putea țară și plimba pe malul Nistrului românesc, prevăzând apropiata cădere și nimicire definitivă a comunismului.

Il dorim din toată inima, s'ajungă acea zi fericită pentru noi toți.

Nicolae NOVAC

profesor, avocat, inginer, câțiva tineri și câțiva meseriași. Câți oameni atâtea organizații de rezistență, apărute peste noapte, după intrarea trupelor sovietice pe teritoriul țării. Privesc "mobiliile" celui. Un hârdău, un clubăr pentru apă, două plicuri suprapuse, din zid în zid, de o parte a celui. Jos, ciment. Zidurile luceau în pete verzi de mușcal. La fereastră un oblon de scândură căptușit cu tablă, deasupra căruia se vedea o peliculă de cer, de cinci cm. Nicănuși condamnat, mulți arestați de patru ani. Pufoaiele cu care erau îmbrăcați soldații ruși la 23 August 1944, îmbrăcau în acest an (1949 Februarie) — detinuții politici.

Figurile îngălbenite, privirile unele speriate, altele senine, și bărbile a patrulei și nouă de capete, toate tunse chilug.

— "Ce fac americanii și englezii?" — râsună o întrebare hotărâtă.

O clipă am încercat să rememorez ce știu, ce-am știut, ce bănuiesc, sau ce-am bănuat, dar nimic nu era de natură să încurajeze cele patruzei și nouă de suferințe tulburate și cele patruzei și nouă de trupuri chinuite, infometate, pline de bube — aproape niste stafii.

Încerc să îngălesc câteva cuvinte, să dau o explicație: Ialta, Teheran, zone de ocupație, zone de interese, de influență...

— "Nu-nu! Lasă astea! Astea au fost! Ce știi preciză? Ce se întâmplă acum?"

— "N-au fost! Sunt! Sunt mereu!"

— "Ești defetist! Toți care au fost arestați recent vorbesc de Teheran, de Ialta. Ar trebui să înțelegem că Stalin este genul epocii. Și că Stalin a tras la moara lui Imperiul englez și marea forță militară a Statelor Unite. Care sunt raporturile militare între ruși și americani?"

— "Americanii culeg informații despre ruși și rușii despre americani..."

— "Bun! Asta este interesant! Este o informație încurajatoare. Și altceva ce fac?"

— "Banchete! Banchete, în care se laudă unii pe alții, în care își preamăresc virtuțile militare. Și după cum știți, după ce au condamnat Germania pentru rasismul lui Hitler, toți la sfârșitul războiului au devenit rasisti. Și Roosevelt și Churchill și Stalin. Săți bine că la sfârșitul războiului niciunul n'a pregătit să vorbească despre marile calități ale rasei populului pe care îl reprezintă."

În toată acestor discuții politice savante, când fiecare dintre cei arestați cu mult înainte, spunea ceea ce dorea să fie, se deschide ușa, zăvoarele grele sunând în cădere ca un car de oale sparte. Gardianul intră însoțit de două plantoane, condamnați de drept comun, cu înfățișări lombroziene și împarte săpunul, după ce ne-a întrebat câte "capete sunteți". Întrădevar, săpunul împărțit pentru o lună, nu ajungea să ne spălăm decât mâinile și fața. Bineînțeles, săpun de rufe și atât de moale încât în lipsă de orice lucru, și în setea de estetică a fiicăruia, după distribuție începea cu o frenetică înimaginabilă "confecționarea" formelor săpunului de toaletă, rotund, oval, patrat, dreptunghiular. Celuia toată era agitată. Pe marginea lăbilor priciului, sau pe ciment, între mâini, sau uneori lăbit de frunte, calupurile de săpun, în două ore, luau forme noi, fiecare admirându-și forma preferată, care nu era alta decât forma săpunului pe care-l întrebuința în libertate.

Pentru că era ziua săpunului, discuțiile celor "vechi" erau în legătură cu fabricarea săpunului. Proprietățile ingredientelor care alcătuiau, procesul prin care se acționează asupra impurităților, etc. La aceste "aimposioane", participau toți, cu excepția filosofului care privea cu simpatie dezbaterile, ca un bătrân care își asistă nepoții la joacă. Nu exista niciun subiect în care să nu intervină

controverse. Uneori foarte violente. În celulă, nu erau îngăduite hârtia, creionul, sau orice altceva care ar fi putut mîntui într-o activitate oricât de restrânsă. "Să fierbeți în propria zeamă", — ni se spunea adesea. Profesorul, însă, intervine cu o problemă care trebuia dezbătută: "Rolul cultural al săpunului". Ideea prinde "în masă" și aderenții sunt de la cel mic la cel mare, inclusiv filosoful. Iată tehnica propusă: se procură pe orice cale, de la infirmerie, sticlute cu medicamente. Se "unge" sticluta cu săpun, apoi se așterne un strat subțire de praf D.D.T., pe care-l aveam în celulă, pentru campania care se ducea contra paduchilor, purcelor și ploșnițelor. Mai rămănea să dăm bătaia pentru un minuscul instrument cu care să putem șgarăia această pastă pudrată. Nu era o întreprindere prea ușoară, chiar foarte riscantă, pentru că orice bețigaș, cui sau ac, ne ajuta să evadăm — nu din închisoare — ci din condiția morală care eram constrânși s-o trăim, și care trebuia să conducă la apalarea creierului. Dar ingeniozitatea deținutului, complet rupt de orice altă realitate, totalmente izolat, era foarte activă. Cum odată pe săptămână primeam un fel de ciorbă cu oase, toți eram obligați — prin consens tacit — să păstrăm cu sfintenie oasele care puteau fi așchiate. Dece numai prin consens tacit? Pentru că un consens rostit, putea fi denunțat. Prin urmare, determina o ancheta. Iar într-o ancheta nu putea, fi nimic ascuns, întrucât exista martorul ocular: denunțatorul.

Astfel, într-o singură zi de ciorbă cu oase, toată camera avea condeie pregătite pentru lecții de engleză, poezii, și teme filosofice. Iar în cursul săptămânii, spre surprinderea plutonierului gardian, într-o singură zi, mai mult de jumătate camera, s'a inserat pentru vizita medicală. Am spus spre surprinderea gardianului, pentru că el știa foarte bine, că la orice vizită medicală, nu se recomandă decât sulfat de magneziu (sare amară). Indiferent ce aveau. Dacă aveau un furnicul, cancer sau miocardit, panaceul era sulfatul de magneziu. Medicul, la rândul lui, surprins de o îmbolnăvire în masă, subită, considerând cererea deținutului "un fenomen social", le-a dat tuturor sulfat de magneziu preparat în pipă, — dar a sesizat și organele Ministerului de interne, forul tutelar al penitenciarelor. Nici medicul, nici gardianul, cu atât mai puțin conducerea Ministerului de interne, nu se sesiza de îmbolnăvirea deținutului, care era dorită, chiar provocată. Dar numărul mare de deținuți care au cerut să fie văzuți de medic într-o singură zi, presupunea ceva: sau o tentativă de evadare, sau o pregătire generală de atac împotriva conducerii închisorii. Ca urmare, ministerul fiind sesizat telefonic (după cum am aflat ulterior din indiscreția unui paznic), s'au dat ordine de supraveghere strictă. Numărul gardienilor a fost dublat, iar supravegherea celui noastre minuțioasă. În cursul zilei acolo? Deținuții sau frecau sticlele cu săpun, discret și atent, să aiba un strat uniform, sau le pudrau cu D.D.T. Desigur, însă, că dintr-o dată celula ne mai zăzâind mereu în discuții contradictorii, și indeclinarea fiicăruia prin gesturi ciudate, a mărit suspiciunile. Organele de pază, foarte stricte în observarea ordinelor, n'au intervenit direct la intrările în celulă, să constate ce se ascunde în grabă sub rogojină, sau sub pătură, dar prin vizeta ușii eram priviți și desigur suspectați.

În fine, după câteva zile, într-o dimineață, înainte de a ni se da tercul (150 grame, un fel de supă din răină de porumb), auzim trospăit al numeroase cisme. Celula se deschide cu violență și ordinul cade ca o lovitură de măciucă: "Nimeni nu face nici-o mișcare! Apoi unii câte unul suntem escortați de câte un gardian și duși într-o celulă goală, alăturată. După ce a fost adus și cel de al 50-lea, își face apariția un pluton de gardieni, privindu-ne cu un aer triumfător. Unul dintre aceștia, probabil cel care răspundea de această operație fulger, rosteste o mică alocuțiune: "Toată lumea ascultă la mine! Cu partidul nu vă jucați! Noi nu vrem să vă exterminăm la maximum, dar cine calcă consensul, este curățat instantaneu. Ați auzit? Acum desbrăcați la pieie, cum te-a făcut mă-ta și aruncă hainele la un metru!". Ordinul acesta cu aruncarea hainelor la un metru, ne-a creat oarecare încurcătură, pentru că pentru 50 oameni ne-ar fi trebuit 50 metri. N'aveam de unde! acote. Așa încât, speram că în fața

realității evidente, să fim tolerați să le aruncăm la 30 cm., adică la picioarele celui din fața fiicăruia. Ceeace s'a și întâmplat. Gol, aproape nu ne mai recunoșteam unul pe altul. O clipă mi-au venit în minte scheletele expuse la muzeele antropologice. Diferența era numai pielea în care erau îmbrăcate scheletele noastre. O piele mată, scâmoasă, plină de excoriații și la cei mai mulți, zemuind de bube și furuncule, altele evidente petele vinete ale celor ce au fost. Eram rușinat, pentru că fiind nou venit, și cu o detenție încă redusă, mai păstram niște urme din ceea ce poate fi un om. Bărbile mari ale veteranilor, atârând, decorau sinistrul această masă de oameni, pe care picioarele abea îl mai țineau, iar toracele se observau cu greu mișcându-se la respirațiile plâpânde. Această percheziție minuțioasă, de la buzunare până la butoniere, apoi în anus, între degetele picioarelor, etc., s'a soldat cu o singură captură. Aurelian Bentoiu, reușise să treacă, până atunci, prin sute de percheziții, fotografia lui. De aceasta dată, marea crimă l-a fost descoperită. Câteva picioare în abdomen, două palme puternice și bravura gardianului s'a soldat cu prăbușirea bătrânului. Privindu-l pe clement, gardianul adăugă: "Luați exemplul! Partidul este nelindurător, Lenin ne-a învățat să fim nelinduratori cu dusmanul în clasa! Fuga marș la celulă! Nu se îmbracă nimeni! Luați-va boarfele și la cameră!"

Cele 50 de schelete s'au mișcat greu, cu ochii îndreptați spre Aurelian Bentoiu care, încercând să se ridice, a căzut din nou.

— "Luati-l și pe el", spune gardianul. Moșul are căroazere slabă. Bentoiu cel mai înalt din celulă, cu greu putea fi ridicat de atâtea căți îl puteau apuca de mâini și de picioare. Infometarea îndelungată, lipsa de aer și nemicașarea, reduseseră trupurile noastre la limita rezistenței. Numărul de calorii care trebuia să-l primim în rația de mâncare, era de 1200 kilocalorii. Din calculele medicilor deținuți, însă, rezulta că se primeau sub 800, uneori sub 800.

Îștit pe culoar, mai întâi trebuia să fim aliniați. Scheletele noastre, între zidurile umede, cu hainele în brațe, tugiind, sgribulindu-se și frig și umezeală, dădeau un spectacol straniu și comic în același timp. Toti voiam să ne ascundem golciunea, ținându-ne hainele pe abdomen. Numai bătrânul lovit, Bentoiu, cu ochii întredeschși, pe brațele a patru deținuți, parcă își expunea toate organele ca să batjocorească autoritatea gardianului. Unul din grup, a aruncat o camășe pe el. Gestul a fost considerat o indisciplina, și sub o ploaie de lovituri, am fost fugăriți, într'un fel de dans de marionete, cu pașii târșiți, în sgromotul sabotilor, al bocancilor și al loviturilor de baston.

În celulă ajuns, nu ne venea să credem ochilor. Un maldăr de scânduri și un praf în care cu greu se putea respira. Priciurile desfăcute bucată cu bucată. Clubărul de apă înlocuit cu altul murdar și plin de var. Tinetă care suplinea ciocetul, aptă să "găzduiască" 50 de persoane, înlocuită și ea cu una mai sgărcită și deasemenea, foarte murdară. Paturile așchimbate toate cu ciobvarte de pătură. Rația noastră de săpun înjumătățită. Toate sticlutele de medicamente, care ne-au dat atâtea satisfacții câteva zile, — confiscate. O parte din rogojinile care ne serveau de saltele, deasemenea ne-au fost luate. Sancțiunea pentru încercarea noastră de a ne ține spiritul treaz, a fost nemiloasă. Am privit grămada de lemne și în spațiul mic în care ne puteam mișca cu greu 50 de oameni, am încercat să ne îmbrăcăm. Totul fusese regizat, înșă perfect. Stupoarea noastră era atât de mare, încât toate mișcărilor erau lenese și triste. Nici cămășile încă nu le îmbrăcaserăm, când se deschide ușa și plutonierul ne anunță pe un ton foarte dulce: "Masa". Scena care a urmat, este indescriptibilă. Prin urmare, să recapitulăm: bătuți, desbrăcați, cu un bătrân care nu se putea mișca singur, întins pe două scânduri, cu mai mult de trei sferturi din celulă ocupat de scândurile priciurilor desfăcute, și flămânzi. Când s'a anunțat masa, era o mângărie adusă deolării noastre. Dar tragedia a început când a trebuit, în grabă mare, să ne căușăm gamelele. Nu s'a mai gândit nimeni să se îmbrace, Masa era un eveniment mare. Cele șee sau cincisprezece minute, cât dura îngurgitarea celor două-trei jumătăți de cartofi și zeama, sau arpacușul (pe care afară nu l'am fi dat nici animalelor noastre), toate necazurile, toate durerile, înecătură. Dar unde să găsim gamelele? Cincizeci de perechi de ochi, căutau grabiți, speriați, în toate ungherele celui, și nu vedeau nimic.

- 29

PE MARGINEA CARTILOR NAE IONESCU: METAFIZICA. Edit. ETHOS-Paris

M deschis cartea *Metafizica* de Nae Ionescu apărută în editura Ethos Ion Cusa, Paris, 1978, cu multă emoție. Așa zice evlavie.

Pentru generația înaintașilor mei, Nae Ionescu a fost un mit, o legendă. Tata, a avut ocazia să asiste la cursurile lui și l-a vizitat acasă, imediat după primul război mondial, profesorul locuind cam în dreptul goselei Kiseleff de azi, pe atunci un câmp, pe vreme de ploale, cum tocmai nimerise, înfundându-se într-un adevărat decor lacustru.

Ca și adolescent, am putut să citesc *Logica și Metafizica* lui Nae Ionescu, dar pe urmă a urmat marea despărțire a noastră de profesorul proscris ca mistic, obscurantist, fascist și știu eu sub câte încă nedrepte atribuții.

Din toate aceste motive întâlnirea mea, azi, cu Nae Ionescu a fost atât de plină de rezonanță, și profundă.

Și apoi nu în cel din urmă rând, fiindcă împliniseră acei 40 de ani, considerați de profesor ca necesari omului pentru a înțelege problemele metafizice și deci și a cărții sale.

De la început treburile să relev că am rămas impresionat de claritatea stilului său, care se aseamănă unui monument clasic ridicat, ca Panteonul, pe culmi. Un astfel de stil atinge perfecțiunea albă a marmorei lui Phidias, scăldat în aurora lămoasă a poeziei, nu se poate întâlni decât la Arthur Schopenhauer. Nae Ionescu ne demonstrează ridicând în limba românească un edificiu similar, că măreția limbajului lui Schopenhauer nu trebuie căutată în structura vorbelor germane cum am crezut ci în puritatea gândirii sale de demiurg, forma mulându-se fidel după tiparele fondului.

Desigur, *filozofia* lui Nae Ionescu se înscrie în problemele actuale ale filozofiei universale, în istoria ei, alături de Kant într-o continuă eferveșcență. În mod paradoxal, dar Kant, marele gânditor dela Königsberg, arătând limita rațiunii umane de a pătrunde în ceea ce numea ei lucru în sine, a declanșat pozitivismul și scientismul secolului XIX-lea, materialism, de sub tutela cămbria omenirea dela Nietzsche încearcă să scape, ca un Prometheus, din lanțuri.

Nae Ionescu demască materialismul ca agnostie, îl neșterind în stare așa după cum a susținut Kant, să patrundă în adâncul lucrurilor, rămânând doar la suprafața lor, știința fiind descriptivă dar nu explicativă.

Dupa Nae Ionescu lumea are o obiectivitate a ei, aceasta leșind din categoriile kantiene ale timpului și spațiului, este reprezentată de esențe, structuri, arhetipuri, imuabile, absolute.

Cu cunoașterea lumii Absolutului se ocupă *Metafizica*; pentru a intra în ea omul recurge la alte facultăți ale psihicului său decât cele ale rațiunii, acestea înzvrind din trăiri și emoții, deci din lumea sentimentelor. În continuarea filozofiei se vrea un analitic minuțios și nu un vizitor, deaceia arată că misiunea lui nu este de a demonstra dacă acest Absolut și există ci numai să descopere în sufletul omului treptele sacre pe care urcă el în căutarea Absolutului, încercând să facă cunoscut necesitatea condiției umane de a se săvârși în metafizică. Deci *filozofia* lui Nae Ionescu este în primul rând o pledoarie pentru metafizică văzută ca o capacitate structurală a sufletului omenesc, o nevoie a sa spirituală.

Desigur considerând că apropierea de Absolut se execută dintr-unul omului înspre afară, prin trăire și înțelegere mistică, se vor putea găsi multe înrădări ale gândirii lui Nae Ionescu cu acea a altor filozofi contemporani lui sau mai vechi. Dar el nu se oprește aici, arătând că cea mai pură leșire din el al omului și identificarea sa cu un alt obiect în afara lui, este iubirea, cea trecută pe planuri spirituale, luând în acest fel valoarea unui act de cunoaștere. Aici se află numarul nucleului original al întregii metafizice a filozofului dar e atins unul din zeniturile gândirii omului.

Misticismul prin continuutul iubirii, poate să ducă la apropierea omului de Absolut, la cunoașterea sa. Va apărea și mai pronunțat tot magnificul acestui postulat, dacă ne

vom gândi că azi, lumea contemporană construită pe imperativul celei mai brutale — materialiste, s'a lăsat din ce în ce mai mult robă din afara înăuntru, de imaginația lumii trecătoare, ajungând dureros de departă de câmpul Absolutului.

Mai mult încă, prin imanențismul ei, așa cum a prevăzut Nae Ionescu, omul a devenit un rob al propriului său eu, egocentrist, în locul iubirii cultivând mărginirea urii, servită unorui sub forma mai efenimă a luptei de clasă. Magia, arată în continuare Nae Ionescu, este una din prerogativele acestui egocentrist, ceace ne va explica noua desvoltare a ei atât de exuberantă în epoca noastră.

Nae Ionescu se demonstrează a fi pe lângă filozof și profet, chiar dacă adevărul gândirii sale poate nu va fi pe de-a-ntregul înțeles și mai ales urmat, decât cu secole mai târziu.

Făcând paralela dintre Nae Ionescu și Lucian Blaga, alt filozof ce pledează pentru dreptul omului de a trăi în metafizic, îndrăznesc să spun că înțelegerea reală a lui Lucian Blaga nu se poate împlini decât plecând dela filozofia lui Nae Ionescu. Ultimul arată cu toată claritatea ca misticismul, apropierea de Absolut nu se rezumă la creștinism, acesta având o istorie pe când misticismul este înăscut în om ca o fărâma de Dumnezeu în sufletul sau, din totdeauna.

Cu aceste percepțe s'a desvoltat și Gândirea lui Nichifor Crainic propunându-i în programul ei, descoperirea "notalgiei paradisului pierdut" în trecutul istoric și abisal al poporului român. În acest sens Gândirea n'a fost o revistă religioasă ci una de mistică națională conform celor preconizate de Nae Ionescu.

Subliniez acest lucru deoarece o serie de exegeți mai noi ai operei lui Blaga caută să-l discreditare ca și creștin, transformându-l într-un filozof al miturilor. Deși intenția e vizibilă și cu totul meschină, științific nu are niciun temel fiindcă așa cum arată Nae Ionescu, filozoful are dreptul să trateze întâlnirea sa cu Absolutul sau cu totul alt aspect. El putând să poarte alt nume decât cel de Dumnezeu, așa cum îl va numi și Blaga, drept, Marile Anonim. Religia se ocupă cu actul revelației în centrul ei stând credința, pe când filozofia cu ceace se petrece în sufletul omului. Așa prezentându-se lucrurile, au greșit și prelații care au judecat și criticat din punct de vedere dogmatic filozofia lui Blaga și chiar întreaga activitate a Gândirii.

Dar Nae Ionescu merge mai departe pe drumul său. Vorbind de cele trei tipuri mistice, pelerinul, mirele și sfântul, arată că aceștia de cele mai multe ori întrebunțează un limbaj simbolic, propriu poeziei. În muzică înlocuim ca Schopenhauer, vede expresia pură a unui limbaj interior ce nu-și mai găsește tiparul său în logică, având o logică numai a ei, a sentimentului pur.

Am putea spune că întreaga filozofie a lui Lucian Blaga ca mod de desvoltare a plecat de la premisele lui Nae Ionescu: poet de geniu a întrebunțat emoția și simțirea trăirilor sale artistice în contact cu Absolutul — corola de minuni a lumii numita poetic — transformându-le în conceptele metafizice, dând un conținut iraționalului, dubit prin înțelegere mistică, fructul de fapt al filozofiei sale.

Nu este vorba de o influență directă ci de împlinirea unui tip, prevestit cu toată intensitatea, ca Iisus de proorocii vechiului Testament, în *Metafizica* lui Nae Ionescu.

Nu este deloc întâmplător că neamul nostru a dat în acești epoci tot mari filozofi, ambii căutând rezolvarea tainelor lumii prin taina inimii lor, dincolo de închisorile reci ale rațiunii. Cântecul în sângele lor mergea înapoi cu mulți ani, revinând în fond elementul autohton dac, credincios într-o lume a lui Zamolxe, intrând în moarte cu bucurie, neînțelegând că prin acest gest săvârșete cel mai pur act metafizic.

Revenind la Nae Ionescu nu putem decât sincer regreta că o astfel de gândire cum nu se naște decât în vacueta odată, este atât de puțin înțeleasă, azi trebuind să apară pe ascunsă parcă ar fi un lucru de furat și nu opera unuia din cei mai mari filozofi ai neamului și timpului său.

Meritul celor ce au publicat azi la Paris *Metafizica* lui Nae Ionescu este unul deosebit, moment mareț al culturii românești din exil.

O. VOIA

trebuia s'o trimită acolo unde eventual s'ar fi produs spărtura. Și iată că spune căpitanului Ienciu, acest camarad, component al rezervelor Armatei IV-a: "Ienciu, a fost trădător!". Comandamentul armatei a trădat. Dorule, De la 19 la 23 August noi, Divizia Blindată care pînă la urmă rezerva Armatei IV-a, n'am tras un fel Da, am primit ordine de operațiune, nu unul. Dar cum aungeam pe poziție și ne pregăteam de atac, eram trimiși alături. Așa am fost murați de colo pînă colo, fără să ajungem să tragem un fel!!! Nu știu ce se va mai aduce ziua de mâine, dar în-am spus că s'o repeti (?) și fu: A FOST TRĂDARE! Am copiat rîndurile de mai sus din măturile căpitanului Ienciu, cu o corectitudine fără reproș. Cuvintele "A FOST TRĂDARE", cu majusculă, aparțin căpitanului Ienciu.

Deci logica, numai logica pe care mi-am sprîmînit afirmațiile timp de 30 ani, e confirmată astăzi de date uluitoare de precizie, de măturile căpitanului de artilerie Doru Ienciu: Rezervele nu au fost utilizate cum trebuia, din contra, au fost trimise unde nu trebuia. Și, mai grav, au fost puse să joace un cadru al morții. De ce s'a întâmplat ce s'a întâmplat, și cum s'a întâmplat, nu e nevoie să ne mai întrebăm. Răspunsul ni-l dă căpitanul Ienciu: A FOST TRĂDARE. Pînă aici, căpitanul Ienciu spune ce a văzut și, în special, a trăit. Afirmațiile sale sunt contundențe, nu lasă nici măcar umbra unui îndoial.

De aici înainte însă, pentru căpitanul de artilerie Ienciu, încep îndoilele, nedumeririle. Cum am mai spus numitul camarad nu se pricepe la învîrtirea condeiului, el se pricepe la mînuiri rigide, compasul și echerul. Dar s'a apucat să facă politică. Și politica l'a împins să puna mîna pe condei. Și nu se pricepe să-l învîrtească și deaceia face afirmații de o naivitate desarmantă. A afirmat cu tărie că la 23 August a fost TRĂDARE, dar celace urmează în expunerea sa, ne duce la fraza caragialăscă: Dacă-i trădare s'o știu și noi!

Se întreabă cine a făcut trădarea. Regele? Marele Stat Major? Generalul Racoviță singur? Și ajunge la surprinzătoare concluzie că în nici un caz partidele politice nu au participat la aceasta trădare. Și cititorul nu mai pricepe nimic. Rămîne cu impresia că Ienciu a rămas la cunoștințele din 1944. Că nu a citit nimic din ce s'a scris în limba română și în cele străine de atunci încocoare. Pare că el nu știe că se formase un Bloc democratic din care făceau parte partidele istorice plus cel comunist. Că acest Bloc democratic ducea pe cont propriu tratative cu "Aliații", că Iuliu Maniu se obligase să dea o lovitură de Stat, să răstoarne pe mareșal și să oblige armata română să lupte alături apoi de cea sovietică. Aceste afirmații le-a citit di Nicolae Novac într-o carte scrisă recent de un american. Di Novac a făcut o sobra recenzie acestei cărți în seriosă gazetă, "Cuvîntul Românesc". Oare căpitanul Ienciu, dintre toate publicațiile exilului, citește numai gazeta "conciergelor"?

Ienciu ne vorbește de generalul Racoviță, îl înfățișează așa cum trebuie, dar se îndoiește că numitul general trădător ar fi avut vreo legătură cu Iuliu Maniu și Co. Ba, spre stuporeul cititorului român din exil care citește și alte publicații în afara de gazeta "conciergelor", căpitanul Ienciu afirmă că nu a avut nici o legătură. Ori di Grigore Dumitrescu, care nu poate fi bînuît de prozaimism, fiindcă e jurnalist și încă membru și el al Consiliului național condus de Di Penescu, în sguduitorul său carte "Demascarea", vine cu o afirmație rotundă: După constituirea Blocului democratic, din care făceau parte partidele național-tarane, liberal și socialist, se constată că nu e complet; le lipsea un comunist. Dar de unde să-l ia? Cu această s'a înscris în numitul general Racoviță: l'a scos imediat pe Pătrășcanu. Cum și di unde? Pătrășcanu trăia în clandestinitate. Autoritățile nu știu unde se găsea, dar îl cunoscea ascunsul general Racoviță, comandant al unei armate pe frontul din Moldova. Întrebarea care se pune e clară: îl cunoștea numai ascunsul, sau îl și ascundea? Și de ce îl ascundea?

Însăfăși, a stat de vorbă cu Maniu și cu ceilalți și le-a prezentat pielea de care aveau nevoie: un comunist, și încă de talie. Crede oare cineva, crede căpitanul Ienciu că Racoviță s'a mulțumit cu atât, adică după ce le-a prezentat pielea, le spus: și acum, la vedere Domnii mei? Sau a continuat legăturile cu ei? E căpitanul Ienciu atât de naiv sau îl crede pe toți cititorii săi, niște "concierge" naive? Logica cea mai elementară spune că Racoviță a continuat legăturile cu Blocul democratic. Maniu își lua obligația să răstoarne pe Antonescu, să-l facă torăruș cu bezbolnicii pe soldații români, căruia dău o lovitură lui să revină cu o omenescă oportunitate. Dar această ofensivă trebuia ușurată. Cum? Așa cum s'a făcut: s'a sublat frontul prin trimiterile ofițerilor și soldatilor în concediu, sau schimbarea comandanților considerați integri (gen generalul Gheorghiu, cîlat de căpitanul Ienciu) și când lovitură rusească, a cărei dată era cunoscută, s'a produs, rezervele au început

să joace cadrulul morții iar generalul Racoviță, comandantul armatei a IV-a, se găsea la București pentru a intra ca ministru în cabinetul format tocmai de zisul bloc democratic!!! Deci legăturile au continuat între generalul comunist, procomunist, imbecil sau ros de ambiție, și Blocul democratic condus de Maniu. Căpitanul Ienciu spune că se cunoștea data atacului rusec. Cum? În general, comandantul unei armate își dă seama când se pregătește declanșarea unei ofensive, prin mijloacele ce-l stau la dispoziție, dar data precisă nu o poate cunoaște. Aceasta a fost cunoscută prin contactele diplomatice: Tîlea la Londra, Crețeanu la Ankara și Visolanu la Cairo. Aceștia au tratat cu englezii și americanii. "Angloazonii ne dădeau cu vorbe dulci", spune căpitanul Ienciu. Ba ne mai spune că rușii "fînd informații de aliați, se lădau greu și îndreptau condițiile".

Care s'au concluzii logice deci? Partidele politice au fost acele care au dirijat trădarea, în legătură cu Mihai Viteaz. Aceștia, pe lângă generalul Racoviță, au câștigat și pe alții. Unii roși de ambiție de a deveni miniștri, generali Racoviță, Negulescu, comandantul grănicerilor și Puiu Petrescu, alții din ură față de mareșal — generalul Aldea —, alții din imbecilitate iar alții, de bună credință. Căpitanul Ienciu nu crede că trimiși la Cairo sau Ankara au fost lipșiți de patriotism. E posibil că unii au jucat cartea rusească în ultimul moment, când se trage la quintă regală spartă (persată), din disperare, adică, după ultima formulă, "când s'a încercat să se salveze ce se mai putea salva", dar alții au jucat această carte rusească cu mulți ani înainte (Visolanu) iar Iuliu Maniu încă de la începutul anului 1942 când nu se punea o asemenea gravă problemă (Paul Kinlan).

Ce înseamnă aceasta? Că în cel mai bun caz erau de o crasă încredulă, că nu aveau habar, că "cunoștințele lor asupra chestiunilor rușesti și în general a caracterului slav, erau de o ingenuitate îngrozitoare" (asombrosa) (Mareșal Mannerheim). Ori șefilor politiei nu le este permisă încredulă. Acești oameni fără cultură care se aruncă din avion fără parașută și atrag prin actele lor robia Neamului, sunt responsabili în fața istoriei.

Căpitanul Ienciu ne spune că nu poate răspunde la unele întrebări și ar avea nevoie de arhivele oficiale. Nu vîd la ce l-ar folosi accesul la arhivele oficiale, căci în ele nu ar găsi nici planuri de goșole, nici de căl ferate, nici de fabrici, lucruri la care se pricepe un inginer. În aceste arhive se găsește, sunt sigur, acte și mai grave contra actorilor tragediei de la 23 August. Se găsește, fără îndoială, procese verbale ale consfățirilor conspirative, planurilor și hotărîrilor la care a participat și desertorul Bodnăraș, la care s'a hotărît arestarea mareșalului și predarea lui în mîinile desertorului, etc. El pot asigura pe Ienciu că nu va găsi în aceste arhive nici cea mai mică hîrtuță prin care "Aliații" își luau vreun angajament față de noi, nici măcar una semnată de un sergent englez sau american. Căci dacă ar fi existat asemenea hîrtuță, de mult ar fi scos-o omul ce a jucat cartea rusească, Visolanu, și ar fi fluturat-o triumfător ca pe un stindard. Sau ne-ar fi vorbit de ea di Nicolae Penescu, care și-ar fi scris memoriile și nu ar continua să încerce a amei pe exilați cu articolese cu gust de apă sălăcie în care nu se găsește nici cea mai insignifiantă ideie.

Dar motivul pentru care căpitanul Ienciu publică prețioasele mărturii, este de a spăla partidele politice de vina trădării de la 23 August. Și acesta pentru că aceste partide au făcut un Consiliu național, care, după 3 ani de opintiri, se găsește încă în fazele preliminare, ne asigură di D. C. Amăr, în "Cuvîntul Românesc". Și din acest consiliu, face parte și căpitanul Ienciu.

Îl asigur pe camaradul Ienciu că nu am nimic contra lui, că nu am nimic contra diui Penescu și nici contra altora care se găsește în acest consiliu, oameni cu sine eade și de bună credință, dintre care unii îmi sunt chiar prieteni.

Dar pentru Dumnezeu, de ce crede oare căpitanul Ienciu că oameni care, din o mie de motive sunt contra acestui consiliu, contra activității lui sau mai bine zis inactivității lui, nu sunt Români ci "numai își zic Români"? Oare critica acestor "ziți Români", împiedică consiliul de a trece de la fazele preliminare și a depune o activitate care să se impună chiar și eritivelor? Decînd dreptul la critică este antidemocratic?

Căpitanul Ienciu și-a publicat prețioasele mărturii cu evidentul scop de a apăra Consiliul național, al cărui membru este. Din nefericire pentru di Penescu, din cauza neprieteniei căpitanului de artilerie în ale scriului, l'a apărut ca funia pe apărură.

Căci căpitanul Ienciu, camaradul căpitan Ienciu, scrie că la 23 August A FOST TRĂDARE. Cu majusculă. Întrebarea este: dacă actul a fost trădare, cum se numește cel ce l-au pus la cale și l-au executat? Concluzia logică spune că au fost TRĂDĂTORI. Tot cu majusculă.

ARON COTRUS - Opere complete. Edit. DACIA - Madrid

PUBLICAREA poeziei lui Aron Cotrus într-o ediție aproape completă, sub îngrijirea neobositului Nicolae Roșca, constituie designul unui din marile evenimente al exilului nostru, sărbătoare pe altarul căreia ne grăbim cu toată bucuria sufletescă, să ne aducem și noi închinarea noastră spirituală. Se pune totodată la dispoziția cercetătorului literar, diamantul rar de Rodesea românească, pentru a fi găsit într-un studiu obiectiv și complet al vieții și operei poetului Aron Cotrus.

De la început trebuie să arăt că nu e bine să-l definim pe Aron Cotrus numai prin ceea ce rămas el în suferințele noastre, pe lângă un mare român și luptător naționalist, a fost în primul rând un mare poet. Voi fi înțeles întocmai dacă voi face referință la Mihai Eminescu, a le cărui trăiri politice și sociale, nu puțin în opera lui, au resistat ruginii timpului, datorită marelui art de a servi drept haină de exprimare și nemurire. Pentru a intra mai adânc în esența problemei, aprioric este de nevoie să admitem că o operă de artă este întâi un act subiectiv, o trăire și o vibrație, ale unui suflet ales, cum e cel al poetului. Judecând o creație numai după modelele sale obiective se ajunge de multe ori de a nu se percepe decât partial mesajul artistului. Un exemplu în acest sens este G. Cosbuc, rob încă și azi celebrității ce l-a adus-o volumul Balade și Idile, aruncându-se în umbră cu totul, adevăratul Cosbuc, sau cel puțin tot atât de mare, interpretul Enelidei și a Divinei Comedii, studioul bibliotecii din Florența.

Revenind la Aron Cotrus, doresc în cele ce urmează să analizez începuturile sale cu precădere volumul. În robia lor apărut în 1930, punându-l în raport cu destinul său pământesc din acei ani, destin ce-mi este de aproape cunoscut, de la tatăl meu, unul din cei mai buni prieteni ai lui Aron Cotrus, în acea vreme.

Aron Cotrus, cum reiese din scurta relație a lui Nicolae Roșca, nu numai că a luptat pe frontul Italian în primul război mondial, dar ajuns prizonier a devenit creierul și inima mișcării românilor aflați în Italia, pentru a continua lupta, mult visată, a eliberării de sub jugul hasburgic al neamului său.

După război, poezia se întorce în Arad, unde practica ziaristică, în aceeași redacție a Românului, unde își începuse în 1913, activitatea jurnalistică. Fiind locul să ne oprim asupra vieții culturale a Aradului de după marea Unire, trebuie să facem cu dubla față a lui Ianus, una bucurăsoasă și mândră, cealaltă, întunecată, tristă de durere.

Astfel nu putem să fim decât mândri că după eliberarea Ardealului, fruntașii români și-au respectat întocmai clauzele declarației de la Alba Iulia, dând libertate deplină fraților noștri unguri, aceluia bucurându-se de o bogăție culturală, având în Arad nenumărate zăre și o trupă permanentă de teatru. Dar tot odată cu tristețe trebuie să remarcăm că aceiași politicieni, aplicând un fals centralism politic, eu sloganul "soarele Românilor la București răsare", au lăsat viața culturală a Aradului complet în paragină unii luptând pentru un portofoliu de ministru, alții, rămași acasă, nu aveau altă dorință decât aceea de a-și astămpăra foamea pantagruelică zisă și cea milenară, dospită gras cu drojdia unei discutabile reforme agrare. Alături de politicienii lor, intelectualitatea română în majoritatea ei înghețată același destin, lipsit de vreun interes cultural, umplând la refuz teatrul numai când venea Tănase, satisfacându-l cu glumele lui cu două înțeleasuri sau cu coapsele "de slăuță florentină" ale balerinelor sale. (Oare nu se poate face o paralelă între acea societate și o bună parte dintre membrii exilului nostru, împinși numai pe bucuriile materiale și prea puțin sau total desinteresate față de fenomenul cultural?). Ciprian, Manolescu, Maria Filotti, jucau în fața săliilor aproape goale, iar Enescu dădea concerte la Palatul Cultural asistat doar de câțiva spectatori, cetați nominal într-un cotidian arădan al anului respectiv. În aceste condiții este de prisos să mai adăugăm că în Arad nu exista un teatru românesc cu trupă permanentă.

Vom pricepe acum de ce "apostolii" veniți de peste Carpați ca Periclesius, nu resistau aici mai mult decât un an, iar cei forțați să mai stea cum i s'a întâmpiat lui Bta-

matiad, editorul revistei arădene Salonul literar, se abăteau să-și aranjeze plecarea, considerându-se în acest cânt vestit al țării, pe drept, în surghiun. Dacă mai adăugăm la asta faptul că ziaristii maghiari, erau majoritatea evrei, cu mare experiență profesională și înarmați ideologic de dascălii lui Bela Kun, vom înțelege de ce Aradul, regiune pur românească, nu numai că se transformase într-o citadelă ungurească, dar viața între români și unguri în loc să evolueze într-o armonioasă și prietenească emulație, lua drumul govinismului și a înfruntării.

Iată în ce mediu l-a fost dat lui Aron Cotrus să trăiască, lucrând la zăre ce-și duceau viața de pe aș pe mâine. În 1920, poetul Aron Cotrus, erau primulul război mondial, ajunsese în țara lui, în Arad, să locuiească într-o cameră pînă, lipsit de orice venituri, deci în neagră miserie. Atunci a avut el timp să se socotească cu societatea lui, care îi trada și îi prăda toate aștințele lui idealuri și ale neamului său, ca o hoardă de iconoclaști, adunarea unor zei adunați, de piatră.

Din frământările acelor ani, 1920, și-a dat seama Aron Cotrus că lupta sa și cea a strămoșilor săi nu s'a terminat încă, ea trebuind continuată până ce poporul său va cunoaște adevărata libertate a spiritului.

Din experiența majoră ale acelor vremuri, de secetă și răstăciri, și-a luat zborul aceluia creației contrugiene cu "Măine" și celelalte volume, împlinind un drum de granit, dărînd literaturii române marea și umbră de lumină și unică realizare. De aici va izvorî adăncăria lui totală răsărită credincioasă până la moarte, față de mișcarea legionară, pusă într-o inervare neamului său daco-roman, al lui Horia, Pătru și Ion. Cursătenia și sinceritatea de ideal al acestei mișcări se răsfrînge în puritatea de cristal, pe care nimeni nu o poate contesta, a vieții și luptei poetului Aron Cotrus.

Ne oprim azi la primele sale volume, cu precădere la "În robia lor", apărut în anii despre care tocmai vorbim, 1920, în Arad. Vom încerca să revelăm din tainele acestui volum de poezii, ca din una a bisericii de piatră din Densus, zidită cu table vechi din Sarmisegetusa, rădăcinile adâncă ale operei lui A. Cotrus, ghicind pământul de unde își trage el sevele pentru florile și roadele creației sale.

Aron Cotrus născut în Hagăș, este fiu de preot, originar dintr-un picior de codru, nu departe de Lanerăm al lui fiu de preot, poetul Lucian Blaga, paralela dintre acești doi mari creatori ai neamului impunându-se aproape de la sine.

Pe lângă fundamentalele lor deosebirii caracteriale, credem că în desvoltarea lor a jucat un rol și copilăria pe care au avut-o. Pe preotul Blaga, îl vedem ca pe un popă intelectualizat, fiul său trăind undeva în sat, dar totuși contemplându-l de sus, filozoful de mai târziu, reconsiderând satul românesc îl va îngeri între categoriile abisale ale neamului său. Pe preotul Cotrus, ni-l închipuim ca pe un preot țărăn, numai Dumnezeu deosebindu-se de semenii săi, atunci îmbrăcând odăjdii sfinte iar ceilalți în strane, haine de sărbătoare. Pentru poetul Aron Cotrus satul va rămânea ca o senzație directă, concretă, una cum numai Esenin a avut darul s'o mai trăiască, aici găsim-dui asemănare cu G. Cosbuc, care deși odăzid de preot s'a considerat o viață întreagă fiu de țărăn, cel din jur spunându-l simplu, Bădă Gheorghe:

Un flăcău trecea printre cartofii verzi și printre grâne,
Întro căruță c'un cal alb.
Încălțat de lucrări proaspătă...

Cotrus nu va înțelege satul în noțiunile sale generale de interpretare filozofică, ci în acele concrete trăite în oameni și lucruri: în țărani, în pomi, în biserică și cimitir.

Sunt frate cu bradul, cu firul de naibă,
Biserica tristă, biserica albă...

Sau:

Re-atața liliac în floare-alcea, Doamne,

și pe cruzi atâtea nume de oameni cari-au fost și numai sînt...

În continuare, A. Cotrus va intra întreg în Sărbătoare a Morții, pe când Blaga fire de filosof, preferă să coles-

că războiul luând drumul teologiei. Mai pe urmă destinele lor se despart și mai notorii. Blaga va avea o căsătorie fericită, intrînd în familia Brediceilor, ceea ce îl va aduce o existență asigurată, el ne avînd altă menire decât aceea de a crea. A. Cotrus din contră am văzut că în 1925, nu era o simplă figură de stil când scria: "Sătul sunt de viață și... flămînd, flămînd..." Și mai apoi viața lui n'a fost decât suferință și luptă, chiar și în prima lui cănăcie, mai târziu ajungînd exilat, "deslăsat", sfărîndu-se departe de cei dragi pe meleagurile Californiei într-o postură parcă presimțită în unele versuri scrise în anii când poetul era în prada acelor "milioane de vedenii":

Sau peste blonde Californii, ostenit, domol,
Vede străbătînd din gol în gol.

Al visurilor lui sălăbetez aoi?

Blaga a fost olimplan, împlinind destinul unui Goethe român. Aron Cotrus a dus viața sbuciumată a poetului romantic, poet damnat.

Blaga se amîntă cu: Eu nu strivesc corola de minuni a lumii, pe când Aron Cotrus: M'am născut să mă împrăști, să mă chinu și să lupt, / Cu alții, cu nemărginirea și cu mine". Pe lângă Blaga contemplativul tainelor vieții, Cotrus este luptătorul, rapsodul ei.

Dar după ce am schițat numai deosebirii între cei doi mari poeți, trebuie să înșat și asupra nenumăratelor punți de unire ce se pot afla între ei, aparținînd în fapt aceleași "matrice stilistice" biagiene.

Amîndoi sunt descendenți din străbuni ce vor să vadă în filii lor mai mult conducători de oameni și profeti decât poeți, sau pe lângă poeți. Deaceia și Cotrus și Blaga vor simți că au un suflet, un spirit mult mai uriaș decât "subredul trup", care este un fel de temniță în calea înălțărilor lor. Din spațiul moriilor, vor alege amîndoi cultul munților, ei fiind cei ce pot să cuprindă cu măsura lor sufletul avîntat, să le fie deci trup. Blaga va declama zeistic: "Dați-mi un trup voi munților", iar Cotrus o exprimă mai sincer și mai apropiat de tălul blestemelor, după cum îl este felul:

Și străbătînd, în voc, nemărginirea oarbă,
Cu sufletu-mi ce totu răvnește să absoarbă
Să mă înalt-sălbatic, statornic curcubeu.
În setea-mi de lumină,
Cu creștetul în noiri,
Ca voi,
Dugmani și prieteni, Munții mei...

Ca întotdeauna acești munți apar concret sub ochii noștri, poetul fiind culturul ce cunoaște coclaurile cele mai ascunse, suferind că apropierea nu poate merge până la identificare:

Și ați tăgînit spre cer — rovinele uimitoare —
Să împlietriți pe vecl, în drumul către soare...

Pătîmas în gesturile sale cele mai de fieceare și, din ură sau cel puțin dughmănia de mai înainte descindem pe rozele de aură ale iubirii cotrugiene, același concretă și sălbatecă:

Mă vezi din depărtări și parca vii spre mine,
Munte,
Ca spre-un așteptat și drag prieten, ca spre-un om de bine...

Ce moșteniri sălbatice, coplesitoare
Mi-au plămădit în suflet și în trup
O iubire — așa fără hotare,
pentru tine?

Este interesant de remarcat că în același pelsaj național, să-l așezăm cosmos ancestral de simțire, de unde a pornit Blaga cu întreaga sa gândire filozofică, Cotrus ajunge să aibe pe drum de munte relevări de asemănătoare natură:

Pe nesimțite,
Ca niște verzi și nesfîrșite scări vrăjite,
Carările-ți mă urmă ne-ntrerupt spre creștetele-și de nea
Peste mine tot mai sus, spre Dumnezeu...
Pe culmea ta-n nemărginire ma deamărginesc...

Și dacă-l credem pe Pavel Bellu care recent susține că întreaga filozofie a lui Blaga este această luptă de desmărginire a omului față de Marele Anonim, atunci vom înțelege că aici poetul A. Cotrus este ca un fel de urcător al muntelui Tabor pentru a primi tablele legilor privind drumul său în viitor, modul său de viață nefiind cel al unui luptător politic de rînd ci îndeplinind o menire în care idealul său este ridicat pe treptele perene ale filozofiei și existenței umane.

Se mai poate susține că printr-o transmitere atavică, totuși lupta milenară a strămoșilor săi a primit o expresie literară, demonstrînd postum că ardelenii știu nu numai să se bată și să facă revoluții ci și să facă poezie din armele lor de război.

Este de așteptat că atare caractere cu suflute — Vezuviu să-și caute și o formă nouă de exprimare, corespunzătoare unei matrice care să se lîmbe în fața lavel fierbinți leșite din craterul unor astfel de inimi: Blaga va adopta versul alb, iar Aron Cotrus o formă în care cuvintele se așază ca pietrele de hotar însemnînd trecerea unui drum stelar, artistic rupându-se de tirania formei clasice, aceasta din plutoșă strămță devenind cămașă înflorată. Din acest punct de vedere se poate susține că forma artistică a poeziei lui A. Cotrus aparține mai mult decât cea a lui Blaga la ceea ce chiamă expresionism.

Este interesant de urmărit în continuare că în definitivarea formelor sale, A. Cotrus, s'a lăsat condus și influențat de un poet în aparență foarte depărtat de el. Apropriează o vom putea mai ușor realiza dacă ne vom aminti că Ion Minulescu, publicase primul său volum de poezii în 1908, intitulându-l cu iz profetic, Romanțe pentru mai târziu. Urmașii lui de azi par să fi uitat mesajul poetului deși Minulescu este în literatura noastră primul care a reușit să iașă din tiparele clasice ale versului, manevrînd "bitemi" și rîmă ca pe "bîbejouri de porțelan", adaptîndu-le exact după intențiile sale de exprimare, cu înșirare de nume exotice pentru farmecul lor sonor și nu pentru semnificația lor intrinsecă.

Toată această inovație formală a fost percepută atent de Aron Cotrus, adaptîndu-o modului său de exprimare.

Pe acest drum Cotrus exersează o iubire tinerească evident pe portative minulesciene:

Al trecut într-un landou aseară,
Tristo, pe săm geamurile mele...
Cu-a vieții tale primavără,
Al trecut într-un landou aseară,
Orbitor de mătăsuri și inele...

Sau:

Am plecat de lînga tine — m'ai uitat,
Femeie svăpălată!...
Și-acum te caut și te caut neîncetat
Cu dorul încăpătănat
De-a nu te mai afla în viață niciodată!...

Nu lipsesc nici rezonanțele numelor proprii într-un interior pictat parcă de Palladi:

În razele ce-ți umplu'neet veranda,
În toata gingășia ta,
Stai tolnăță leneș pe sofa,
Citînd ca-n vis "Pescarul de Islanda".

Urmărim în descrieri alcovuri cu odălice de data asta pe litoralele lui Iser:

Și cum te pierzi în visuri dulci așa,
Pantoforii tăi de catifea,
Par două fete secole de argint,
Pescute'n nopți de nebuli,
În mări pustii,
În mări de voluptăți ce mint...

Și apoi se vrea stăpîn, pe dragostea lui, ca un Gilles, ce nu-și poate ascunde fardul lîngă un gir de păpuși de ceară, jocul patimii, cu tot sbuciumul său rămînînd undeva afară, în miremele unei naturi moarte cu mandolină, pipă și un volum legat roșu cu Fleurs du Mal al lui Baudelaire:

Vreau trupul tău,
Vreau trupul tău cald, bronzat în băi de soare
Și grăul tău neînțeles,
Din care
Respiră voluptate fără frâu
Și-aroma-dogastrilor barbare!...

Se poate vedea deci hotărît cum versul cotrugian, deșlănuț ca torențele pornite în jos din săni de cer pe vîile pământului, al lui Aron Cotrus, descinde din tehnica de bazar simbolist a lui Ion Minulescu. Dar pe când la Minulescu ea nu vrea să rămână decât un cântec, o serenadă sau mai bine o romanță, la Cotrus se metamorfozează, luînd ritmuri cosmice de marguri cu clopote și alămuri wagneriene, pe aceste melodii frînte ca și cuimile vinete ale munților, urcînd toate cohorte vrierilor sale de mai bine.

Der volumul "În robia lor" este în primul rând o confesiune a unui suflet pornit să se definească, să se caute, să se cunoască și deci să se înțeleagă:

Se tăine, străvechi, nebruite, vii porunci haine
Se răboiesc în trudnicele-mi vine,
De nu găsesc un loc în care să mă simt la mine?
Ce blesteme,
Ce patimi fără nopți și fără număr,
Mă sbicue, mă-nvolbură, mă harțulesc, m'apasă,
Mă prigonesc să merg.
S'alerg.

Să flu deapuri și niciodată — la mine — acasă?...
Și dacă nu va lua soarta unui Ady Endre alcoolizat sub
podurile metropolei, este fiindcă voința lui îl poartă spre
alte rosturi, pentru îndeplinirea cărora va trebui să o în-
cheie victorios întâi cu sine însuși. O luptă ca cea a stân-
tului cu tentațiile sau una mai aleasă, nu putem ghici,
trămbițele de tuba miram a ingerilor anunțându-ne doar
victoria finală.

Pe cele mai înalte culmi din mine să mă-nalț pentru-a
cădea.

In ploicare să mă calc
Și pe mine însumi biruindu-mă să biru!
Depersonalizându-se, adică mai bine zis curățându-se
de ruginită propriului său eu, are răgaz să audă bătând în
sângele său, o lume ale cărei rezonanțe abia le ghește
încă, cu degetele orbului în întunecare:
Lanțuri nevăzute, dragi mă în legat așa
De pământul asta românesc pe care m'am născut
Și care doarme mama...

Sub privirile unui străbun care-l scrutăa muștră din
fund de vreme, poetul se leapădă cu rușine, de tot trecu-
tul său ca de o haină "arzătoare, uriasă, rea". Numai prin
această învingere a balaurului de Sântul Gheorghe, va
putea el să urmeze cu adevărat menirea ce l-a fost încă
de la naștere urâtă:

Eu m'am născut să darul, să mă dăru
Oricând și-oricând...
Mesianismul poetului se obiectivizează într-o statuie a
Căminului, de fapt aceea a propriului său ideal de mâine:
Indărănic, nud, biruitor,
M'avânt, ca'n vis, înalt, tot mai înalt,
Căci nepătrunsul rost și-adâncul dor al meu,
E să mă-nalț spre cer, să creac, să cresc mereu...
Poetul nu se lasă amăgit și nici mințit, știind că ur-
mează cărările, nu de flectare și, dar tocmai de aceea ce-
leste, ale visului:

Ca pe o pâine caldă mi-am mâncat în lungul drumuri-
lor: înima...

Prădănice albine de-aur, clipele
Mi-au ofilit toți trandafirii anilor,
Dar mi-au lăsat un dar mai mare decât toate:
Dulceata fără margini de-a visa
Și ochii ce-mi deschid țărâmură de minuni în dosul de-
părtărilor.

În caz că poetul va urma drumul schivniciei el va fi
cel al unui Sfânt Francisc al poeziei. Se simte înrudit cu
tragedia celor mulți, în omul său putându-se găsi însăși
imaginea poetului, în acei ani de căutări, chip privit în
oglinzile destinului:

Era de bună seamă: Unul care s'a sbatut stingher,
Un om care-a luptat cu viața, pînă la sânge...
Când mi-a zămbit, părea că zămbetul lui plânge...
Sdronețose li erau vestimintele, privirile...
Haina lui: un colț de ocnă;
Ochii lui: două fâșii de cer...

În acest nou peisaj sufleteș și străbunii apar altfel, mai
buni mai apropiați:

Un străbun puternic, cu obraji arși de soare, cu cămașa
albă,

Își mână prin ogorul ceții și al veacurilor
Piugul lui de lemn și boii-i trudnici, către mine...

Și larăși și larăși, în cursul acestui contract pur al Vieții
apare nefind uitat, acel strigăt de desădăde al nedesă-
vârșirii omului în fața porților împărătești ale idealurilor
sale:

De ce-a vieții lege sau nebuna întâmplare,
A semănat atăta dor de vegnie și de infinit
În vădăhurile gândului neputincios și mărginit,
În trupurile noastre subre și pieritoare?...
Versul cotrușcian se întuneacă dedată, ca de profeția
unei abile din Cumae, fiindcă ghicindu-și în ape tulburi
viitorul, el își prevede nefericita soartă:

Ochii ca de-un vechiu pânjenis mi-i șterg...
Văd calea înainte-mi în prăpastie căzând
Și totuși
Lacom calc
Și într'acolo merg...

Poetul este în în robia lor ca un Oedip în lanțurile Fa-
tuomului din tragedia veche greacă, conștient deci de tot
ce-l așteaptă. E normal ca în astfel de împrejurări, să
simtă povara de a fi altfel decât ceilalți nemuritori, așa
cum zice și Blaga în mitul său păgân Zamoxis: "Oamenii
m'ascultă cu credință, fiindcă eu sunt altul". Dar tocmai
această conștiință de a fi altul îl mai aduce înapoi la
viața lui de odinioară, cu un regret, de fapt un dor, după
o viață anonimă în orașul sau satul copilăriei sale:

Priveam în inserare satul românesc spre care se ducea
Și îmi părea
Că duce în căruța-i cu cal alb
Tot aurul din stele,
Tot verdele câmpurilor copilăriei mele

Și toate cântecele ce, vrăjite,

Le-am auzit,

Pe ninderile humii,

Pe drumurile-ntortochiate, nesfârșite ale lumii...

Lăsându-se pradă unei dulci melancolii atât de proprii
versului eminescian sau celui mai fatalist al ciobanului
din Miorița, este interesant să arătăm, că poezia lui Aron
Cotruș nu se apropie de cea a lui Oct. Goga ci mai mult
de tuberoza de inimă care a fost poetul St. O. Iosif. Re-
dăm o mostră graitoare:

Iar dacă te-o întreba
De min unde m'am dus,
C'un rest sfios, supus,
Dă-i cheia asta grea,
Și pe deschisul geam,
Arată-i cripta mea!

Dar curând peste toate se trage perdeaua uitării, drumul
poetului, în real cât și în metafizic, fiind hotărât și fără
întoarcere:

Stărea pe loc e boală...
Ascunde-ți orice rană! Nu-i timp de șoavăială...
Clocan să-ți fie vrerea: răbdarea: nicovăială...
Iată de unde s'a înălțat epopea neamului daco-roman,
cântată ca de un Istorner contemporan, de poetul Aron
Cotruș.

Nu ne este îngăduit să trecem peste faptul că Aron Co-
truș ca și poetul Postecă, au murit în exil, în "destăra-
re", în Apusul tare depărtat de țara lor de Răsărit. Poetul,
de mare sensibilitate ce era Aron Cotruș nu putea rămâne
indiferent la faptul că trăia despărțit de țara căruia l-a
iubit până și miresama de lucrări al serilor de August,
cele multicolore.

Mi-amintesc de ziua de vară târzie, când trecând prin
fața bisericii catolice din Arad lângă linia de tramvai
ne-am întâlnit-tată și cu mine-cu fratele lui Aron Cotruș,
mărturisindu-ne că poetul l-a scris dor de dorul de casă,
simțindu-și sfârșitul apropiat. Atmosfera de teroare prin
care treceau atunci ne determina aproape să nu înțele-
gem nostalgia poetului nostru, ajuns în anul paradisiului
american.

Azi însă, îl regăsim și îl aducem toată participația noas-
tră, citindu-i poezia Satul meu. Este în ea, o vibrație de
cer, de pământ și de lumină, bătută de umbrele unei tris-
teți fără capăt, exprimând dorul poetului, floare a soarelui
creșcută pe marginea absului numit suflet românesc:

...Ma cheamă de pe drumuri străine, mă cheamă satul meu,
ma cheamă să dorm
să dorm creștinește până la plinirea vremii,
acolo, undeva,

unde își dorm somnul morții, străbunii mei,
și mama și tata,
și frățele,

pe coșciugul căruia
eu am aruncat întâiul bruc de țărână,
în țintirimul cu pruni mulți,

sub poala dealului, de pe culmea căruia,
— copii fermecați —, mă ăltam să văd în depărtare,
munții, munții vineți ai Sibului...

Încă odată, Aron Cotruș, ne arată că în viața lui n'a
cunoscut alt limbaj în afară de cel al Poeziei, a cărui slu-
jitor credincios, în Via și Ideal l-a fost.

Admirăm în versurile publicate în manuscris, ale maes-
trului, scrisul luminat, izvorât parca de sub pană veche
de cronicar, clopîit mai apoi pe lespezele de piatră ale
unei alese pravali de cuget și simțire ramânească.

Jos semnează, mândru, cu pieptul în fața furtunilor,
nelăvins, acest Horia al Poeziei române, ARON COTRUȘ.

OVIDIU VUIA

EPIGRAMA

Unet pene "profesionale"
Penei care scrie prost,
I se zice că e boantă.
Însă pana de alături,
E și boantă, e și toantă.

N. S. GOVORA

(Din volumul "81 epigrame",
apărut în Editura "Rigmar"
N. S. Govora.

CRONICA PLASTICA

M în fața caietului artistului Omero Oră-
șianu, din păcate fără să ne ofere o
perspectivă tridimensională, nu ne va
da posibilitatea să apreciem originalita-
tea picturii sale în relief.

Dar atât cât e, ne îngăduie să relevăm
unele calități majore ale artei acestui
artist și mai ales să ne înșușim lecția
pe care ne-o împărtășește privind ca-
noanele noi ale artei moderne.

Voi insista asupra a două opere, de-
dicat să-i zicem eternului, anima, fe-
menin.

În prima pictură găsim reprezentată o femeie de propor-
țiile unei amazone, brațele ei metamorfozându-se în ra-
muri cu frunze, aceleași înverzind și din creștetul ei. Este
evident că aici ne aflăm în fața unui simbol, femeia co-
respondând izvorului nesecat al arborelui vieții lui Adam,
pururi tânăr, încrecat cu muguri de primăvară.

În fața acestei femei apare un bărbat scund ca un co-
pil — ceace-l reliefează și el și mai mult proporțiile — ținând
în palme două fructe atârând din mâinile — ramuri ale
femeii — simbol, Zeiță a Naturii. Mitul biblic așa cum l-au
tratat Masaccio și Michelangelo bunaoră, este evident co-
rectat, autorul noului mit fiind de părere că fructele pă-
catului au fost de fapt două, exprimând esențele vegnice
ale femeii, ale feminității ei: doi săni albi și proaspeți.
Lumini de hortensii umplând cupe dospite cu cer. Idealul
artistului este unul clasic al marmorei lui Venus din Milo
și nicidecum al pieptului sterp al femeii moderne.

Și bărbatul și femeia cu brațele resfirate par două cru-
ci puse față în față demonstrând că undeva orice iubire
înseamnă și o răstăgînire.

Bărbatul este fascinat de al ei corp serpuitor — ispi-
ta biblică a reptilei revine —, descântec monocrom de-a-lun-
gular meandrelor unui labirint, au cărui fir de Ariadna duce
la altarul iubirii fizice supreme, climax îngroșat și scos
în evidență, ca floarea pe tavă. Însul de jos cu sângele
aprin, ascuns pudic după o frunză, pare că nu are alt
rol decât acela de a se supune instinctului din ființa lui,
loc unde nu vom scăpa de prelegerile bătute de nesomni
ale neofreudienilor.

Numind acest motiv drept "fecunditate" va trebui să
admitem că aci destinul uman se arată căzut sub scep-
trul unui matriarhat seren, autoritar în domnia lui.

Se descriu legi perene ale vieții omului?
Sau este dată tragedia însului modern, care a înecat
să mai caute iubirea "în ochi, în flori, pe buze și mor-
minte" fiind dominat doar de posesia fizică, de sex.

Eu inclin pentru cea de a doua ipoteză.

Oricum, poate nicidecum amorul profan al omului n'a
capăt o reprezentare mai concretă și mai plină de în-
țelesuri ca acum, labirintul trupului femeiesc fiind în
fond, ceață și fugă în noapte: taină.

Pe lângă înclățărilor senzuale ale erorilor lui Rodin, cele
ale lui O. Orășianu fac parte dintr-o iconografie însoțind
filozofia dragostei de lut a pământului.

Dar toată marea aparține unui pictor a cărui calități
rămân, după cum reușește să se definească artistul — ori-
cât de modern ar fi — în culoare așa cum sculptura apar-
ține formelor.

Se desfășoară înaintea noastră un joc de culori în roșu
și negru, trupul întunecat și părul de tuciu al masculului,
proectat pe fondul de carmin ducându-ne cu gândul și sim-
țirea cromatică la frescele ducându-ne din mormin-
tele din Tarquinia, surori de inimă cu vasele cerute ale
vechilor lor înini.

A două cadră reprezintă un grup de femei, motivul fiind
blessoslovit de pictori, de ar fi să ne oprim la visul de pri-
măvară al lui Botticelli, apoi la marocanele lui Delacroix,
neuitând nici chiar cele trei grații ale lui Rubens, cornu-
rile feminine acoperite cu văluri, goale sau îmbrăcate în
perje orientale au emanat întotdeauna miresme, fascinand
pe maeștrii colorii.

Aici de bună seamă avem de-a face cu o viziune particu-
lară, în care observatorul rămâne în lumea exterioară,
eronele trăind prin ele însele și nu prin ochii tentațiilor
Sântului Antonlu de Cezanne de pildă.

Analizând personajele, ființa cea din stânga cu trup
longilin, cu săni orhidele înflorite, cu coapsele "mons-
truos" de prelungi, este adolescenta, așteptând să fie
inițiată în misterele lui Venus. Fața-i ovală, părul negru
căzut pe umeri, are ceva din neprihănirea eronele tablă-
tione ale lui Gauguin. La dreapta sezând, apare Proteasa
inițiată, Odalisca botezând în ritul nou pe o novice.
Brățara pe brațul uneia și de pe genunchiul celeilalte,
vorbește de la sine despre rafinamentul alcoolurilor par-
fumate cu foi de pierici, ale acestor superbe libertine. Mai
sus, Fecioara chinute, sclave ale trupului ritmează fiecare
pe-o melodie proprie, un plâns, ca'ntr-un balet de Stra-
vinski: magii sub care încearcă să-și ascundă inimile roase
de carile patimilor, cele tulburi.

Miscătoare aici este toată sărbătoarea culorilor de negru,
rogu trandafiriu, lângă ele izbucnind ca și ghețările de
lumină acele forme galbene, ajungând să arunce în jur
umbre lunare, acestea așa cum se întâmplă în pânzele lui
Dali, încetând de a mai fi culori se transformă în senti-
mente. Trăiri.

Nepot al distinsel Ceclia Crătescu-Storck, Omero Oră-
șianu prin arta sa autentică nu numai că se arată un con-
tinuator al tradiției sale familiare dar și a celei artistice
a neamului său românesc.

Giessen, 14. Martie. 1970.

OVIDIU VUIA

de Omero ORASIANU

- 37

● In ultimele numere ale revistei, am pus câteva banderile dnului René Theodosiadis, directorul "Buletinului Izraeliților de Rit Eelen". A venit timpul să punem punctul pe i.

- Am firmat că di Theodosiadis are numai 4 clase primare. Desigur mulți Români au crezut că e vorba de o afirmație fără temel. Nu e posibil și eu sîs eu. "Directorul celui mai vechi publicatii din exil", "gazetarul profesionist", "cel mai bine informat anticomunist român", "cel mai bine informat gazetar" etc., să aibă numai 4 clase primare. Și totuși, acesta e purul adevăr. Dacă afirmația noastră e mincinoasă, di Renê Theodosiadis să publice în "Buletinul Izraeliților di Rît Elen", fotopia certificatului său de studii. Ne obligăm să suportăm cheltuielile ocazionale. Bineînțeles că dacă va prezenta un certificat de una, două sau trei clase secundare, nu plătim nimic, pentru că diferența nu e mare. Diferența începe de la 4 clase de liceu în sus, caz în care vom plăti cheltuielile.

— Iarăși, ar putea spune că aceasta nu are nici o importanță. Au existat și există autodidacți, mai cultivați decât mulți dintre cei cu patamale la mână, multe din acestea datorându-se lui babac. Există printre Români din exil adevărate personalități, care nu au patamale la mână, dar s'au cultivat au citit, au scris, scriu, și, din acest punct de vedere, sunt superiori multora dintre cei cu certificatele de studii. Face di René Theo parte dintre aceștia? Tot în revizta noastră am redact câteva mostre din "autodidacticismul" directorului gazetei noastre. Astfel, am arătat că di Theo confundă "jurisdicția" cu "jurisprudența", noțiuni simple care nu sunt permise unui "gazetar", să le ignore sau să le confunde. Dar di Theo nu le-a învățat la școală, nu intrau în materia celor 4 clase primare, și nici mai târziu, în viața.

ale diul Theo ar scoate o carte humoristică de prima mână. E cunoscută discuția în jurul cuvintelor "strident" "strident" și "stringent". Dar aceasta e floare la ureche. Cea mai teribilă eroare a făcut-o "Directorul nostru" când a spus că cei ce-și fac cura în România, se numesc *curiști*. În franceza celor ce-și fac cura li se spune "des curistes", și el a crezut că în România li se spune *curiști*. Enormă neghioabă la a scos-o în evidență iubitul nostru confrate, dr. Petre Văllimăreanu, în nu mai puțin iubita publicație "Vatra", căreia Printrul Nicolae de Hohensollern li spunea "Sătra". Bl-nțeleas că aceasta o făcea printrul în glumă și cu simpatie. Ar putea spune cineva că di Theo o poliglot, știe românește, franțuzește, grecește, etc. Realitatea e că nu cunoaște nici o limbă bine. Nici chiar greceasca. Și aceasta pentru că în România, grecii vorbeau o grecească... romanizată. De exemplu, grecii din România li spuneau gării, stanția, ori în Grecia li se spune *sohna*.

Acum, grecii din România se împart în două: unii cetățeni români iar alții pașaportari. Din prima categorie, unii au luptat pe front ca orice român, iar după prăbușire au fugit cum au putut-nu cu trenul sau cu vaporul-și au ajuns în Occident. Și aici, ca Români, luptă cu noi, suferă cu noi, speră cu noi. Între aceștia pot fi citați dnii Stamatop, Costin Deleanu, Filitis și alții. Contra năi unuia dintre aceștia nu se poate spune nimic: sunt Români de origine greacă, și au absolut aceleași drepturi și dați, și ei și ceilalți Români de origine valahă. În această categorie intră totii ceilalți greci de alte origini, inclusiv evrei. Dacă în istoric, în scrisul meu se va strecura cuvântul „grec” sau „grecotei”, toată lumea, inclusiv cei vizați, trebuie să le ia ca pe a lor. Dacă sunt foști todeauana, inclusiv cei ce au fost todeauana: glume nerăutăcioase și nevinovate

"Dar e vorba de cei ce au fost cetățeni români și nu de cei cu pașaport. Ori di Theo s'a născut în România, la Brăila și a rămas tot timpul în Țara noastră cu pașaport."

țării. A început prin a mătura în
 "redacția" unei obscure foi a unui
 grec din Brăila, apoi s'a dus la Bucu-
 resti. Și acolo a început tot cu mă-
 tura, la gazeta "Fapta" (la a lui
 Mircea Damian și nu la cea a diul
 Demostene Enescu). De la măturat a
 trecut la lipit mărci, apoi la expediția
 gazetelor, după acela un mic reportaj,
 un articolas și așa a devenit "gaze-
 tar profesionist". A început războiul.
 Că aliații noștri germani îl ocupaseră Ta-
 ra, nimeni nu-l poate obiecta că era
 antigerman, dar fiind contra aliaților
 noștri germani, era implicit și venea și
 în România. Și așa s'întâlni tot obiectiv
 nici din acest punct de vedere nu-l
 putem reproșa prea mult; au fost și
 Români de origine valahă care au
 fost antigermani, nedându-și seama
 că prin aceasta deveneau filoruși. De
 aceasta și-au dat seama târziu, pe la
 Gherla sau Sighet.

Deci și eu "directorul nostru", acest antigermanism l-a împlinit în brațele comunistilor. După sosirea "eliberatorilor", "Fapta" lui Mircea Damian, cu drepturi indiscutabile de rezistență, s'a instalat într'un apartament confortabil. Sosise vremea lor. În alt număr am arătat că fericirea n'a ținut mult. Într-o zi au intrat în redacție câțiva eliberatori care le-au comunicat pe rușese că gazeta e interzisă. Noroc că în redacție se găsea și poliglotul Theo, care a înțeles de ce e vorba. Am mai arătat cum intervenția la George Ivașcu a rămas fără efect: Ivașcu l-a găsit pe lista comunistilor, dar pe cea de la 1000-la 2000, nu pe cea de la 1 la 1000.

Dar cum in vinele din Theo circula aprins sângele gazetăresc, nu s'a dat bătut. Cu un alt grec, numit Taurkas, a scos o gazetă care se cheama "Ne Elas", adică "Noua Grece", adică în mal pe româneste: Grecia comunistă. La Ne Elas, director era acest Taurkas, iar din Theo era redactor șef. Înțelegeti că nu mai era un al doilea redactor! Și, cum era normal, această gazetă grecească, se ocupa numai cu problemele grecești. Dar nu toți grecii vedeau lucrurile astfel: unii considerau că trebuiesc să se amestece în treburile românești, deoarece ei erau comunisti și cum comunistul e internațional!... Cel care vedea lucrurile just, era curios din Theo. El era pentru stricta menținere pe linia grecească și neamțescul în treburile românești.

În acea vreme era revoluție în Grecia, revoluție comunistă, a organizației E. A. M., condusă de generalul Markos. Nu numai englezii, dar și americanii au avut mult de furcă până ce comuniștii lui Markos au fost înfrânți.

Și grecii comunisti din România s'au gândit să infiltreze o secție românească a E. A. M.-ului. Cine putea fi inițiatorul și șeful acestei secții românești a comunistilor din Grecia? Cine altul decât "directorul ziarului nostru", adică de Rene Theodosiadis. Dar di Theo era dintr'o bucată. El nu admitea ca în secția E. A. M. românească să intre și grecii supuși români ci numai greci cu pașaport grecesc.

Invenții? Am mai spus și altădată că nu facem afirmații cu ușurință, toate afirmațiile noastre, sunt bazate pe documente. Deaceia redăm în întregime articolul publicat de dl Theo în "Nea Elias", gazetă ai cărei director era grecul Tzurkas și redactor, dl Theo.

"In furul E. A. M.-ului din România".
Scrisoare deschisă grecilor din Ro-
mania.

nostru, ne-a rugat să publicăm următoarea scrisoare:

Înainte de a da publicității această scrisoare publică (?), am stat și am scuturat acest act. În cele din urmă am ajuns la convingerea că pentru lămurirea opiniei publice grecești din România, tăcerea mea ar fi însemnat o trădare a ideologiei mele politice (sublinierea e a noastră. Dar de care ideologie politică e vorba? Evident, de cea comunistă), căutând a ascunde un grup de oameni care în neștiință de cauză, procedează așa cum procedașă astăzi.

M'am zdărit nevoii, și asta o spun cu durere în suflet, să mă retrag din organizația E. A. M. din București, organizație care a fost creată, din motive ce le potu expune mai jos:

În penultima şedinţă a comitetului acestei organizaţii, am constatat cu regret trei lucruri, pe care le-am înfierat atunci ca toate protestele ce s-au ridicat împotriva mea.

În primul rând s'a cerut ca organizația E. A. M. să adere la platforma FND-ului, în al doilea rând organizația să protesteze împotriva guvernului de atunci și în al treilea rând s'au ridicat chestiuni de ordin strict personal împotriva exponenților Elenișului din România.

Aceste trei chestii ridicole, în acea
ședință, nu a putu să le dau, nu numai
aprodarea mea, dar nici a unor mem-
bri din comitetul de conducere.

Nu este permis nici unui grec din această țară să se amestece în treburile interne din România, căci nimeni un grec nu are veleități politice și această țară ospitală (subliniere) este a diui Theo), dar chiar prin absurd, dacă s'ar admite așa ceva, însăși constituția românească nu permite acest lucru. Cred că orice român sau grec nu poate decât să aprobe acest punct de vedere. Deasemeni nu e permis ca o organizație să fie remarcată la ambifiți personale (?) împotriva unor X persoane, luându-se holduri pe a o pri pe un membru înseamnă că ai dat un ziar. Odată ce Comisia Aliatelor de Control, a aprobat apariția unei publicații y e permis nimănui să devină censor al membrilor organizației. Aceste metode îmi repugnă și nu au altă denumire decât dictatorială.

Organizația EAM din România
fost întemeiată de mine, în colabo-
ra cu cinci vrednici luptători, câștig
și pentru această ideile, în sprijin
EAM-ului din Grecia și al colonelului
Bakirtas, un prieten pe care l-am
apreciat și cunoscut de aproape (su-
bițirea ne aparține).

Organizația avea ca scop inițierea unirea tuturor grecilor, apărarea intereselor grecii în România, crearea de cantine, dispensare și cooperative pentru ajutarea populației nevoiașilor grecii, ajutarea celor lipsiți de mijloace din țară și familiile partizanilor din Grecia, ținerea de conferințe pentru cunoașterea reciprocă a celor două țări amice (în spirit comunist, fără îndoieli, subînțelegerea e a noastră).

În organizație nu puteau pătrunde decât numai cei ce posedau pașapoarte, adică cetățeni supuși greci.

Un program, despre care sunt convins că toți românii și grecii nu îl vor găsi o lacună ci dimpotrivă cuvin elocvoare

Acestea "erau" punctele esențiale din programul propus pe baza cărui trebuia să activeze organizația EA din România.

S-a întâmplat așa cum am spus
începutul acestei scrisori, ca elemen-
nepregătite și interesate să ceară

organizația EAM să se amestecă în chestiunile politice interne din România, iar ca membri au fost primiți greci, cari sunt cetățeni români și au toate drepturile să activeze în orice altă organizație română din țară, nu însă în EAM.

Am căutat și pot afirma fără să fiu desmințit, să fac o cît mai largă publicitate, în toată presa română: mărțurii stau arătoarele mele, în jurul organizației EAM din România pe care am reușit să o fac cunoscută în țară; am căutat să intru în legătură cu persoane proeminente din viața publică română (Pătru Groza, Bodnarcu, Luiba și Iosif Chisnevschi, etc. n. n.) și greacă pentru a găsi un spirit în material (mai ales, n. n.) și moral în acțiunea mea (sublinierea e a noastră).

În clipa când am constatat că această organizație tinde să devină o tram-bulină pentru anumite persoane ce aveau unele chestiuni de rezolvat cu elenismul din Jară, în clipa când am văzut că ireponsabilii cer ca această organizație greacă să ia parte la luptele interne din România, am crezut de a mea datorie să părăsesc această organizație.

Grecii din România nu au dreptul să lupte decât pentru patria lor și pentru susținerea intereselor grecești (sublinierea noastră).

Sunt convins că o bună parte din
acei ce m'au găsit în organizație, mă
vor urma pentru a pune bazele unei
asociații așa cum o cerem, așa cum o
vrem, și așa cum o înțelegem: apăr-
area intereselor muncitorești grecești
și lupta pentru dreptate și democrație.

TRAIASCA GRECIA ETERNA SI
NEMURITOARE!!!
DE REBE THEODOSIADE

Asupra acestui genial articol, s'ar putea scrie o serie de număre întreg de reviste. Nu am nimic contra lui René Theodor. Din contra, îl felicit că el, grec, cu pașaport, cu patru clase primare și agramat, și în plus, fost comunist, a putut să facă în exilul românesc "cea mai mare gazetă", "cea mai bine informată", cea mai... etc.

Dar ce gândesc oare toți Românii, de la Alfa la Omega, care i-au dat certificate, acestui agramat, comunist, etc.?

● Confratele "Cuvântul Românesc" (Ianuarie 1979), publică o "Întâmpinare" a dlui Nicolae Penescu, prin care acesta se plânge că e "atacat cu violență". Noi nu ne considerăm vizati, pentru că nu l-am atecat niciodată și, mai ales, cu violență. Noi l-am criticat și dreptul la critică e democratic. Ori dl. Penescu crede altfel?

Afirmam că nici un rând din "Carpații" nu poate face obiectul unei acțiuni în justiție. I-am cerut doar să se apere — scriindu — și memoriile — contra afirmațiilor, pretinse stenografiate, ale publicațiilor comuniste din **Tără — Mihai Vitează** era încă **rege**. În celace privește atitudinea deale la **să** în procesul Maniu. Poate face

această cerere a noastră, obiectul unor acțiuni în justiție? Am spus că de Penescu, în intervenția în șisul "seminar" de la Paris, a fost depărtat de adevăr și i-am pus anumite întrebări. A pune unele întrebări, chiar îndreptate, poate constitui obiectul unor acțiuni în justiție? Nu am afirmat că nici nu am înșinuat, am venit din Târgușorul comunist, și nu am făcut-o trimis de comunisti, și nu am făcut-o pentru că nu avem nici o probă. Dacă am fi avut, nu i-am fi amintit că am fi publicat rapid broșura, fără să

incalzism de ameninţările sale cu tuşa.

Dar di Penescu vine cu niste afirmatii care duu deadrept la anularea epului la critică. Dsa spune că pen- a la critica pe cineva, să publici cri- a în ţara în care trăieşti cel criticat. Iei, pare a spune di Penescu, criti- nu are nici o valoare. Adică pentru critica pe di Penescu, "Carpaţii" ebulă să apară la Paris, pentru a-l itica pe di Raţu trebuie să ne mu- la Londra, pentru a scrie ceva ntra dir Demostene Enescu sau dr, tre Vălmăreanu, trebuie să ne în- lăm în Germania, iar pentru a-l une diui Găzdaru că e dement, tre- le să ne luăm catrafusale şi s'o în- ndem spre Buenos Aires. Dar ce ne acem când e vorba să criticăm pe aliu Maniu? Ar trebui are să facem tipografie în cer?

Afirmăţiile acestea ne surprind când e vin din partea unui om de Drept a di Penescu şi ne fac să tragem con- uzia că dsa şi-a luat Dreptul cu aju- rului intensiv al lui babaca. Pe ve- rurile acelea se întâmplau multe din ceste.

● În Franța a existat o gazetă — nu-i spun numele, pentru a nu fi luat în judecată — care avea cel mai mare tiraj. "Le Figaro" și "Le Monde" erau departe în urmă, din acest punct de vedere. Și totuși, acele gazete cu cel mai mare tiraj, lumea li spunea "gazeta conciergerilor".

De ani de zile, "Buletinul Israelitilor de Rit Elen" spune celorlalte publicatii romaneesti din exil, "fiutele", adevarata gazeta (flood B. I. R. E. Nu credem ca BIRE are cel mai mare tiraj). Noi scoatem "Carpati" In 1000 de exemplare si banuim ca excelentul confrate "Cuvantul Romanesc" Iese in mai multe exemplare. BIRE trebuie sa fie departe in urma. Afirma insa BIRE ca el are cel mai mare numar de abonati. Aceasta e posibil, pentruca noi trimitem foarte multe abonamente gratuit. In multe carti... numai de al dracului! Dar chiar in cazul ca BIRE are mai multi abonati platitori, acestia sunt tot aceiasi: "Buletinul Israelitilor de Rit Elen" e "gazeta congreselor". Ca recent i s'a dat un impresionant numar de certificate, insemneaza - nimic altceva - ca in exilul romanesc exista un impresionant numar de congreses.

● BIRE a fost scos la Paris, de două persoane: M. F. (inkelstein) Economii funcționar la Legatia de pe rue Brémontier. E probabil că la început, BIRE era subvenționat de Legatie. Apărea în vreo 4-5 fol, nelegate. Sub formă inasunată, se dădeau știri din Tară, într-o lumină favorabilă comuŃiilor de la București. Desidam pe "directorul nostru" să facă dovada contrarie Daltfel Economu, sub egi- dala Legatiei, linuse o conferință despre extraordinarele și binefacătoarele consecințe ale Reformei monetare de la București.

Trebuia să recunoaștem însă că Economu era un evreu foarte cum se cade. Un fel de Raul Rubsel. S'a rupt de Legatie, ba s'a rupt și de evrei, devenind deadeptat antisemit. Economu a hotărât să se ducă în Israel, pentru a se stabili acolo. Acestei călătorii în Israel, i se datorează faptul că René Theo a devenit director al "Buletinului Israelitilor de RIT Elen". Plecând, Economu i-a lăsat BIRE lui Theo, care se aciuase pe acolo tot cu meseria lui de lipitor de timbre. Din Israel,

Economu s'a întors antisemit. Și-a botezat fetița la Biserica ortodoxă, naș fiind René Theo. Economu câștiga ceva bani fiind corespondent al unor ziare din Israel. Făcându-și fata cregtină, evreii l-au retras aceste corespondențe, ba a și fost excomunicat.

Dar, după însoțire, Economu l-a lăsat Buletinul lui Theo. Așa ca dl René Theo, afirmând — nu deodată, recunoaștem — că el e directorul lui Bire de peste 30 de ani, spune un neadevăr. Pentru că M. F. Economu a fost director câțiva ani al lui Bire, și din cei 30 de ani, Theo ar trebui să aie câțiva. Aceasta pentru a fi pe linia adevărului. Dar cum se face că atâtea "personalități" fac astăzi apel la coloanele lui BIRE, când această foale a fost scoasă pentru a servi pe comunisti, iar actualul director a fost comunist EAM-ist? Ori dl Penescu va crede că și acestea sunt un atac "violent" la imaculata dsale persoană și deci poate să ne dea în judecată!

● Cu cât trece timpul, văd că domnul filosof D. C. Amzăr e un om de înțeleș. Văzând că nu poate tăia nodul gordian, dsa a făcut cel mai cumințe gest: a renunțat să-l taie. După ce la început, pe toți cei ce nu credeau în viabilitatea Consiliului dlui Penescu, l-a arătat cu degetul și a spus că fac jocul dușmanilor, adică al comunistilor, a făcut o piruetă și a schimbat de poziție. A spus nici mai mult, nici mai puțin, decât că acest Comitet nu se poate face din cauza certurilor pentru seșie. Nu așa de filozofic ca dsa, o spusese eu cu două luni înainte.

Dar ultima piruetă — de înaltă clasă — o întâlnim în numărul pe Februarie al confratelui "Cuvântul Românesc". În acest număr, tot filozofic, sub titlul "Condiție sine qua non a "Unirii tuturor" dl Amzăr ne spune deodată lucruri de necrezut. Spune dl Amzăr că pentru a realiza unirea e nevoie de împăcare, ori pentru împăcare, cei vinovați trebuie să-și ceară iertare pentru toate greșelile făcute cu voie sau fără voie, și aceasta cu scopul de a fi iertați.

Păi acest punct de vedere îl susțin eu de vreme îndelungată. De mult spun că oamenii politici ce au avut posturi de răspundere să-și scrie memoriile: dlui Penescu, Rațiu, etc. Dlui Amzăr i se pare că aceste memorii nu sunt sincere. Poate. Dar când cineva în memoriile sale spune neadevăruri, vin ceilalți și-l bat pe umeri.

Dar memoriile ce trebuiesc scrise, și încă urgent, trebuie să trateze fatidicul 23 August.

N. S. G.

CARPATII

REVISTA CULTURALA SI DE ACTIUNE ROMANEASCA IN EXIL

Director-Proprietar:

TRAIAN POPESCU

APARE ODATA LA DOUA LUNI SUB INGRADIRII UNUI COMITET DE REDACTIE

★

Redacția și Administratia:

Calle Conde de Peñalver, 82, 4.

Tel. 402 11 01 - MADRID-6

Correspondenta:

Apartado 9.283 - MADRID (España)

★

Abonamente:

Anual ..... 20 \$ USA

De susținere ..... 40 \$ USA

Expedierea Avion plus ..... 5 \$ USA

REDACTIONALE

Rugăm pe cititorii noștri să scuze întârzierea cu care primesc acest număr din revista — CARPATII —, întârziere provocată de o prelungită grevă, a lucrătorilor din industria grafică.

Sperăm ca numărul 17, corespunzător lunilor Mai și Iunie, să vă ajungă către mijlocul lunii viitoare.

• • •

În diverse rânduri am atras luarea aminte a celor cari primesc revista, ca s'o respingă la sosire dacă nu sunt interesați s'o citească, sau să ne anunțe că nu pot plăti abonamentul pentru ca, de la caz la caz, să le-o trimitem gratuit în continuare.

Cu regret comunicăm celor care nu au răspuns în consecință, că nu vor mai primi pe viitor revista.

• • •

Începând cu numărul viitor, compatrioții din Franța care doresc să primească revista sau cărți, sunt rugați să se adreseze Domnului Prof. Filon Verca, 21, Rue Leon Hutin-Gagny 23320.

EDITURA CARPATII ANUNTA

Au apărut:

ISTORIA ROMANILOR DIN DACIA TRAIANA, de A. D. Xenopol, vol I, II și IV	15 \$ USA
ISTORIA LITERATURII ROMANE, de D. Murărașu, epulzat	10 \$ USA
NATIONALISMUL LUI EMINESCU, de D. Murărașu	10 \$ USA
POVESTI, de Ion Creangă, în fascicule	5 \$ USA
DACIA, de Vasile Părvan	3 \$ USA
PRECURSORI, de Octavian Goga	12 \$ USA
ISTORIA PARTIDELOR, NATIONAL, TARANESC SI NATIONAL-TARANESC, de Pamfil Selcaru, vol I, II	10 \$ USA
ISTORIA POLITICA SI MILITARA A RAZBOIULUI ROMANIEI CONTRA RUSIEI SOVIETICE, de General Platon Chirnoaga	10 \$ USA
KARL MARX: INSEMNARI DESPRE ROMANI. Texte inedite cu comentariu de Pamfil Selcaru	10 \$ USA
ȘTEFAN CEL MARE, VOIEVOD AL MOLDOVEI, de prof. Alexandru Boldur	10 \$ USA
ISTORIA DACIEI SI CONTINUITATEA DACOROMANA, de General Platon Chirnoaga	10 \$ USA
LE NID, UNITE DE BASE DU MOUVEMENT LEGIONNAIRE, de Faust Brădescu	5 \$ USA
POVESTI FARA TARA, nuvele, de Faust Brădescu, N. Novac și N. S. Govora	8 \$ USA
UNIREA NATIONALA IN COMPLEXUL POLITIC EUROPEAN, de Pamfil Selcaru	3 \$ USA
DICTIONAR ROMAN-SPANIOL, de Prof. Ion Protopopescu, rustică. Legat până	5 \$ USA
CORNELIU ZELEA CODREANU, DOUAZECI DE ANI DE LA MOARTE, de Gr. Manollescu, T. Popescu, etc	5 \$ USA
MOTA SI MARIN, DOUAZECI SI CINCI DE ANI DE LA MOARTE, de Prat y Soutzo, Marqués de Nantouillet, Blas Piñar, Gr. Manollescu	5 \$ USA
DUMNEZEU SA NASCUT IN EXIL, de Vintilă Horia	12 \$ USA
RELATIE ROMANO-RUSE, de N. S. Govora	10 \$ USA